

การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

โดย

นางสาวณัฐรินทร์ ศรีวิโชติชนกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

โดย

นางสาวณัฐรินทร์ ศรีวิโชติชนกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE DEVELOPMENT OF LEARNING OUTCOME FOR SELF-REGULATION CONTROL
OF THE HIGHER VOCATIONAL DIPLOMA EDUCATION STUDENTS AS TAUGHT BY
GROUP DISCUSSION ACTIVITY TECHNIQUE**

By

Nattharin   Seevichodthanakun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบ อภิปรายกลุ่ม ” เสนอโดย นางสาวณัฐรินทร์ ศรีวิโชติชนกุล เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์อรรถพร สมานชาติ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์จักรวรรณ ไตรโสรัส)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ลิขิต กาญจนภรณ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อรรถพร สมานชาติ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพิน ศิริสัมพันธ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์)

...../...../.....

47262202 : MAJOR : TEACHING SOCIAL STUDIES

KEY WORD : LEARNING OUTCOME / DISCUSSION ACTIVITY TECHNIQUE

NATTHARIN SEEVICHODTHANAKUN : THE DEVELOPMENT OF LEARNING OUTCOME FOR SELF – REGULATION CONTROL OF THE HIGHER VOCATIONAL DIPLOMA EDUCATION STUDENTS AS TAUGHT BY GROUP DISCUSSION ACTIVITY TECHNIQUE .
THESIS ADVISORS : ASSOC ANONGPORN SMANCHAT M.Ed ASST.PROF. MAREAM NILLAPUN,Ed.D. AND ASST. PROF.ORAPIN SIRISAMPHAN, Ph.D. 178 pp.

The purposes of this research were 1) to compare learning outcome on self-regulation control taught by group discussion activity technique of the higher vocational diploma education students, 2) to study students' participation behavior in group activities, and 3) to study students' opinion towards group discussion activity technique. Samples were 26 higher vocational diploma education students of Rajamangala University of Technology Suvannabhumi Suphanburi Campus in academic year 2007 derived by simple random sampling technique. Instruments used to collect data were lesson plans, learning outcome tests, observation form to record group participation behavior and questionnaires constructed by the researcher. Data were analyzed for mean, standard deviation and t-test dependent.

The results found that :

- 1) Students' learning outcome on self-regulation control before and after teaching with group discussion activity technique were different statistically significance at .05.
- 2) Students' group behavior were at the highest level, in detail, the higher level was planning of group activities and cooperative learning while the lowest one was the opportunity given for group discussion.
- 3) Students' opinions towards group discussion activity technique in promotion of self-regulation control were highly positive.

Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2008

Student's signature .....

Thesis Advisors' signature 1. .... 2. .... 3. ....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงโดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม สำเร็จลุล่วงได้ ด้วยความอนุเคราะห์ ความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ อนงค์พร สมานชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มาเรียม นิลพันธุ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรพิน ศิริสัมพันธ์ ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จเรียบร้อย รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์จิรวรรณ ไตรโสรัส ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ลิจิต กาญจนภรณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไขข้อบกพร่องและให้ความกระจ่างในเชิงวิชาการเพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปิ่นวดี ธนธานี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุธีรา เผ่าโกศลดิษฐ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชัยพร วงศ์วรรณ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจทานแก้ไข เครื่องมือในการวิจัยให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

ขอกราบขอบพระคุณในความเมตตา ของพระเดชพระคุณท่าน พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ บุญบก)) ป.ธ. ๕, พธ.ม , พธ., ด ., ศศ.บ เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร เจ้าคณะภาค ๑๕ ที่ให้โอกาสแก่ผู้วิจัยได้รับทุนในการศึกษาต่อปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งนับว่ามีประโยชน์ในการศึกษาและเป็นเกียรติแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษาทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และเป็นกำลังใจเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานในการศึกษา และให้โอกาสแก่ผู้วิจัย จนผู้วิจัยศึกษาสำเร็จเป็นอย่างดี สมความปรารถนาและประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอบมอบบูชา พระคุณ บิดา มารดา พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ พระธรรมปริยัติเวที (สุเทพ บุญบก) ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนชี้แนะแนวทางและเป็นแรงบันดาลใจที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	9
ข้อคำถามของการวิจัย.....	9
สมมติฐานของการวิจัย.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	10
ตัวแปรที่ศึกษา.....	10
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2541.....	13
หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร.....	13
หลักการ.....	13
จุดมุ่งหมาย.....	14
รายละเอียดวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม.....	14
จุดมุ่งหมายรายวิชา.....	14
การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม.....	17
ความหมายของการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม.....	17

รูปแบบของการอภิปราย	19
ความมุ่งหมาย / วัตถุประสงค์ของการสอนแบบอภิปราย.....	20
ขั้นตอนการอภิปรายกลุ่ม	21
กิจกรรมการอภิปราย.....	21
บทบาทของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่ม	23
ขั้นตอนการสอนแบบอภิปราย	24
ขั้นเตรียมการอภิปราย	24
ขั้นดำเนินการอภิปราย.....	25
ขั้นสรุป.....	25
เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสอน โดยการใช้การอภิปราย	
กลุ่มย่อยให้มีประสิทธิภาพ	27
เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ	27
การจัดสถานที่สำหรับการอภิปราย	29
การจัดที่นั่ง.....	31
ข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปราย	33
ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปราย.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม.....	37
งานวิจัยในประเทศ.....	37
งานวิจัยต่างประเทศ	40
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	43
การดำเนินการวิจัย.....	43
ระเบียบวิธีวิจัย.....	44
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
ตัวแปรที่ศึกษา.....	44
รูปแบบการทดลอง.....	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	46
การวางแผนออกแบบสร้างข้อสอบวัดผลการเรียนรู้	48
การดำเนินการทดลองในการวิจัย.....	55

บทที่	หน้า
	การวิเคราะห์ข้อมูล 58
	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย 59
4	การวิเคราะห์ข้อมูล 64
	ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองของ นักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ก่อน - หลัง การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม 64
	ตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มนักศึกษาประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม 65
	ตอนที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ที่สอนแบบ อภิปรายกลุ่ม 67
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 70
	สรุปผลการวิจัย 71
	การอภิปรายผลการวิจัย 72
	ข้อเสนอแนะ 78
	ข้อเสนอแนะทั่วไป 79
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 79
	บรรณานุกรม 80
	ภาคผนวก 85
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ 86
	ภาคผนวก ข การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 88
	ภาคผนวก ค เอกสารประกอบแผนการสอน 102
	ภาคผนวก ง รูปภาพแสดงกิจกรรมการเรียนการสอน 176
	ประวัติผู้วิจัย 178

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงขั้นตอนการอภิปรายกลุ่มของผู้วิจัย	8
2	การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เรื่อง กลยุทธ์ การบริหารตนเอง เวลา 48 ชั่วโมง/ 1 ภาคเรียน.....	15
3	การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง หน่วยที่ 3	15
4	การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่คาดหวัง เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง.....	16
5	แสดงจำนวนข้อสอบจำแนกตามเนื้อหาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และระดับ พฤติกรรมการเรียนรู้.....	48
6	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย.....	59
7	ผลการเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง โดยใช้ การสอนแบบการอภิปรายกลุ่ม	65
8	พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินโดยครู	66
9	ระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่มีต่อ การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม	67
10	ดัชนีความสอดคล้องของแผนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม	89
11	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา	91
12	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของ นักศึกษา	94
13	แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบ	95
14	แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย(P) ค่าอำนาจจำแนก(r)ของ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง	96
15	แสดงคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนของนักเรียน	98
16	หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง	103
16	เฉลยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ก่อนเรียนและหลังเรียน.....	175

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2	ขั้นตอนวิธีการสอนแบบอภิปราย	26
3	แสดงรูปแบบการทดลอง	45
4	ขั้นตอนการสร้างแผนการสอน แบบอภิปรายกลุ่ม	47
5	ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง..	51
6	ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	53
7	ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ..	55
8	ขั้นตอนการจัดการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม.....	57
9	แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย	109
10	แสดงกระบวนการบริหาร POSDCoRB	123
11	แสดงขั้นตอนการบริหารตนเอง.....	126
12	แสดงแนวทางการพัฒนาตนเอง.....	148
13	แสดงวัฏจักร QPC (Quality Person Cycle).....	149

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ดังพระบรมราโชวาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชนานเกี่ยวกับการศึกษาไว้ว่า การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทัศนคติค่านิยม และคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวกราบรื่น ได้ผลที่แน่นอนและรวดเร็ว (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, พระบรมราโชวาท) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความสำเร็จของการพัฒนา ขึ้นอยู่กับความสำเร็จของการพัฒนาคนหรือคุณภาพของคน เพราะการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ที่ยึดกระบวนการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนฯ 8 และ 9 ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ดังนั้นคนจึงเป็นจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนาทุกเรื่องในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยพัฒนาสังคมให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขทันต่อการเปลี่ยนแปลง ที่เกิดขึ้นตามยุคสมัย การศึกษาจึงต้องเป็นพลวัต นั่นคือต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของประเทศชาติและสังคมโลกตลอดเวลา (วัฒนา ระเบียบทุกซ์ 2541 : 21)

ดังนั้นประเทศไทยจึงมุ่งที่จะพัฒนาคุณภาพของคนเพื่อให้สามารถปรับตัวก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลง ดังจะเห็นได้จาก แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2559) ได้เน้นถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและขีดความสามารถ ยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเพื่อให้คนไทยมีความสุขพึ่งตนเองและก้าวทันโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545 : 32)

การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ ในสังคมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่องกาม ซึ่งสอดคล้องกับ เป้าหมายของการศึกษา คือ การพัฒนาความเป็นมนุษย์ในทุก ๆ ด้านไม่ใช่เฉพาะแก่ความรู้และทักษะทางวิชาชีพเท่านั้นแต่จะต้องจัดการศึกษาที่ให้เป็นความรู้พื้นฐานในการศึกษา

วิชาอื่น ๆ ซึ่งความรู้พื้นฐานที่จำเป็นนั้นจะเกี่ยวกับความเป็นมนุษย์ นั่นคือจะต้องคำนึงถึง การเตรียมมนุษย์ให้มีคุณภาพให้เป็นคนหัดคิดเป็น แก้ปัญหาเป็นและศึกษาด้วยตนเองได้ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540 : 33)

จุดมุ่งหมายหลักของการปฏิรูปการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา คือ การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการและวิชาชีพที่ครอบคลุมลึกซึ้ง โดยสามารถแสวงหาความรู้ต่อไปได้ตลอดชีวิต และที่สำคัญคือ สามารถคิดแก้ปัญหา ได้อย่างมีวิจารณญาณที่สุด (กิ่งฟ้า ลินธุ์วงศ์ 2547 :4) ปัญหาที่สำคัญที่ทำให้คุณภาพการเรียนการสอนไม่บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตร คือ การจัดการเรียนการสอนยังเป็นแบบครูเป็นศูนย์กลางและยึดเนื้อหาแทนหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนเป็นการถ่ายทอดความรู้จากครูเพียงฝ่ายเดียว ครูสอนโดยการบรรยายเน้นการท่องจำ มากกว่าคิดวิเคราะห์หาเหตุผลและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (พงษ์ศักดิ์ จันทรสุรินทร์ 2541 : 7)

นอกจากนี้จากรายงานการวิจัยของ สุรชาติพิทย์ เป็นทองคำ (2545 :5) พบว่านักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 1 มีอายุเฉลี่ยอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่เริ่มสนใจตนเองและสิ่งแวดล้อมมากขึ้นกว่าวัยเด็ก มีความรักสวยรักงาม ชอบแต่งตัว สนใจเพศตรงข้าม ส่วนใหญ่ขาดความเอาใจใส่ ทุ่มแทกกับการเรียนอย่างจริงจัง มักจะเรียนรู้ด้วยการฟังบรรยายจากครู และอ่านหนังสือเรียน ขาดการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม การแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับเพื่อนมีน้อย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ทำการทดลองกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ซึ่งก็มีอายุ เฉลี่ยอยู่ในช่วงวัยรุ่นเหมือนกับนักศึกษาจากงานวิจัยของ สุรชาติพิทย์ เป็นทองคำเหมือนกัน และจากการสัมภาษณ์ สอบถามอาจารย์ผู้สอนในแผนกวิชาศึกษาทั่วไป และอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษาแผนกวิชาไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2549 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 พบว่า นักศึกษามักชอบพูดคุยกันในเวลาเรียน ขาดความกระตือรือร้น เนื้อหาส่วนใหญ่ขาดความเอาใจใส่ในการเรียน มักจะเรียนรู้ด้วยการฟังบรรยายจากครู และศึกษาจากหนังสือเรียน ขาดการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ขาดการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดกับเพื่อน และในด้านการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในมาตรา 24 ได้กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้โดยสรุปดังนี้ คือ การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมจะต้องสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการนำไปประยุกต์ใช้ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้ง

การปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ผู้สอนควรจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและ
อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรอบด้าน

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึง เลือกวธีสอนที่เหมาะสมเพื่อให้นักศึกษาสนใจ ในกิจกรรม
การเรียน การสอน ควรเป็นวิธีสอนที่สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รู้จักคิด
วิเคราะห์ สังเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นเพื่อให้ได้ข้อความรู้ หรือข้อสรุป ที่ถูกต้อง
รายวิชาที่นำมาใช้ในการศึกษา คือ วิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (รหัส 01-120-001)
เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส) ทุกสาขาวิชาตามหลักสูตรสถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ.2536 (ฉบับปรับปรุง 2543) ซึ่งวัตถุประสงค์การเรียนในรายวิชานี้
ก็เพื่อ พัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ เข้าใจ ให้ผู้เรียนได้เสริมสร้างควมมีคุณค่าให้กับตนเอง มีคุณภาพ
ชีวิตที่ดีอันเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดความสุขความสำเร็จในการดำรงชีวิต และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้
แนวคิดในการพัฒนาตนให้เป็นคนดี คนเก่งของสังคม จากจุดมุ่งหมายรายวิชาการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตและสังคม ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ เจตคติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตของตนเอง การอยู่
ร่วมกันในสังคม ตลอดจนวิธีการทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำหลักเกณฑ์
เทคนิควิธีไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบสัมมาชีพ สามารถพัฒนาพฤติกรรมและ
ลักษณะนิสัยในการทำงานของนักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาวิชาชีพ
ตลอดจนมีระเบียบวินัยในชีวิตและสังคม

การที่นักศึกษาสามารถพัฒนาตนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมนั้น เป็นผลมาจาก
การจัดการเรียนรู้ของผู้สอนที่ให้นักศึกษาเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม เป็นการฝึกให้นักศึกษารู้จักใช้
เหตุผล เคารพในเหตุผลค้นคว้าหาความถูกต้อง สำหรับปัญหาที่ขัดแย้งกัน ทำให้นักเรียนรู้จักคิด
เป็นทีม พุดเป็น มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด โดยนำความคิดมาแลกเปลี่ยน
ซึ่งกันและกัน และเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนแต่ละคนรู้จักแสดงความคิดเห็นฝึกให้เป็นคนช่าง
ค้นคว้า ทำให้กล้าพูด กล้าแสดง (น้อมฤดี จงพฤษ และคนอื่น ๆ 2517 : 47) และวิธีสอนแบบอภิปราย
เป็นกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสดูฝึกฝนเกี่ยวกับกระบวนการของการใช้ความคิด
เพราะเป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอันจะนำไปสู่การเรียนรู้ ช่วยให้
พัฒนาทั้งความรู้ ด้านเจตคติ และทักษะ การเรียนรู้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2529 : 90-91)
นอกจากนี้ยังทำให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งแตกต่างกัน
ออกไป ช่วยให้นักเรียนได้ร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ฝึกการรับฟังด้วยความเคารพในเหตุผล
ซึ่งกันและกัน เกิดความร่วมมือในหมู่คณะของนักเรียนเอง นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี
ระหว่างครูกับนักเรียนในการทำงานร่วมกัน เป็นการร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนมี
ประสบการณ์กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

ดังนั้นการที่จะให้นักเรียนสามารถอภิปรายกลุ่มได้ดีนั้น คมเพชร ฉัตรศุกกุล (2521: 68) (ผกา สัตยธรรม 2524 : 34) และ ได้กล่าวไว้ว่าสมาชิกทั้งหลายจำเป็นต้องมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการอภิปรายเป็นอย่างดี ไม่เช่นนั้นการดำเนินการอภิปรายจะล้มเหลวอย่างแน่นอน ควรจะได้รับความช่วยเหลือให้บุคคลสามารถเรียนรู้วิธีการที่จะร่วมมือในการอภิปราย ซึ่งถือว่าความร่วมมือเป็นความรับผิดชอบเบื้องต้นของการอภิปรายกลุ่ม โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือการพูด และการฟัง ซึ่งทิสนา แจมมณี และคณะ (2526 : 16-17) กล่าวถึงการอภิปรายกลุ่มว่าสมาชิกจำเป็นต้องใช้ทักษะการพูด และการฟังเป็นอย่างมากตลอดเวลา และวัชร ทรัพย์มี (2523 : 105) กล่าวว่ากลุ่มที่มีคุณภาพ จะต้องได้รับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มจากสมาชิก โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ การพูดและการฟัง เพราะการอภิปรายกลุ่มเป็นกระบวนการที่เน้นการพูดและการฟัง เพื่อหาข้อสรุปที่ถูกต้อง

จากการศึกษาผลงานวิจัยพบว่า การสอนแบบอภิปรายกลุ่มได้ข้อค้นพบดังนี้ จากงานวิจัย สกล เทียงแท้ (2525 : 64 - 112) พบว่า นักเรียนที่ได้รับ การฝึกฝนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่มนั้น สามารถทำให้นักเรียนที่เข้ารับการฝึกพัฒนาการในด้านเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกฝนอย่างเชื่อมั่นได้สูง ต่อมา (ปรีชา ศรีสมยศ : 2528) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการแสดงบทบาทสมมุติ และกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยการใช้การอภิปรายกลุ่ม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา ทักษะคิดเชิงจริยธรรม และการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 วาสนา ผดุงทรง(2529: 21) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึก โดยการอภิปรายภาวาคเป็นกลุ่ม แล้วมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงก่อนได้รับการฝึกโดยวิธีอภิปรายภาวาคเป็นกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ จะมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 รจนา ชัยมีเขียว (2530:32) พบว่า นักเรียนที่ได้รับ นักเรียนที่เรียนโดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมุติ และการเรียนตามคู่มือครู มีผลสัมฤทธิ์ทางการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความสนใจต่อวิธีการสอนการพูดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์ (2533:32) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึก โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อสนเทศเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อภิชุช ศรีประภา (2537) พบว่า นักเรียนที่ได้รับ นักเรียนมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากการใช้เงื่อนไขกลุ่ม มีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หลังจากการใช้เงื่อนไขเป็นรายบุคคล และ นักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่ม และนักเรียนที่ได้รับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคลมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ต่อมา บรรจง รุ่งอารีย์ (2538: 260) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกมีการอภิปรายกลุ่มดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ต่อมา ศรีนทิพย์ ประสิว (2540:250) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการใช้หลักฟรีแมค มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการให้ข้อมูลย้อนกลับ กับการใช้หลักฟรีแมค มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับเพ็ญภาภรณ์ ทองบุญตา (2540:231) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกนักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะ มีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะ และการให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นไม่แตกต่างกัน และยังมีการวิจัยต่างประเทศ เลอเฟอจี และวาลชิน (Lefurgy and Waloshin 1969 : 104 – 110) ได้ทำการทดลองยกระดับจิตใจของเด็กไทยโดยใช้การอภิปรายกลุ่มเพื่อน คือให้เด็กที่ถูกทดลอง รับฟังเหตุผลจากการอภิปรายกลุ่มเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่เพื่อนเสนอนั้น มีอิทธิพลอย่างมาก สามารถเพิ่มหรือลดการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนวัดในระดับที่สุดจากการฝึก 100 วัน และความคงทนในการเปลี่ยนแปลงในระดับจริยธรรมที่สูงขึ้น มีมากกว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับขั้นต่ำ ต่อมาบั๊กกี (Buggy 1971 : 35 , อ้างถึงใน รจนา ชัยมีเชียว 2530 :56) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำถามให้นักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่สอนโดยใช้คำถามซึ่งมีคำถามในแต่ละพฤติกรรมของบลูม ระดับสูง 70% มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่สอนโดยใช้คำถามระดับสูง 30% และกลุ่มควบคุม และยังพบว่า นักเรียนที่สอนโดยใช้คำถามระดับสูง 30% มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมเช่นเดียวกัน ต่อมา เทย์เลอร์ (Taylor 1984: Abstract) ศึกษาเทคนิคการอภิปรายกลุ่มที่มีผลต่อการเพิ่มความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง และต่อการสำรวจประเด็นที่กระทบกระเทือนความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรดระดับประถมศึกษา สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองใช้วิธีการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนสำรวจประเด็นที่กระทบกระเทือนการเรียนด้วยตนเอง อันเป็นโอกาสที่จะได้ปรับปรุงทัศนคติในเรื่องของการนำตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เปลี่ยนระดับความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้โปรแกรมที่สร้างขึ้น ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มทดลองมีการทำงานระหว่างครูกับนักเรียนเพิ่มขึ้นและมีการพึ่งพาผู้อื่นน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอีกทั้ง

มีความสำคัญในการที่จะเลือกสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม จึงควรมีการส่งเสริมการสอน วิธีการใช้การอภิปรายสำหรับการเพิ่มความพร้อมเพื่อการเรียนด้วยตนเอง

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการอภิปรายพบว่า การอภิปรายเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความเจริญงอกงามด้านสติปัญญา และมีการพัฒนาการส่วนบุคคล เช่น การรู้จักใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักไตร่ตรองหาเหตุผล และเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมาใช้ในการสอนรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เพื่อช่วยในการแก้ปัญหา ผลการเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้และ พฤติกรรมด้านการทำงานกลุ่ม โดยมุ่งหวังให้นักศึกษา โดยมุ่งหวังให้นักศึกษาสามารถพัฒนา และเรียนรู้ของตนเอง มีคุณลักษณะใฝ่เรียนใฝ่รู้ สามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่องการพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม รายวิชาพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวส.2) ที่สอนโดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ผู้วิจัยได้ศึกษาการสอนแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม นักวิชาการมีความคิดเห็นว่า การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดร่วมกันเห็นพ้อง หรือพิจารณาในเรื่องที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบ หาแนวทางในการแก้ปัญหาร่วมกัน โดยการจัดกลุ่มนักศึกษาตั้งแต่ 5 – 6 คนขึ้นไป โดยที่สมาชิกภายในกลุ่มจะยึดหลักการเรียนรู้ร่วมกัน มีผู้นำกลุ่ม และผู้สังเกตการณ์ อยู่ภายในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มและสมาชิกเป็นผู้ช่วยกันวางแผนงาน และวิธีในการแก้ปัญหากลุ่ม โดยการวิเคราะห์ และการอภิปรายหาข้อสรุป เพื่อที่จะออกไปนำเสนองานที่กลุ่มได้รับมอบหมายที่หน้าชั้นเรียน และครูคอยติดตามดูแล ช่วยเหลือการปฏิบัติงานกลุ่มนักศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ จำนวน 2 ท่าน คือ อาจารย์ ใจเที่ยง (2540: 105-108) ได้กล่าวถึงขั้นตอนสอนดังนี้ 1.) ขั้นเตรียมการอภิปราย มีการเตรียม หัวข้อและรูปแบบ - ผู้เรียน - ห้องเรียน- สื่อการเรียน 2.) ขั้นตอนการอภิปราย มีการเตรียม คือ บอกหัวข้อหรือปัญหา- บอกจุดประสงค์ - บอกเงื่อนไขหลักเกณฑ์ - ดำเนินการอภิปราย 3.) ขั้นสรุป มีการเตรียมการ - สรุปผลการอภิปราย - สรุปบทเรียน - ประเมินผลการเรียน และ

วารสารณั ศุณาลัย (2536 : 41-42) มีขั้นตอนสอนดังนี้ 1.) ขั้นเตรียมการอภิปราย กำหนดหัวเรื่อง
ที่อภิปราย กำหนดตัวบุคคล จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการอภิปราย 2.) ขั้นดำเนินการอภิปราย
ดำเนินการอภิปราย 3.) สรุปผลการอภิปราย สรุปบทเรียน

ผู้วิจัยได้ดัดแปลงขั้นตอนการสอนของ อารณั ใจเที่ยง (2540: 105-108) และวารสารณั
ศุณาลัย (2536 : 41-42) เป็นขั้นตอนดังนี้

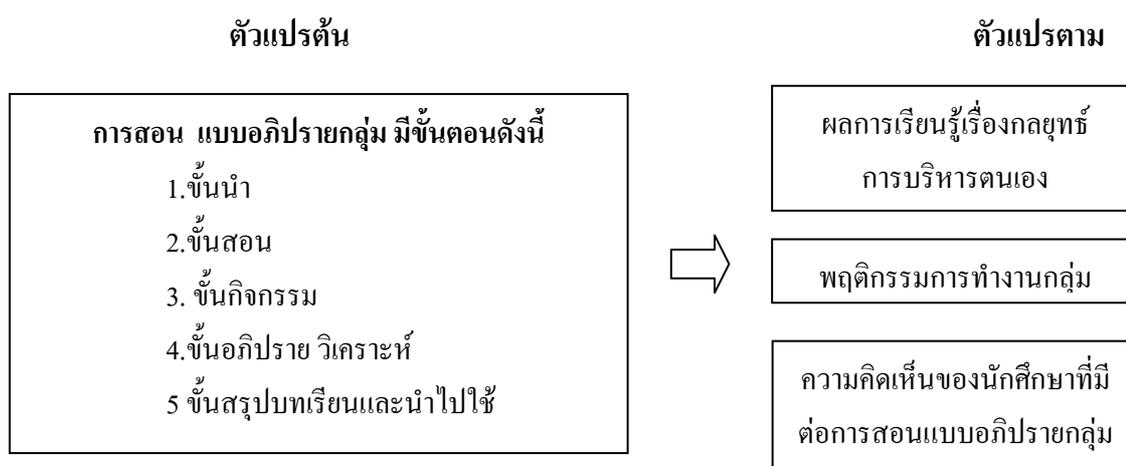
ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ครูแนะนำทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม แบ่งกลุ่มนักศึกษา แนะนำ
วิธีการทำงานกลุ่ม บทบาทหน้าที่ วัตถุประสงค์ของบทเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ครูกำหนดหัวข้ออภิปรายแนะนำเนื้อหา มอบหมายงานกลุ่ม
กำหนดเวลาในการปฏิบัติงานกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรม นักศึกษาในกลุ่มร่วมกันรับผิดชอบในการอภิปราย โดยอาศัยการ
สอนแบบอภิปรายกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้เพื่อที่จะเข้าใจ และ
อภิปราย สรุปได้

ขั้นที่ 4 ขั้นอภิปราย วิเคราะห์ นักศึกษาได้มีโอกาสอภิปรายแสดงความคิดเห็นหลังจาก
ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและนำไปใช้ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนองานในชั้นเรียน ครูและ
นักศึกษาช่วยกันสรุปเนื้อหาบทเรียน และนำความรู้ข้อสรุปที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
และครูประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่มเพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอน
ต่อไป ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงขั้นตอนการอภิปรายกลุ่มของผู้วิจัย มีขั้นตอนดังนี้

อารมณ์ ใจเที่ยง	วรกรรม์ สุนาลัย	ผู้วิจัย (สังเคราะห์)
<p>ขั้นตอนวิธีการสอนแบบอภิปราย</p> <p>ประกอบด้วย</p> <p>1. ขั้นเตรียมการอภิปราย</p> <ul style="list-style-type: none"> - หัวข้อ และรูปแบบการอภิปราย - ผู้เรียน - ห้องเรียน - สื่อการเรียน <p>2. ขั้นดำเนินการอภิปราย</p> <ul style="list-style-type: none"> - บอกหัวข้อหรือปัญหา - บอกจุดประสงค์ - บอกเงื่อนไข หลักเกณฑ์ - ดำเนินการอภิปราย 	<p>ขั้นตอนวิธีการสอนแบบอภิปราย</p> <p>ประกอบด้วย</p> <p>1. ขั้นเตรียมการอภิปราย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดหัวข้อเรื่องที่อภิปราย - กำหนดตัวบุคคล - จัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการอภิปราย <p>2. ขั้นดำเนินการอภิปราย</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการอภิปราย 	<p>ขั้นตอนวิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่ม</p> <p>ประกอบด้วย</p> <p>1. ขั้นนำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ครูแนะนำทักษะการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม แบ่งกลุ่มนักศึกษา แนะนำวิธีการทำงานเป็นกลุ่ม บทบาทหน้าที่ วัตถุประสงค์ของบทเรียน <p>2. ขั้นสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนะนำเนื้อหา แหล่งข้อมูล มอบหมายงานกลุ่ม กำหนดเวลาในการปฏิบัติงานกลุ่ม <p>3. ขั้นกิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกันต่อผลงานกลุ่ม โดยอาศัยกระบวนการ การอภิปรายกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้ เพื่อที่จะเข้าใจ และสามารถอภิปรายได้ สรุปได้ <p>4. ขั้นอภิปราย / วิเคราะห์</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษาได้มีโอกาสอภิปราย แสดงความคิดเห็นหลังจากปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม - ครูเป็นผู้คอยกระตุ้น นำผู้เรียนให้ได้คิดวิเคราะห์พฤติกรรมต่างๆ และอภิปรายเช่นกัน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

อารมณ์/ใจที่เที่ยง	วราภรณ์/ศุนาลัย	ผู้วิจัย (สังเคราะห์)
3. ชั้นสรุป - สรุปผลการอภิปราย - สรุปบทเรียน - ประเมินผลการเรียน	3. สรุปผลการอภิปราย - สรุปบทเรียน	5. ชั้นสรุป ประกอบด้วย - ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปเนื้อหาบทเรียน และนำความรู้ข้อสรุปที่ได้นี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ - ครู ประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่มเพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ข้อคำถามของการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองของนักศึกษาประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีความแตกต่างกันหรือไม่
2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่มอยู่ในระดับใด
3. ความคิดเห็นของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่มอยู่ในระดับใด

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 มีความแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบอภิปรายกลุ่มอยู่ในระดับสูง

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น นักศึกษาระดับชั้น ปวส. 2 จำนวน 6 ห้องเรียน คือแผนก กือแผนก วิชาการบัญชี 2/1, 2/2 , แผนกวิชาการไฟฟ้า 2/1 , 2/2 แผนกวิชาก่อสร้าง 2/1 แผนกวิชาเทคนิคคอมพิวเตอร์ 2/1 ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 155 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้น ปวส. 2/1 แผนกวิชาช่างไฟฟ้า ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม จำนวน 26 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง

2.2.2 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

2.2.3 ความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเนื้อหาในรายวิชาพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม หน่วยการเรียนรู้ 3 (01-120-001) ตามหลักสูตรสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2536 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2543) เรื่องกลยุทธ์ในการบริหารตนเอง ประกอบด้วย หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง และการพัฒนาตนเอง

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลาในการทดลองสอน 3 สัปดาห์ จำนวน 12 คาบเรียน คาบละ 60 นาที สัปดาห์ที่ 1 สอนแผนเตรียมความพร้อมโดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จำนวน 2 คาบ สัปดาห์ที่ 1 สอนแผนการสอนที่ 2 จำนวน 4 คาบ สัปดาห์ที่ 2 และ 3 ใช้เวลาในการทดลอง 3 คาบ คาบละ 60 นาที รวมใช้เวลาในการทดลอง 12 คาบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามคำศัพท์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

1. การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือพิจารณาในเรื่องที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบ หาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการจัดกลุ่มนักศึกษา 5 – 6 คน ยึดหลักการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งมีขั้นตอนการสอนได้แก่

2. ผลการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน ด้วยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์ในการบริหารตนเองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่จัดการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เป็นข้อสอบแบบปรนัย ก่อนจำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

3. พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึง การแสดงออกด้าน การร่วมกันปฏิบัติงานและการเรียนรู้ภายในกลุ่มของนักศึกษาในด้านการวางแผนการทำงานร่วมกัน ความร่วมมือในการเรียน ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม ให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป ตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่ม และทำงานเสร็จทันเวลา ที่กำหนด วัดโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกรู้สีกิตติของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และด้านประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของลิเคอร์ต

5. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 แผนกวิชาช่างไฟฟ้า มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหัวข้อดังนี้

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2540 หลักสูตรสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พุทธศักราช 2536 (ฉบับปรับปรุง 2543) และรายละเอียดวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

1.1 หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร

1.2 รายละเอียดวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

2. วิธีสอนโดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

2.1 ความหมายของ การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

2.2 รูปแบบของการอภิปรายกลุ่ม

2.3 วัตถุประสงค์ / จุดมุ่งหมายของการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

2.4 ขั้นตอนการอภิปรายกลุ่ม

2.5 ขั้นตอนของการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

2.6 เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยให้

มีประสิทธิภาพ

2.7 ข้อดี และข้อจำกัดการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

2.8 ประโยชน์การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

3.1 งานวิจัยในประเทศ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2541

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ที่จะผลิตครูอาชีพศึกษาระดับปริญญาตรีให้การศึกษาทางด้านวิชาชีพ ทั้งระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี และประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยส่งเสริมการศึกษาด้านวิชาชีพและให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ดังนั้นจึงสามารถกล่าวถึงหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา มุ่งเน้นวิชาชีพบนพื้นฐาน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพ และมีความสามารถพร้อมเข้าสู่อาชีพ
2. สร้างงานวิจัยสิ่งประดิษฐ์นวัตกรรมบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้การผลิตและการบริการ ที่สามารถถ่ายทอดและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ
3. ให้บริการงานวิชาการและการศึกษา ที่มีแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการมีอาชีพ และพัฒนาอาชีพอิสระ และพัฒนาอาชีพผู้การแข่งขัน
4. ทำนุบำรุงศาสนา อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และรักษาสิ่งแวดล้อม

1.1 หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างหลักสูตร

หลักการ

1. สร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชน ได้พัฒนาความรู้ไปสู่การศึกษาด้านวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้น
2. สนับสนุน/ส่งเสริม การพัฒนางานด้านอาชีวศึกษา
3. ส่งเสริมการสร้างงานอาชีพ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับประชาชนและผู้ประกอบการ
4. ปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างความเข้มแข็ง “สร้างคนสู่งาน เชี่ยวชาญเทคโนโลยี”
5. เพิ่มศักยภาพของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน
6. จัดหาทรัพยากรทางการศึกษาให้เพียงพอ ภายใต้ระบบบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล
7. เพิ่มขีดความสามารถด้านงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมบนพื้นฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
8. ให้บริการวิชาการ เพื่อการแข่งขันและสร้างรายได้

จุดมุ่งหมาย

1. ผลิตนักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้านสังคมศาสตร์ในสัดส่วน 70:30 ในปี 2550
2. ผู้สำเร็จการศึกษามีงานทำ/ศึกษาต่อไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
3. ผู้ประกอบการมีความพึงพอใจในทักษะ ความรู้และความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
4. พัฒนาคณาครูอาจารย์ในสัดส่วนปริญญาตรี : โท : เอก เท่ากับ 10 : 80 : 10 ในปี 2553
5. บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเฉพาะด้าน เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ต่อคนต่อปี
6. พัฒนาการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
7. พัฒนาห้องปฏิบัติการเฉพาะทางในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 รายละเอียดวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

วิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม (Life and Social Skills) (รหัส 01-120-001) เป็นวิชาบังคับในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส) ในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์หมวดวิชาศึกษาทั่วไป สายศิลปศาสตร์ที่ทุกสาขาวิชาจัดให้ศึกษาในภาคเรียนที่ 1 และที่ 2 เวลาศึกษาทั้งหมด 48 คาบเรียน ตลอด 18 สัปดาห์ แบ่งเป็นทฤษฎี 3 คาบ และนักศึกษาจะต้องใช้เวลาศึกษาค้นคว้านอกเวลา 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวม 3 หน่วยกิต

จุดมุ่งหมายรายวิชา

1. เข้าใจแนวความคิด เจตคติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตของตนเอง การอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนวิธีการทำงานกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. นำหลักเกณฑ์เทคนิควิธีไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบสัมมาชีพ
3. พัฒนาพฤติกรรมและลักษณะนิสัยในการทำงานของนักศึกษาให้เป็นผู้นำผู้ตามที่ดี
4. พัฒนาศึกษาให้เป็นผู้มีคุณสมบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม จรรยาวิชาชีพตลอดจนมีระเบียบวินัยในชีวิตและสังคม

คำอธิบายรายวิชา ศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาและหลักธรรมในการดำรงชีวิตและการทำงานของบุคคลการสร้างแนวคิดและทัศนคติต่อตนเอง ธรรมะกับการสร้างคุณภาพชีวิตบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง และผู้อื่น การบริหารตนให้เข้ากับชีวิตและสังคม และการปรับตน

เพื่อร่วมกิจกรรมทางสังคม ศึกษาเทคนิคการครองใจคน และการสร้างผลิตผลในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ

จากคำอธิบายรายวิชาได้จำแนกหน่วยการเรียนรู้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง เวลา 48 ชั่วโมง/1 ภาคเรียน

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	การสร้างแนวคิดและเจตคติ	9
2	ภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคล	10
3	กลยุทธ์การบริหารตนเอง	10
4	เทคนิคการครองใจคน	9
5	การสร้างผลิตผลในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ	10
	รวม	48

งานวิจัยนี้จะวิจัยหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ใช้เวลาเรียน 10 ชั่วโมง แบ่งหัวข้อย่อยในการเรียน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์หน่วยการเรียนรู้ รายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง หน่วยที่ 3

หน่วยการเรียนรู้	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
3	กลยุทธ์การบริหารตนเอง	10
	1. หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง	4
	2. การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง	3
	3. การพัฒนาตนเอง	3

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ที่คาดหวัง เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง

หน่วยที่	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	สาระการเรียนรู้
3. กลยุทธ์การบริหารตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ - ความหมาย ความสำคัญของการบริหารและทรัพยากรในการบริหาร - หลักการในการบริหาร - การประยุกต์หลักการบริหารเพื่อใช้ในการบริหารตนเอง 	1. หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง
	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะของชีวิตที่มีคุณภาพ - ความสำคัญของหลักธรรมในการบริหารตนเอง - พิจารณาเลือกหลักธรรมในการบริหารตนเองเพื่อสร้างชีวิตที่มีคุณภาพ 	2. การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง
3. กลยุทธ์การบริหารตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ - ความหมาย จุดมุ่งหมายในการพัฒนาตนเอง - วิธีการพัฒนาตนเอง - คุณลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 	3. การพัฒนาตนเอง

2. การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

2.1 ความหมายของการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของวิธีสอนแบบอภิปรายไว้หลายแนวทางดังนี้
 อากรณ ใจเที่ยง (2540: 105-108) กล่าวว่า วิธีสอนแบบอภิปรายหมายถึง วิธีสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้มีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือพิจารณาหัวข้อที่กลุ่มมีความสนใจร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบแนวทาง หรือเพื่อแก้ปัญหาหนึ่งร่วมกัน วิธีสอนแบบอภิปรายจึงเป็นวิธีการสอนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนคือได้คิด ได้ทำ ได้แก้ปัญหาและได้ฝึกการร่วมกันทำงานแบบประชาธิปไตยกับกลุ่ม

กิตติ พัทธวิชัย (2540: 68) กล่าวว่า การอภิปรายเป็นกิจกรรมกลุ่มการอภิปราย ที่เปิดโอกาสให้ใช้กระบวนการพูด ซึ่งแจ้งเหตุผลแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ ข้อระหว่างสมาชิกเพื่อหาแนวคิดร่วมที่เป็นข้อสรุปตามมติของกลุ่ม ซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติต่อไป กิจกรรมนี้กำหนดจำนวนผู้เรียนไม่ให้มากนัก เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นทั่วกัน

วารภรณ์ สุนาลัย (2536: 41-42) ได้เสนอแนะการสอนแบบอภิปรายไว้ว่า เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้นำเรื่องราวต่าง ๆ มาสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในบางครั้งอาจมีการซักถาม หรือช่วยกันแก้ไขปัญหาคำถามต่าง ๆ ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ในการสอนวิธีส่วนใหญ่ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยแนะนำดูแล หรืออาจเป็นผู้นำปัญหามาให้ผู้เรียนช่วยแก้ไขและช่วยฝึกฝนให้รู้จักคิด รู้จักฟัง รู้จักปฏิบัติ ผู้สอนควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก อันเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังประชาธิปไตย โดยสอนให้เป็นคนมีเหตุมีผลยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข

คณะกรรมการกลุ่มผลิตและบริหารชุดวิชาการพัฒนาระบบการสอน (2538: 235-236) ได้ให้ความหมายของวิธีสอนแบบอภิปรายซักถามไว้ว่า เป็นการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอนให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมค้นหาคำตอบจากกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทั้งด้านความคิดการเรียนรู้และการนำเสนอความคิดของตน

สุจรีต เพียรชอบ (2531: 170) กล่าวว่า การสอนแบบอภิปราย เป็นการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนจะเรียนด้วยการกระทำ ครูจะเป็นผู้ชี้แนะสนับสนุนให้ความสะดวกให้คำแนะนำ และชี้แนวทางให้แก่ นักเรียน นักเรียนจะทำกิจกรรมด้วยตนเอง

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์ (2529 : 144) กล่าวถึง ความหมายของการอภิปรายไว้ว่า คือ การที่บุคคลกลุ่มหนึ่งมีเจตนาที่จะพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปรึกษาหารือกันออกความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาที่มีอยู่ หรือเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ฮาร์เน็ค และคณะ (Hamack and Others 1977: 12) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม คือ กระบวนการในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และข่าวสารของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ การแก้ปัญหา การมีความรู้เพิ่มขึ้น และการตัดสินใจ

นันทา ขุนภักดี (2528 : 184) กล่าวว่า การอภิปราย หมายถึง การที่บุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งมีความรู้ ความสนใจในเรื่องเดียวกัน หรือมีปัญหาในทำนองเดียวกันมาร่วมพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความคิดเห็น หรือปรึกษาหารือเพื่อช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

ปรีชา ศรีสมยศ (2528: 29) ให้ความหมายของการอภิปรายกลุ่มว่า เป็นการสนทนาของกลุ่มบุคคล เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือเพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ที่ได้รับให้กันและกัน

แซทเลอร์ และมิลเลอร์ (Sattler and Miller 1954: 6) กล่าวว่า การอภิปราย หมายถึง การคิด ทบทวนโดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหาหารือให้เข้าใจปัญหาคืบคลาน

ลีโอนาด เจ และคณะ(Lonard J. et al. 1972: 196) กล่าวว่า การอภิปรายหมายถึง การพูดคุยอย่างมีระเบียบไม่ใช่การสนทนาที่ปราศจากจุดมุ่งหมาย และจะต้องอาศัยความชำนาญ ดังนั้น การอภิปรายจึงเป็นการพัฒนาความคิด และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และทำให้เกิดสัมพันธภาพ อันดียิ่งขึ้น

โรเบิร์ต มิเชล และ เจมส์ (Robert , Michael , and James 1993: 5-6) กล่าวว่า การอภิปราย เป็นวิธีการพูดคุย หรือสนทนากันระหว่างนักเรียนกับนักเรียน หรือครูกับนักเรียน และเป็นกระบวนการสอนที่สำคัญ ซึ่งสามารถอภิปรายเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่มเล็ก หรือเป็นกลุ่มใหญ่ก็ได้ และการอภิปรายนั้นสามารถทำให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีภายในกลุ่มของนักเรียนด้วยกัน เพราะการอภิปรายจะช่วยให้นักเรียนร่วมมือกันเรียนรู้ และสามารถใช้ได้กับบุคคลทุกกลุ่มอายุ

วิลเลียม เอ็ม แซทเลอร์ (William and M.Sattler 1954 : 19) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม เป็นการอภิปรายที่ต้องการให้สมาชิกในกลุ่มได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและหาข้อยุติเกี่ยวกับเรื่องหรือประเด็นที่ต้องศึกษา รูปแบบของการอภิปรายแบบนี้ต่างจากการอภิปรายเป็นคณะและการอภิปรายแบบชุมนุมปาฐกถา กล่าวคือ เป็นการอภิปรายกันเองในระหว่างสมาชิกของกลุ่ม โดยมีประธานเป็นผู้ดำเนินการและมีเลขานุการเป็นผู้จดบันทึก บางครั้งอาจจะมีวิทยากรประจำกลุ่มที่ต้องการให้

แนวทาง การอภิปรายแบบนี้ กลุ่มไม่ควรมีขนาดใหญ่ เพราะจะทำให้สมาชิกไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง

สรุปความหมายของการอภิปรายกลุ่ม คือ การจัดกิจกรรมการสอนที่เปิดโอกาสให้เพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มได้ใช้กระบวนการคิด การพูดและการพูดคุยสนทนานั้นดำเนินไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย ชี้แจงเหตุผล แลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ประสบการณ์ความคิดเห็น ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่มหรือประเด็นที่ต้องศึกษา และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม และการอภิปรายกลุ่มนี้ยังเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง พัฒนาความคิด ความรู้ความสามารถที่นักศึกษาแต่ละคนมีอยู่มาใช้ให้เป็นประโยชน์

2.2 รูปแบบของการอภิปราย

กาญจนา เกียรติประวัติ (2523 : 120) กล่าวว่า การอภิปรายในชั้นเรียนแบ่งออกแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ การอภิปรายกลุ่มใหญ่ที่ผู้เรียนทั้งชั้นทำหน้าที่เป็นสมาชิกของการอภิปราย กับ การอภิปรายกลุ่มย่อย คือ การจัดผู้เรียนทั้งชั้นออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 6 – 8 คน

นันทา ขุนภักดี (2528 : 186 – 193) กล่าวว่า แบบการอภิปรายที่สำคัญ มีดังต่อไปนี้

1. แบบกันเอง เป็นการอภิปรายแบบเดียวที่ทุกคนมีโอกาสได้ร่วมทำหน้าที่ต่าง ๆ ในขณะที่มีการอภิปราย คือ เป็นทั้งผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้อภิปรายและฟังในโอกาสเดียวกัน

2. การอภิปรายแบบวิชาการ มีผู้ร่วมอภิปราย 3 – 5 คน และผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน การอภิปรายแบบนี้เป็นการอภิปรายแบบร่วมอภิปรายของผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ เพื่อให้ความรู้และแนวคิดอย่างละเอียดแก่ผู้ฟัง

3. การอภิปรายแบบบรรยาย มีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

ก. ผู้บรรยายเป็นผู้มีชื่อเสียงในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง และเมื่อบรรยายจบแล้วจะมีผู้ร่วมอภิปรายเป็นผู้คอยซักถามปัญหา

ข. เมื่อผู้อภิปรายซักถามผู้บรรยายจบแล้ว บรรดาผู้อยู่ในที่นี้นั้นมีสิทธิ์ซักถามได้เช่นเดียวกัน

ค. เมื่อผู้บรรยายพูดเรื่องของตนจบ ผู้ฟังซักถามได้ทันที

4. การอภิปรายแบบโต๊ะกลม หรือการอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุดในชั้นเรียน ซึ่งเน้นการอภิปรายและปฏิบัติภายใต้ตอบของสมาชิกทั้งกลุ่ม ลักษณะหนึ่งของการอภิปรายแบบนี้ อยู่ที่ทุกคนเป็นผู้อภิปราย จึงไม่มีผู้ฟังเลย บรรดาการสนทนาอภิปรายเป็นวงกลมทำให้ดูเสมอภาคเป็น

กันเอง และมีความรู้สึกสนิทกันมาก ผู้ดำเนินการอภิปรายแบบโต๊ะกลมจะเป็น ผู้บอกหัวใจของเรื่องแล้วให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ นับเป็นการสืบสานถ่ายทอดความคิดระหว่างบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันที่สุด สำหรับการจัดที่นั่งของการอภิปรายแบบโต๊ะกลม หรือการอภิปรายกลุ่มจะจัดเป็นรูปใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกเป็นสำคัญ แต่ที่ปฏิบัติกันอยู่จะจัดเป็นวงกลมโดยมีผู้นำกลุ่มนั่งอยู่เหมือนกับสมาชิกคนอื่น ๆ ทุกคน

จากรูปแบบของการอภิปรายดังกล่าว สรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มในชั้นเรียน ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 6 – 8 คน สมาชิกจะนั่งเป็นรูปวงกลม ทำหน้าที่ทั้งผู้พูดและผู้ฟัง โดยผลัดกันแสดงความคิดเห็นมีผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน เป็นผู้บอกถึงประเด็นสำคัญของเรื่อง ในการอภิปรายแบบนี้

2.3 ความมุ่งหมาย / วัตถุประสงค์ของการสอนแบบอภิปราย

มีนักการศึกษา หลายท่าน ได้กล่าวถึงความมุ่งหมาย / วัตถุประสงค์ของการสอนแบบอภิปรายไว้ดังนี้

อากรณ ใจเที่ยง (2540: 146) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายของวิธีสอนแบบอภิปรายไว้ดังนี้

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็นการพัฒนาทักษะการพูดและการคิด
2. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
3. เพื่อฝึกการค้นคว้าหาความรู้มาเพื่ออภิปรายให้ผู้อื่นรับทราบ

กิตติ พชรวิษณุ (2540 : 68-85) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของวิธีสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้

1. ให้เกิดการเรียนที่มีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญ
2. ให้สมาชิกทุกคนได้พูด ได้ฟัง และร่วมกันตัดสินใจ
3. ให้เข้าใจวิธีการหาข้อสรุปที่เป็นมติของกลุ่มเป็นที่สิ้นสุด
4. ให้กลุ่มกระตุ้นสมาชิกให้ติดตามตลอดเวลา
5. ให้มีการพัฒนาความสามารถในการพูด การแสดงออก
6. ให้ฝึกการฟัง การพูด การอ้างอิงทางวิชาการ
7. ให้ทุกคนมีเสรีภาพและความสำคัญเท่าเทียมกัน

8. ให้คิดหากิจกรรมต่อจากการอภิปราย โดยธรรมชาติแล้วการอภิปรายที่ประสบผลสำเร็จจะนำไปสู่กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

ทิสนา แคมมณี (2548 : 347) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น

จากความมุ่งหมาย / วัตถุประสงค์ของการสอนแบบอภิปรายดังกล่าว สรุปได้ว่า การอภิปรายกลุ่มมุ่ง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น เป็นการทำงานกลุ่มร่วมกัน เพื่อพัฒนาทักษะการพูดและการคิด มุ่งเพื่อฝึกการค้นคว้าหาความรู้

2.4 ขั้นตอนการอภิปรายกลุ่ม

กิจกรรมการอภิปราย

นักการศึกษาหลายท่าน ที่ได้กล่าวถึง ขั้นตอนวิธีการสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้

สวานิต ยมภักย์ และฉัตรนันทน์ อนวัชศิริวงศ์ (2519 : 117 – 121) กล่าวว่าไว้ว่ากิจกรรมการอภิปรายถ้าจะให้ดำเนินไปด้วยดี เกิดประโยชน์ที่แท้จริงแก่ทุกฝ่าย จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. การอภิปราย เป็นการใช้ความคิดร่วมกันกับผู้อื่น เพื่อช่วยกันค้นหาคำตอบ โดยมีลำดับขั้นในการคิดดังนี้

ขั้นที่ 1 ทุกคนที่อภิปรายร่วมกันพยายามทำความเข้าใจในตัวปัญหาให้ตรงกันก่อน

ขั้นที่ 2 ช่วยกันพิจารณาปัญหานั้น แยกแยะให้เห็นว่ามีประเด็นพัวพันกันอยู่

อย่างไรบ้าง สาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดประเด็นปัญหามีอะไรบ้าง มีใครบ้างที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น

ขั้นที่ 3 ช่วยกันเสนอแนะทางแก้ปัญหานั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ เท่าที่จะเป็นไปได้พร้อมทั้ง

พิจารณาข้อดี ข้อเสียของการแก้ปัญหานั้นด้วยวิธีการต่าง ๆ

ขั้นที่ 4 เลือกทางแก้ปัญหานั้นที่เห็นว่าดีที่สุด ซึ่งอาจมากกว่าหนึ่งทางก็ได้

ขั้นที่ 5 แนะนำทางปฏิบัติว่า ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหานั้นจะนำไปสู่การปฏิบัติจริง ๆ

ได้อย่างไร

2. การอภิปรายจำเป็นต้องมีผู้นำอภิปรายเพื่อคอยกำกับให้การแสดงความคิดเห็นตรงตามประเด็น

3. ในการอภิปราย ผู้อภิปรายจะเปลี่ยนความคิดเห็นของตนได้ ขึ้นอยู่กับเหตุผลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่ได้ฟังจากผู้อภิปราย

4. การอภิปรายควรมีการเตรียมก่อนเพื่อให้มีข้อมูลมากพอสำหรับพิจารณาร่วมกัน

5. การอภิปรายต้องใช้สมรรถภาพในการพูด และการฟังเป็นพิเศษ

ในด้านสมรรถภาพการพูด ผู้อภิปรายจำเป็นต้องพูดเพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างสุภาพ รวบรวมและตรงประเด็น ส่วนสมรรถภาพในการฟังนั้นผู้อภิปรายต้องฟังคำพูดของผู้ร่วมอภิปรายคนอื่น ๆ จับสาระสำคัญออกมาให้ได้ รู้จักสังเกตทั้งถ้อยคำ น้ำเสียง และกิริยาท่าทางของผู้พูดประกอบด้วย เพื่อจะได้ตีความได้ตรงตามที่คุณมุ่งหมายจริง ๆ

กาญจนา เกียรติประวัติ (2523 : 73) กล่าวถึง กล่าวถึงขั้นตอนการอภิปรายไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของปัญหา หรือความชัดเจนของหัวข้อปัญหา
2. การรวบรวมข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การอภิปรายเป็นการสนทนาไม่ใช่ตั้งคำถาม ทุกคนมีส่วนร่วม และการตั้งใจฟังก็นับว่าเป็นการร่วมมือ ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง
3. การหาข้อยุติ การอภิปรายที่สามารถดำเนินไปถึงขั้นสรุป นับว่าเป็นความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย แต่ถ้าไม่สามารถดำเนินงานไปถึงขั้น ก็จำเป็นต้องมีการสรุปความอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นข้อยุติ

ลินจง อินทร์พรชัย (2529 : 11 – 12) กล่าวถึงลำดับขั้นของการอภิปรายไว้ดังต่อไปนี้

1. ครูและนักเรียนช่วยกันเลือกพิจารณาหัวข้อเรื่องที่มีอยู่ในบทเรียน และนักเรียนมีประสบการณ์อยู่บ้าง รวมทั้งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจของนักเรียน
2. ช่วยกันตั้งหัวข้อเรื่องการอภิปรายที่น่าสนใจ โดยตั้งเป็นปัญหาหรือคำถามชวนคิด เพื่อเร้าความสนใจของผู้อภิปรายและผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกรู้สึกต้องการแสดงความคิดเห็น
3. จัดกลุ่มอภิปราย ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย โดยกำหนดให้ หรือนักเรียนเลือกกลุ่มกันเอง กลุ่มหนึ่ง ๆ ไม่ควรเกิน 10 คน เพื่อให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง
4. การเสนอผลการอภิปราย หลังจากจบการอภิปรายให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาเสนอผลการอภิปราย เพื่อให้สมาชิกกลุ่มอื่นฟังและซักถามร่วมอภิปราย รวมทั้งให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะไปด้วย

กิตติ พัทธวิชัย (2540: 72) ได้เสนอแนะวิธีการดำเนิน อภิปรายกลุ่มย่อย ดังนี้

1. ประธานของที่ประชุม (อาจมีการเลือกสมาชิกในกลุ่ม) เป็นผู้นำการอภิปรายปัญหาและควบคุมประเด็นปัญหา

2. สมาชิกที่ต้องการแสดงความคิดเห็นมีระเบียบว่าต้องยกมือขออนุญาตประธานกลุ่มเสียก่อนเลขานุการกลุ่มจะเป็นสมาชิกกลุ่มที่ถูกเลือกขึ้นมาหนึ่งเพื่อบันทึกข้อมูลปัญหาการอภิปรายสำหรับบทวนและรายงานต่อที่ประชุมใหญ่ต่อไป

สรุปว่ากิจกรรมการอภิปรายจะต้องมีขั้นตอนที่ครอบคลุม คือ 1. สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องร่วมกันตกลงเกี่ยวกับหัวข้อการอภิปราย 2. มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม ว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร เช่น เป็นประธาน หรือผู้นำการอภิปราย เลขานุการกลุ่ม สมาชิก 3. มีการตกลงเกี่ยวกับหัวข้อการอภิปรายย่อย และสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีการเตรียมข้อมูลที่จะนำเสนอในการอภิปรายกลุ่มไว้ล่วงหน้า 4. สมาชิกทุกคนต้องผลัดกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันและ 5. มีการสรุปความคิด ข้อมูลจากการอภิปราย และมีการนำเสนอผลงาน

บทบาทของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่ม

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกในการอภิปรายกลุ่มไว้ดังนี้ ผู้ดำเนินการอภิปรายจะเป็นนักเรียนหรือครูอาจารย์ก็ได้

1. ข้อควรปฏิบัติของผู้ร่วมอภิปราย ผู้ร่วมอภิปรายควรปฏิบัติดังนี้

1.1 เตรียมตัวที่จะพูดตามหัวข้ออภิปรายไว้ล่วงหน้า โดยศึกษาหาข้อมูลและเตรียมข้อคิดเห็นในเรื่องที่จะอภิปรายไว้ให้พอเพียง

1.2 พยายามพูดให้อยู่ภายในหัวข้อของการอภิปราย

1.3 พยายามฟังและติดตามคำอภิปรายของผู้ร่วมอภิปราย

1.4 พยายามพูดให้รวบรัดแต่ได้ใจความสมบูรณ์

1.5 ต้องไม่ขัดจังหวะหรือท้วงติงผู้ที่กำลังอภิปราย

1.6 ถึงแม้จะมีความเห็นแย้งกับผู้อื่น ก็ยินดีรับฟัง และยอมรับสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น

1.7 แสดงความสนใจในการอภิปราย

1.8 พูดให้ผู้ฟังได้ยินทั่วถึง

กิตติ พัทธวิชัย (2540: 72) ได้เสนอแนะวิธีการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย วิธีการดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อยจะมีการแบ่งบทบาทหน้าที่ของสมาชิกเป็น

1. ผู้สอนควรชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจว่าวิธีการนี้มุ่งให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง

2. แต่ละกลุ่มจะต้องเลือกประธานกลุ่ม และเลขานุการ ซึ่งต้องการกระทำก่อนการอภิปรายประธานกลุ่มเป็นผู้นำในการอภิปรายในกลุ่มของตนเอง และรายงานผลการประชุมโดยสรุปต่อกลุ่มใหญ่ส่วนเลขานุการทำหน้าที่จดสรุปความคิดของแต่ละคน

3. ในการรายงานผลการอภิปรายของแต่ละกลุ่มอาจใช้วิธีดังนี้ ประธานกลุ่ม ก. รายงานผลการอภิปรายในกลุ่มของตนโดยย่อประธานกลุ่ม ข. เชิญชวนสมาชิกกลุ่มของตนหรือกลุ่มอื่นให้ถามกับสมาชิกกลุ่ม ก. คนใดก็ได้ จากนั้นประธานกลุ่ม ข. รายงานผลการอภิปรายในกลุ่มของตนโดยย่อประธานกลุ่ม ค. จะเป็นผู้เชิญชวนสมาชิกในกลุ่มตน หรือกลุ่มอื่น ๆ ให้ถามคำถามกับสมาชิกกลุ่ม ข. คนใดก็ได้ดำเนินเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ

2. ข้อควรปฏิบัติของผู้ดำเนินการอภิปราย

การอภิปรายจะได้ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ดำเนินการอภิปรายควรถือหลักปฏิบัติดังนี้

- 2.1 ติดตามคำพูดของผู้อภิปรายแต่ละคนอย่างใกล้ชิด โดยบันทึกสาระสำคัญไว้
- 2.2 กล่าวซ้ำหรืออภิปรายประเด็นที่ผู้อภิปรายไว้ไม่ชัดเจน
- 2.3 พยายามให้การอภิปรายดำเนินไปโดยราบรื่น ถ้าหากการอภิปรายมีที่ท่าจะชะงักลงต้องกระตุ้นให้ดำเนินต่อไป
- 2.4 พยายามให้โอกาสแก่ทุกคนได้มีส่วนในการอภิปราย
- 2.5 ควบคุมการอภิปรายให้อยู่ในประเด็นที่กำหนด โดยเตือนผู้ที่อภิปรายนอกประเด็นอย่างสุภาพ
- 2.6 กล่าวสรุปการอภิปรายหลักเกณฑ์สรุปการอภิปราย

2.5 ขั้นตอนการสอนแบบอภิปราย

อากรณ ใจเที่ยง (2540: 105-108) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้
ขั้นเตรียมการอภิปราย ผู้สอนต้องเตรียมในสิ่งต่อไปนี้

1. หัวข้อและรูปแบบการอภิปราย เตรียมให้สอดคล้องเหมาะสมกับจุดประสงค์ของบทเรียน เวลาสถานที่ ฯลฯ เช่น ถ้ามีเวลาจำกัดควรใช้แบบซุบซิบปรึกษา (Phillips 66 หรือ Buzz Group) ถ้าต้องการรวบรวมความคิดอาจใช้แบบระดมสมอง (Brainstorming) ถ้ามีเวลาให้ผู้เรียนได้เตรียมเนื้อหาสาระความรู้มาล่วงหน้า ควรใช้แบบซิมโพเซียม (Symposium)

2. ผู้เรียน ผู้สอนควรได้ให้ผู้เรียนเตรียมตัวการอภิปรายมาล่วงหน้าทั้งด้านเนื้อหาสาระและประเด็นความคิดสำคัญ และวิธีการพูด จะทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการเรียนแบบอภิปรายอย่างแท้จริง

3. ห้องเรียน ผู้สอนควรจัดเก้าอี้ให้เหมาะสมกับรูปแบบอภิปราย เช่น

3.1 จัดแบบวงกลม หรือครึ่งวงกลม เหมาะสำหรับการอภิปรายแบบระดมสมอง

3.2 จัดแบบรูปตัวยู หรือสี่เหลี่ยมผืนผ้า เหมาะสำหรับการอภิปรายกลุ่มใหญ่

3.3 จัดแบบรูปตัวที (T) หรือแบบเรียงแถวหน้ากระดาน เหมาะสำหรับการอภิปราย

รายหมู่แบบพาเนล (Panel)

4. สื่อการเรียนอาจต้องใช้เอกสารไว้แจกประกอบการอภิปรายอาจมีการใช้สไลด์ แผนภูมิ แผ่นใส ฯลฯ เพื่อสรุปผลการอภิปราย หรือประกอบการอภิปรายของแต่ละกลุ่มผู้สอน ต้องเตรียมไว้ให้พร้อม

ขั้นตอนการอภิปราย ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการควบคุมการอภิปรายให้ดำเนินไปได้ด้วยดี จึงต้องดำเนินการสอนดังต่อไปนี้

1. บอกหัวข้อหรือปัญหาที่จะอภิปรายให้ชัดเจน

2. ระบุจุดประสงค์การอภิปรายให้ชัดเจน

3. บอกเงื่อนไขหลักเกณฑ์การอภิปราย เช่น ระยะเวลาที่ใช้ รูปแบบวิธีการอภิปราย บทบาทหน้าที่ของผู้อภิปราย การรายงานผล ตลอดจนมารยาทในการพูด การรับฟังผู้อื่น และการเคารพมติของส่วนรวม

4. ให้ดำเนินการอภิปรายโดยผู้สอนควรช่วยเหลือให้การอภิปรายดำเนินไปได้ด้วยดี ขณะที่ผู้เรียนเข้ากลุ่มอภิปราย ผู้สอนไม่ควรเข้าไปกับหรือแทรกแซงผู้เรียนตลอด ควรคอยดูแลอยู่ห่าง ๆ คอยกระตุ้นให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ เมื่อผู้เรียนต้องการเท่านั้น

ขั้นสรุป ประกอบด้วย

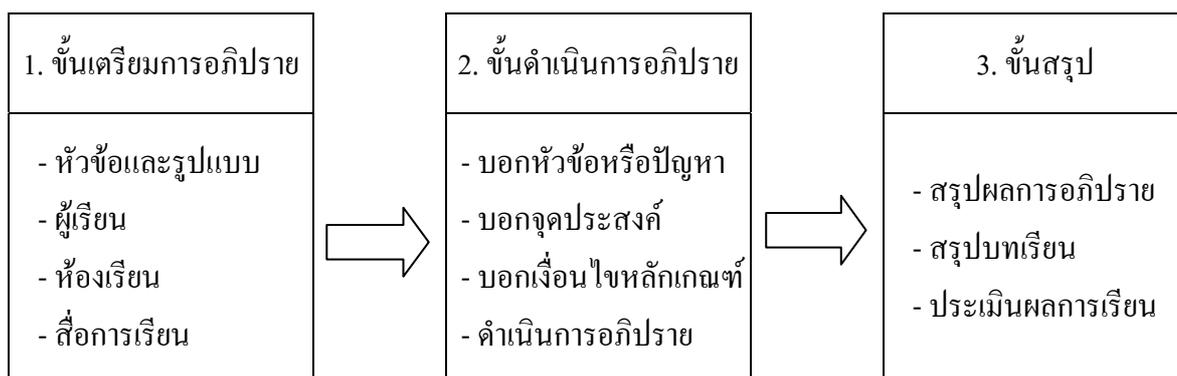
1. สรุปผลการอภิปราย เป็นช่วงที่ผู้แทนกลุ่มสรุปผลการอภิปราย นำเสนอผลการอภิปรายต่อที่ประชุมเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามผู้อภิปราย ตอบคำถาม ผู้สอนอาจถามผู้อภิปรายได้ในสาระสำคัญที่ต้องการให้ผู้เรียนได้รับขณะเดียวกันช่วยกลุ่มอภิปรายให้เกิดความกระจ่างในเนื้อหาบางตอนได้

2. สรุปบทเรียน ผู้สอนเป็นผู้สรุปเนื้อหาสาระสำคัญที่ได้จากการอภิปราย ควรได้เสริมข้อแทรกความรู้ ย้ำประเด็นสำคัญ และสรุปแนวคิดหลักให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนแนวทางการนำความรู้ไปใช้ในชีวิต การสรุปเป็นหัวข้อบนกระดานดำ เพื่อผู้เรียนจะได้เข้าใจชัดเจน และบันทึกไว้ได้ง่าย

3. ประเมินผลการเรียน ผู้สอนควรมีการประเมินผลการอภิปรายภายหลังที่สิ้นสุดบทเรียน เพื่อดูว่าการเรียนการสอนในคาบเรียนนั้น ๆ ด้วยวิธีการอภิปรายมีคุณค่าหรือมีข้อบกพร่องอย่างไร โดยประเมินให้ครอบคลุมถึงเนื้อหา หัวข้อการอภิปราย จุดประสงค์ รูปแบบ พฤติกรรมของ

ผู้เรียน บรรยากาศ สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในการอภิปราย ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุง การเรียนการสอนด้วยวิธีการอภิปรายครั้งต่อไป

ขั้นตอนวิธีการสอนแบบอภิปราย สรุปได้ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนวิธีการสอนแบบอภิปราย สรุปได้ดังแผนภูมิ

ที่มา : อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2540), 42.

วราภรณ์ คุณาลัย (2536 : 41-42) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนของวิธีการสอนแบบอภิปรายไว้ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการอภิปราย จะมีการกำหนดหัวข้อเรื่องที่อภิปราย กำหนดตัวบุคคล และจัดหาข้อมูลตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการอภิปรายไว้ล่วงหน้า เมื่อตกลงกันได้เรียบร้อยก็พร้อมที่จะอภิปรายหน้าชั้นต่อไป

2. ขั้นดำเนินการอภิปราย ผู้ดำเนินการอภิปรายเสนอหัวข้อในการที่จะอภิปราย และแนะนำผู้ร่วมงาน เมื่ออภิปรายจนหมดเวลาแล้วควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังการอภิปรายได้ซักถาม หรือแสดงความคิดเห็น และท้ายสุดควรมีการสรุปผลของการอภิปรายโดยผู้สอน และผู้เรียนช่วยกันสรุปใจความสำคัญต่าง ๆ ร่วมกัน

3. ทิศนา แจมมณี (2548 : 347) กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของการสอนแบบอภิปรายไว้ดังนี้

- 3.1 ผู้สอนจัดผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ กลุ่มละประมาณ 4-8 คน
- 3.2 ผู้สอน/ผู้เรียนกำหนดประเด็นในการอภิปราย
- 3.3 ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันตามประเด็นอภิปราย
- 3.4 ผู้เรียนสรุปสาระที่สมาชิกกลุ่มได้อภิปรายร่วมกันเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

3.5 ผู้สอนและผู้เรียนนำข้อสรุปของกลุ่มย่อยมาใช้ในการสรุปบทเรียน

3.6 ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุปว่าขั้นตอนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จะมีขั้นตอนดังนี้ 1.) ขั้นเตรียมการอภิปราย คือมีการกำหนดหัวข้อเรื่องการอภิปราย กำหนดบทบาทหน้าที่ ผู้นำการอภิปราย ประธาน เลขานุการ สมาชิก มีการจัดหาข้อมูลล่วงหน้ามาร่วมอภิปราย จัดสถานที่ ในการอภิปราย 2.) ขั้นดำเนินการอภิปราย มีการอภิปรายโดยการกล่าวถึงจุดประสงค์ในการอภิปราย รู้กฎ กติกา มารยาทในการอภิปราย 3.) ขั้นสรุปผลงานการอภิปราย มีการพูดสรุปถึง จุดประสงค์ในการอภิปราย ประเด็นสำคัญที่มี ผู้อภิปราย กล่าวถึงผลการอภิปราย สรุปจากข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของผู้อภิปราย ไม่สรุปตามความคิดเห็นของตนเอง จากนั้นครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน หลังจากนั้นมีการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการสอนโดยประยุกต์มาจาก

2.6 เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยให้มีประสิทธิภาพ

2.6.1 เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ

มีนักการศึกษาได้เสนอแนะ เทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยให้มีประสิทธิภาพ ไว้ดังนี้

ทิสนา แคมมณี (2548 : 348) ได้เสนอแนะเทคนิคและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการสอนโดยการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย จำนวนสมาชิกในกลุ่มย่อยควรมีประมาณ 4 – 8 คน จำนวนที่เหมาะสมที่สุดคือระหว่าง 4–6 คน คือเป็นกลุ่มที่ไม่เล็กเกินไป และไม่ใหญ่เกินไป เพราะถ้ากลุ่มเล็กเกินไป กลุ่มจะไม่ได้ความคิดที่หลากหลายเพียงพอ ถ้ากลุ่มใหญ่เกินไปสมาชิกกลุ่มจะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้น้อยหรือไม่ทั่วถึง การแบ่งผู้เรียนเข้ากลุ่ม อาจทำโดยวิธีสุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมกลุ่มกับเพื่อนไม่ซ้ำกัน หรืออาจจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถ เพื่อให้ผู้เรียนที่เก่งช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน หรืออาจจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มจำแนกตามเพศ วัย (ถ้าผู้เรียนมีหลายวัย) ความสนใจ ความสามารถหรือเลือกอย่างเจาะจงตามปัญหาที่มีก็ได้ ขึ้นกับวัตถุประสงค์ ผู้สอนและสิ่งที่จะอภิปรายเทคนิคที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มมีหลากหลาย เช่นการนับหมายเลข โครนับหมายเลขเดียวกันให้รวมกลุ่มกัน หรือใช้การจับสลาก ซึ่งอาจเป็นหมายเลข หรือเป็นภาพเป็นข้อความ ผู้ที่จับสลากได้เหมือนกัน ให้รวมกลุ่มกัน หรือใช้เกมต่าง ๆ เช่นเกมคำสั่งจับกลุ่ม โดยผู้เรียนร้องตามเสียงเพลงเสียงดนตรี เมื่อดนตรีหรือเพลงหยุด ผู้สอนจะออกคำสั่งให้ผู้เรียนจับกลุ่มตามจำนวนที่ครูสั่ง เช่น จับ 4 จับ 6 หรือจับกลุ่มหญิง 3 ชาย 1 ให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานจนกระทั่งในที่สุดครูสั่งให้จับกลุ่มตามจำนวนที่ครูต้องการ เทคนิคการจัดกลุ่มจะ

ช่วยให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการแบ่งกลุ่ม โดยเฉพาะเมื่อครูต้องแบ่งกลุ่มบ่อย ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุกและสนใจที่จะเรียนในกิจกรรมที่จะเรียนรู้ต่อไป เมื่อจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้ว ผู้สอนควรดูแลให้กลุ่มจัดที่นั่งภายในกลุ่มให้เรียบร้อย ให้อยู่ในลักษณะที่ทุกคนมองเห็นกัน และรับฟังกันได้ดี นอกจากนั้นมรรคณีนที่มีหลายกลุ่ม ผู้สอนควรจัดกลุ่มห่างกันพอสมควรเพื่อไม่ให้เสียงอภิปรายจากกลุ่มรบกวนกัน

2. ประเด็นการอภิปราย การอภิปรายจำเป็นต้องมีประเด็นในการอภิปราย วัตถุประสงค์ของการอภิปรายที่ชัดเจน ประเด็นการอภิปรายจะมาจากผู้สอนหรือผู้เรียนก็ได้แล้วแต่กรณี การอภิปรายแต่ละครั้งไม่ควรมีประเด็นมากเกินไป เพราะจะทำให้ผู้เรียนอภิปรายได้ไม่เต็มที่

3. การอภิปราย การจัดกลุ่มอภิปรายมีหลายแบบ ผู้สอนควรเลือกใช้ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ ในการอภิปรายที่ดีโดยทั่วไป ควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่จำเป็นในการอภิปราย เช่น ประธานหรือผู้นำในการอภิปราย เลขานุการผู้จดบันทึก การประชุม และผู้รักษาเวลา เป็นต้น นอกจากนั้นสมาชิกกลุ่มทุกคนควรมีความเข้าใจตรงกันว่า ตนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องช่วยให้กลุ่มทำงานให้สำเร็จ มิใช่ปล่อยให้เป็นการรับผิดชอบของสมาชิกเพียงบางคนหากสมาชิกกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจว่าสมาชิกกลุ่มที่ดีควรทำอะไรบ้าง เช่น ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ชักถามโต้แย้ง สนับสนุนช่วยไม่ให้กลุ่มออกนอกเรื่อง และสรุป เป็นต้น การอภิปรายจะเป็นไปได้ดี ผู้สอนจึงควรให้ความรู้ความเข้าใจหรือคำแนะนำก่อนการอภิปราย และควรย้ำถึงความสำคัญของการให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการอภิปรายอย่างทั่วถึง ไม่ให้มีการผูกขาดที่อภิปรายโดยผู้ใดผู้หนึ่ง เพราะวัตถุประสงค์หลักของการอภิปรายก็คือ การให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และได้รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลาย อันจะช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดที่ลึกซึ้ง และรอบคอบขึ้น การอภิปรายที่ควรดำเนินการไปที่ละประเด็น มิฉะนั้นการอภิปรายจะยืดเยื้อ ยืนเขี้ยว และประเด็นที่อยู่ท้าย ๆ จะไม่ได้รับการอภิปราย เพราะหมดเวลาเสียก่อน ประเด็นการอภิปรายกับเวลาที่ให้ ควรมีความพอเหมาะกัน

4. การสรุปผลการอภิปราย ก่อนที่การอภิปรายจะยุติลง กลุ่มจำเป็นต้องมีการสรุปผลการอภิปราย เพื่อให้ได้คำตอบตามประเด็นที่กำหนด ผู้สอนควรบอกหรือให้สัญญาณแก่กลุ่มอภิปรายประมาณ 3 – 5 นาที ก่อนหมดเวลา เพื่อกลุ่มจะได้สรุปผลการอภิปรายเป็นข้อสรุปของกลุ่ม ซึ่งหลังจากนั้นผู้สอนอาจให้แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายแลกเปลี่ยนกัน หรือดำเนินการในรูปแบบอื่นต่อไป

5. การสรุปบทเรียน เมื่อการอภิปรายสิ้นสุด ผู้สอนจำเป็นต้องเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนได้ร่วมกันคิดกับบทเรียนที่กำลังเรียนรู้ โดยมีการนำข้อสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียนด้วย

6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับการจัดกลุ่มอภิปรายแบบต่าง ๆ การจัดกลุ่มอภิปรายมีมากมายหลายแบบ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างแบบที่นิยมใช้กันมากทั้งในการสอน และการประชุมต่าง ๆ มาแนะนำเสนอ เพื่อผู้สอนจะได้เลือกใช้ให้เหมาะกับวัตถุประสงค์

2.6.2 การจัดสถานที่สำหรับการอภิปราย

กิตติ พชรวิชัย (2540: 73) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดสถานที่สำหรับการอภิปรายไว้ ดังนี้ เพื่อให้สมาชิกได้เห็นหน้าและได้ฟังกันอย่างถนัด มักจะจัดโต๊ะอภิปรายเป็นรูปวงกลมหรือนั่งล้อมรอบโต๊ะและม้านั่งเป็นรูปตัว V หรือตัว U ทั้งนี้แล้วแต่จะเป็นห้องที่เหมาะสมกับรูปแบบไหน โดยคำนึงถึงข้อดีและข้อจำกัดของวิธีสอนแบบอภิปราย

ทิสนา เขมมณี (2548 : 349 - 352) ได้กล่าวถึงหลักในการจัดสถานที่สำหรับการอภิปรายเกี่ยวกับการจัดกลุ่มอภิปรายแบบต่าง ๆ การจัดกลุ่มอภิปรายมีมากมายหลายแบบ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างแบบที่นิยมใช้กันมากทั้งในการสอน และการประชุมต่าง ๆ มาแนะนำเสนอ เพื่อผู้สอนจะได้เลือกใช้ให้เหมาะกับวัตถุประสงค์

1. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบกันเอง (Informal Group Discussion) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกัน จำนวนประมาณ 6 – 10 คน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อแสวงหาข้อยุติหรือข้อตกลงร่วมกันในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ในกลุ่มจุมิประธานนำการอภิปราย ช่วยดูแลและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

2. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบฟิลลิป (Phillips 66 or Buzz Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิก 6 คนที่นั่งใกล้กัน หันหน้าเข้าหากัน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในประเด็นใดประเด็นหนึ่ง คนละ 1 นาที รวมเป็น 6 นาที จุดประสงค์ของการจัดกลุ่มแบบนี้ก็เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนมีโอกาสเสนอความคิดเห็นในประเด็นหรือปัญหาที่กลุ่มใหญ่กำลังพิจารณาอยู่

3. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบซินดิเคต (Syndicate Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกระหว่าง 6 – 10 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์ที่ต่างกัน จุดประสงค์ก็เพื่อให้กลุ่มย่อยนี้ได้ศึกษาหรือพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่สมาชิกจะแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันในเรื่องที่ได้รับมอบหมายโดยผลัดกันทำหน้าที่ประธานและเลขานุการกลุ่ม

4. การจัดการอภิปรายแบบระดมสมอง (Brainstorming Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 2 – 6 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์พอสมควรในเรื่องที่จะอภิปราย จุดประสงค์ของกลุ่มนี้ก็เพื่อให้ได้ความคิดมากที่สุด ในเวลาที่จำกัด และเพื่อแสวงหาความคิดสร้างสรรค์จากกลุ่ม กลุ่มจะมีประธานนำการอภิปรายและกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนแสดง

ความคิดเห็นอย่างเสรี โดยไม่มีการตัดสินว่าถูกผิด ดีไม่ดี เพื่อให้ได้ความคิดเห็นจำนวนมาก เลขานุการกลุ่มจดบันทึกความคิดทั้งหมดไว้ ขึ้นต่อไปจึงนำความคิดเห็นที่ได้มาวิเคราะห์ และปรับปรุง เพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่สร้างสรรค์ในเรื่องนั้น

5. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบโต๊ะกลม (Round Table Group) กลุ่มแบบนี้มีลักษณะเหมือนการอภิปรายแบบซินดิเคต คือ เป็นการอภิปรายในประเด็นที่ได้รับมอบหมายจากที่ประชุมใหญ่หรือที่สมาชิกเลือกตามความสนใจ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น และประสบการณ์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปร่วมกัน เพียงแต่การจัดกลุ่มจะอยู่ในลักษณะเป็นรูปวงกลมซึ่งสมาชิกทุกคนสามารถมองเห็นกันได้ อย่างไรก็ตามในปัจจุบันกลุ่มแบบนี้อาจไม่จำเป็นต้องจัดในรูปวงกลมสามารถจัดในลักษณะอื่นได้ เช่น จัดที่นั่งเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ก็เรียกเป็นการประชุมโต๊ะกลม หากมีจุดประสงค์ตรงตามการอภิปรายแบบโต๊ะกลม

6. การจัดกลุ่มอภิปรายเป็นคณะ (Panel Discussion Group) การจัดกลุ่มแบบนี้มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความคิดเห็น และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อในการประชุมประมาณ 3 – 6 คน มาร่วมอภิปรายต่อหน้าผู้ฟัง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย (Moderator) เป็นผู้เชื่อมโยงความคิดเห็น ซักถาม ควบคุมเวลาในการอภิปราย และสรุปผลการอภิปราย

7. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบสัมมนา (Seminar Group) การจัดกลุ่มแบบนี้มีสมาชิกกลุ่มประมาณ 20 คนขึ้นไป มีจุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกร่วมกันศึกษาหาความรู้หรือค้นคว้าในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยมีผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำช่วยเหลือ ปัญหาของการสัมมนามักจะกว้างสามารถแบ่งเป็นหัวข้อย่อยได้จำนวนมาก ผู้เข้าสัมมนาจะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับความรู้ ความคิดเห็น การสัมมนา ไม่มีการลงมติ เป็นเพียงการประมวลความคิดเห็น และสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาต่างๆ

8. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบใกล้ชิด (Knee Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 3–5 คน พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างใกล้ชิดสนิทสนม เปรียบเสมือนการจับเข่าคุยกัน

9. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบฮัดเดิล (Huddle Group) กลุ่มแบบนี้เป็นการจัดกลุ่มย่อย ที่แยกออกมาจากกลุ่มใหญ่โดยใช้วิธีการสุ่มเพื่อให้สมาชิกกลุ่มคละกัน ไปจุดประสงค์และการดำเนินการ มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มอภิปรายแบบกันเอง

10. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบเวียนรอบวง (Circular Response Group) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกไม่ควรเกิน 10 คน มีจุดประสงค์เพื่อให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยการให้สมาชิกแต่ละคนพูดรอบละประมาณ 1 – 2 นาที เวียนกันไป

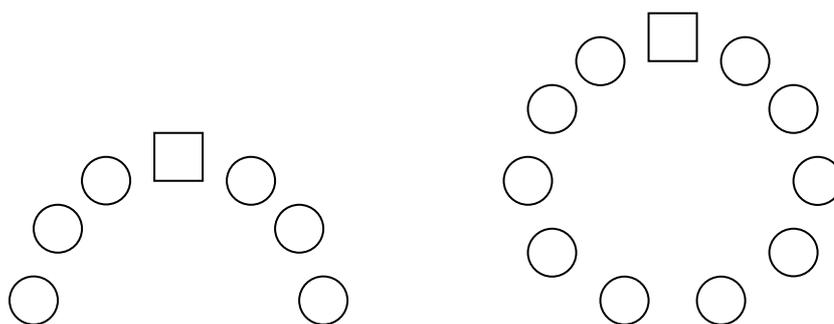
ทางซ้ายหรือขวา ทีละคนจนครบทุกคน ถ้าผู้ใดต้องการสนับสนุนหรือโต้แย้งต้องรอกันว่าจะถึงเวลาที่ตนมีโอกาสพูด ถ้ามีเวลามาก และต้องการความคิดเห็นเพิ่มขึ้น ก็เริ่มรอบสองต่อไปเรื่อย ๆ

11. การจัดอภิปรายกลุ่มแบบกลุ่มช้อน (Fish Bowl Group) กลุ่มแบบนี้มีลักษณะเป็นกลุ่มช้อนกันเป็น 2 วง กลุ่มวงในและกลุ่มวงนอก มีสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ประมาณ 4 – 8 คนในขณะที่สมาชิกกลุ่มวงในประชุมอภิปรายกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งสมาชิกกลุ่มวงนอกจะทำหน้าที่สังเกตการณ์ จุดประสงค์เพื่อให้ผู้สังเกตการณ์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องที่อภิปราย แต่ไม่มีความจำเป็น ต้องมีส่วนร่วมในการอภิปราย ได้เรียนรู้ความคิดเห็นของผู้อภิปรายวงในอย่างใกล้ชิด ในบางกรณีอาจมีการสลับเปลี่ยนบทบาททำให้ผู้ที่อยู่วงนอกเข้าไปอยู่ในวงในแล้วทำหน้าที่อภิปราย และสมาชิกในวงในออกมาอยู่ในวงนอกเป็นผู้สังเกตการณ์สลับเปลี่ยนกัน

12. การจัดกลุ่มอภิปรายแบบปฏาวิสาขนา (Questioning Answering) กลุ่มแบบนี้ประกอบด้วยสมาชิกประมาณ 6 – 8 คน เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย 1 คน มีผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรที่รับเชิญมาครั้งหนึ่ง อีกครั้งหนึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มผู้ฟังผู้ดำเนินการอภิปรายให้ผู้แทนผู้ฟังเสนอข้อคำถามให้วิทยากรตอบ และเป็นตัวกลางช่วยเชื่อมโยงและสรุปความคิดเห็น จุดประสงค์ของกลุ่มแบบนี้ก็คือการช่วยให้สมาชิกกลุ่มเกิดความเข้าใจในปัญหา หรือเรื่องที่ศึกษาในแง่มุมต่าง ๆ ตามความต้องการ หรือความสามารถของผู้ฟัง

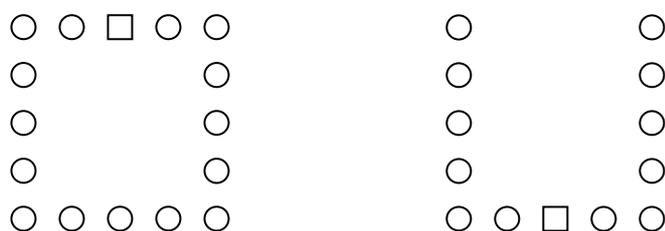
2.6.3 การจัดที่นั่ง (SEATING ARRANGEMENTS)

1. แบบครึ่งวงกลม (SEMICIRCLE OR CIRCLE)*

ภาพที่ 1 การจัดที่นั่งแบบครึ่งวงกลม

2. แบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือ รูปตัว ยู (HOLLOW SQUARE OR "U" SHAPED) *

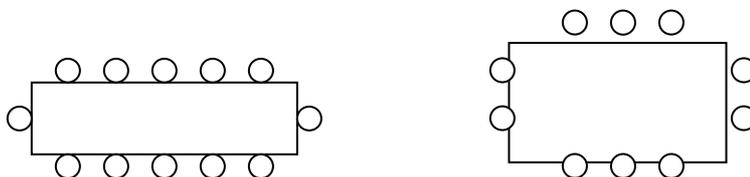

ภาพที่ 2 การจัดที่นั่งแบบสี่เหลี่ยมจัตุรัส หรือ รูปตัว ยู

3. แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า (RECTANGULAR TABLE)

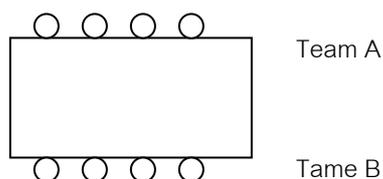
แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า อย่างแคบ
มีแรงบันดาลใจน้อย

แบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า อย่างกว้าง
มีแรงบันดาลใจมาก

ภาพที่ 3 การจัดที่นั่งแบบสี่เหลี่ยมผืนผ้า

4. การจัดทีมงาน (TEAM ARRANGEMENT)

ภาพที่ 4 การจัดที่นั่งแบบการจัดทีมงาน

ที่มา : M.Sattler William, Discussion and Conference (Michigan : Prentic-Hall, ING, 1954),33.

*สัญลักษณ์รูปสี่เหลี่ยม □ หมายถึงคนที่ผู้นำการอภิปราย

(Square symbol (□) refers to discussion leader)

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การอภิปรายกลุ่มแบบโต๊ะกลม จะมีสมาชิกกลุ่ม 5 – 6 คน เหตุผลที่เลือกการอภิปรายแบบโต๊ะกลม เพราะ การอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีที่แพร่หลายที่สุดในชั้นเรียน ซึ่งเน้นการอภิปรายและปฏิกริยาโต้ตอบของสมาชิกทั้งกลุ่ม ลักษณะหนึ่งของการอภิปรายแบบนี้อยู่ที่ทุกคนเป็นผู้อภิปราย จึงไม่มีผู้ฟังเลย บรรยากาศการนั่งอภิปรายเป็นวงกลมทำให้ผู้เสมอภาคเป็นกันเอง และมีความรู้สึกสนิทกันมาก ผู้ดำเนินการอภิปรายแบบโต๊ะกลมจะเป็นผู้บอกประเด็นสำคัญของเรื่องแล้วให้สมาชิกทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ นับเป็นการสืบสานถ่ายทอดความคิดระหว่างบุคคลที่ใกล้ชิดสนิทสนมกันที่สุด สำหรับการจัดที่นั่งของการอภิปรายแบบโต๊ะกลม หรือการอภิปรายกลุ่มจะจัดเป็นรูปใดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกเป็นสำคัญ แต่ที่ปฏิบัติกันอยู่จะจัดเป็นวงกลมโดยมีผู้นำกลุ่มนั่งอยู่เหมือนกับสมาชิกคนอื่น ๆ ทุกคน

2.7 ข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปราย

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง ข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปราย ไว้ดังนี้ กิตติ พัทธวิษณุ (2540: 74) ได้กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปรายไว้ดังนี้

ข้อดี

1. สมาชิกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และทั่วถึง
2. เป็นการฝึกความกล้าแสดงออก
3. ทำให้เกิดสัมพันธภาพในการร่วมมือกันทำงานที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม แม้จะมีความพยายามออกแบบการจัดสถานที่ที่ดีแล้วก็ตามอภิปรายยังมีข้อจำกัดอยู่ดี

ความพยายามออกแบบการจัดสถานที่ที่ดีแล้วก็ตามอภิปรายยังมีข้อจำกัดอยู่ดี

ข้อจำกัด

1. ความรู้พื้นฐานของสมาชิกแต่ละคน และผู้ดำเนินการอภิปรายที่สามารถเสนอ และควบคุมประเด็นปัญหาในการอภิปรายทำให้การอภิปราย ทำให้การอภิปรายบรรลุเป้าหมายได้
  2. หากมีสมาชิกจำนวนมากไม่อาจแสดงความคิดเห็นได้ทั่วถึงตามเวลาที่กำหนดได้
- มติที่ได้จึงหละหลวม

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540: 105-108) กล่าวถึงข้อดีและข้อจำกัดของการอภิปรายไว้ดังนี้

ข้อดี

1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
  2. ฝึกนิสัยความรับผิดชอบ การศึกษาค้นคว้าข้อมูลความรู้จากแหล่งต่าง ๆ
  3. ส่งเสริมความกล้าคิด กล้าพูด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก
  4. ฝึกความเป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- ไม่ถือความเห็นของตนเองเป็นใหญ่
5. ผู้เรียนได้รับความรู้กว้างขวาง และได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียน
  6. ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน เพราะเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมตลอดการเรียน
  7. ช่วยให้ผู้สอนรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลดีขึ้นทำให้ผู้สอนรู้ว่าใครกล้าพูด ใครสนใจ ตั้งใจ ใครมีความรู้ ความคิด เฉียบแหลม มากน้อยเพียงใด

ข้อจำกัด

1. ผู้เรียนบางส่วนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จะไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร
2. ต้องใช้เวลานานถ้าจะให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง
3. ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีข้อมูลในเรื่องที่จะอภิปราย

ทิสนา เขมมณี (2548 : 352) กล่าวถึงข้อดี และข้อจำกัด ของการอภิปรายกลุ่มย่อย ไว้ดังนี้

ข้อดี

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนกลุ่มมีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง
2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ข้อมูล และความคิดเห็นที่หลากหลาย ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขึ้น
3. เป็นวิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และทักษะการคิด เป็นต้น

ข้อจำกัด

1. เป็นวิธีสอนที่ใช้เวลามาก
2. เป็นวิธีสอนที่ต้องอาศัยสถานที่หรือบริเวณที่กว้างพอจะจัดกลุ่มให้อภิปรายกันได้ โดยไม่รบกวนกัน
3. หากผู้เรียนไม่รู้หรือไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มที่ดีการอภิปราย อาจไม่ได้ผลดี

4. หากสมาชิกกลุ่มหรือผู้สอน ไม่สามารถควบคุมสถานการณ์ได้ก็อาจเกิดปัญหา การปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้

ข้อดีของการอภิปรายกลุ่ม คือส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิด รู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการพูด กล่าวแสดงออก การโต้แย้ง วิพากษ์วิจารณ์ กล่าวตัดสินใจ และฝึกความรับผิดชอบ ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติม จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ฝึกการเคารพในสิทธิ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ผู้เรียนได้รับความรู้กว้าง ขอบเขตที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริง

ส่วนข้อจำกัดคือเทคนิคนี้ คือ ต้องใช้ระยะเวลาอันนานถ้าจะให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง เป็นการสอนที่ใช้เวลามาก และต้องใช้สถานที่หรือบริเวณที่กว้างพอที่จะจัดกลุ่มได้ โดยไม่รบกวนกัน และผู้เรียนบางส่วนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น จะไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร

2.8 ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปราย

มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้
 อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ธาวิวรรณ (2523: 67-68) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของวิธีสอนแบบอภิปราย ไว้ดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาแล้วอย่างถ่องแท้
2. ช่วยให้ผู้รู้จักเด็กดีขึ้นเป็นรายบุคคล จากการสังเกตการอภิปราย ครูจะทราบได้ว่านักเรียนคนใดมีความสนใจทางด้านไหนเป็นพิเศษ
3. ช่วยให้ผู้มีความคิด กล่าวพูด กล่าวแสดง
4. ช่วยให้ผู้รู้จักพิจารณาปัญหาต่าง ๆ และจะได้มีทักษะในการแก้ปัญหา

อบรม สันนิบาต และกุศลชติ องค์ศิริพร (2524: 158) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการสอนแบบ อภิปราย ไว้ดังนี้

1. เป็นการฝึกให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบ รู้จักหาเหตุผลประกอบหลายแง่หลายมุมซึ่งเป็นการขยายทักษะให้กว้างออกไป
  2. ฝึกให้เป็นผู้พูด ผู้ฟังที่ดี มีมารยาทที่ถูกต้องเหมาะสม
  3. ฝึกให้เป็นผู้มีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
  4. ฝึกให้นักเรียนแสดงความรู้สึนึกคิดของตนเองออกมาอย่างชัดเจน ตรงตามความต้องการ เป็นผู้กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นของตนออกมา
  5. ฝึกให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันอย่างประชาธิปไตย
  6. รู้จักหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการฟัง หรือการร่วมกันอภิปราย
  7. ทำให้เป็นคนเชื่อมั่นในตนเอง
  8. เพิ่มพูนทักษะทางภาษา ในการอ่าน การพูด การฟัง การสรุป มีทักษะความสามารถในการจับประเด็นมาอภิปรายโต้แย้ง ชักถาม
  9. ให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาด้วยการอภิปราย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่สรุป เองง่าย ๆ ตามความรู้สึกของตนอย่างเดียว
  10. ให้ผู้เรียนมีความลึกซึ้ง กว้างขวางในสิ่งที่เรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้
  11. เปลี่ยนแปลงเจตคติ และพฤติกรรมของผู้เรียนได้ดี
- ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบกับงานหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมายไป เป็นผู้ที่มีการแสวงหาความรู้ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ รู้จักหาเหตุผลประกอบข้อมูลที่ตนนำมาอภิปราย ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการพูด การฟัง สามารถจับประเด็นสรุปการอภิปรายได้ กล้าแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง ได้เรียนรู้ถึงการแสดงออก กิริยามารยาท ที่ถูกต้องเหมาะสมในการอภิปราย หัดให้ฝึกการเป็นผู้นำ และผู้ตาม เป็นคนใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกการทำงานร่วมกันอย่างประชาธิปไตย และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

3.1 งานวิจัยในประเทศ

พิพัฒน์ ปิ่นจินดา (2531 : บทคัดย่อ) ได้การวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบการสอน จริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจจันท์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการสอน จริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจจันท์ ในระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนโรงเรียน วัดมัจฉาภิรมย์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย แต่ละกลุ่มมีจำนวน 20 คน กลุ่มทดลองที่ 1 เรียนจริยศึกษาโดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม กลุ่มทดลองที่ 2 เรียนจริยศึกษาด้วยการสอนโดยวิธีเบญจจันท์ เนื้อหาของจริยศึกษาเป็นคุณธรรม ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ความซื่อสัตย์ หน้าที่และความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า ระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ชาตรี ศิริสวัสดิ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนจากการสอนแบบอภิปรายโดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกเข้าประกอบกับวิธีสอนแบบบรรยาย การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาระดับความรู้สึกเชิงจริยธรรม และเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจริยธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ตามวิธีสอน 2 วิธี คือการสอนแบบอภิปรายโดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษ และทางออกเข้าประกอบ กับวิธีสอนแบบบรรยาย ว่าได้ผลต่างกันหรือไม่ โดยผู้วิจัยได้มีขั้นตอนการสอนการอภิปรายกลุ่มคือ 1. ขั้นเตรียมการอภิปราย (ขั้นเตรียมความพร้อม และนำเข้าสู่บทเรียน) 2. ขั้นดำเนินการอภิปราย (ขั้นสอน) 3. ขั้นสรุป (การสรุปและประเมินผล) กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสีคิ้วสวัสดิ์ผดุงวิทยา จำนวน 2 ห้อง ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม(cluster random sampling) จากประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งสิ้น 8 ห้องเรียน จำนวน 371 คน กำหนดให้ห้องหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองสอนแบบอภิปรายโดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกเข้าประกอบ อีกห้องหนึ่งเป็นกลุ่มควบคุม ใช้วิธีสอนแบบบรรยาย นำแบบวัดคุณลักษณะซึ่งสร้างและพัฒนาโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ไปใช้วัดความรู้สึกเชิงจริยธรรม โดยทำการทดสอบก่อนเรียน ทั้ง 2 ห้อง นำคะแนนของทั้ง 2 กลุ่มที่เท่ากันหรือต่างกัน 1 คะแนน มาจับคู่กันเป็นคู่ ๆ (matching by pair) ได้กลุ่มตัวอย่างคุณธรรม ดังนี้ การพึงตัวเอง 25 คู่ ความขยันหมั่นเพียร 27 คู่ ความรังเกียจชอบ 24 คู่ การประหยัดและออม 31 คู่ การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย 27 คู่

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ของทั้ง 2 กลุ่ม มีความรู้สึกเชิงจริยธรรมอยู่ในขั้นเห็นคุณค่า และผลการเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจริยธรรมระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน ยกเว้นคุณธรรมการประหยัดและออม

พวงแก้ว เนตรโอภาักษ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดแหลม จังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษา 2532 จำนวน 14 คน จำแนกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 7 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึก โดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการได้รับข้อเสนอแนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พुरुชาติ เพชรสถิต (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่ม ที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2534 ที่มีแนวโน้มปัญญาระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่ำ จำนวน 24 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 12 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design โดยกลุ่มทดลองที่ 1 ใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้การอภิปรายกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลอง มีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น หลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนที่ใช้การอภิปรายกลุ่ม มีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ใช้การอภิปรายกลุ่ม มีพฤติกรรม การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนที่ใช้ สถานการณ์จำลอง มีพฤติกรรมแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่ใช้การอภิปรายกลุ่ม

บรรจง รุ่งอารีย์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรม การแสดงออกที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2537 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการอภิปรายกลุ่มต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมา จำนวน 16 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่ายจาก ประชากร แล้วสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนมีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกมีการอภิปรายกลุ่มดีกว่านักเรียน ที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เพ็ญภาภรณ์ ทองบุญตา (2540 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลของ การให้ตัวแบบควบคุมกับการชี้แนะและการให้ตัวแบบควบคุมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อการ อภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกกะเทียม จังหวัดลพบุรี การวิจัย ครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบผลของการให้ตัวแบบควบคุมกับการชี้แนะและการให้ตัวแบบ ควบคุมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกกะเทียม จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2539 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีพฤติกรรมอภิปรายกลุ่มต่ำ จำนวน 22 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่ม ทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 11 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการให้ตัวแบบควบคุมกับการชี้แนะ และกลุ่ม ทดลองที่ 2 ได้รับการให้ตัวแบบควบคุมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคุมกับการชี้แนะ มีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้น อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคุมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนที่ได้รับการให้ตัวแบบควบคุมกับการชี้แนะ และการให้ตัวแบบควบคุมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ มีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นไม่แตกต่างกัน

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เลอเฟอจี และวาลชิน (Lefurgy and Waloshin 1969 : 104 – 110) ได้ทำการทดลองยกระดับจิตใจของเด็กไทยโดยใช้การอภิปรายกลุ่มเพื่อน คือให้เด็กที่ถูกทดลอง รับผิดชอบเหตุผลการอภิปรายกลุ่มเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า เหตุผลที่เพื่อนเสนอมานั้น มีอิทธิพลอย่างมาก สามารถเพิ่มหรือลดการพัฒนาทางจริยธรรมได้ และการเปลี่ยนแปลงนี้มีผลคงทนวัดในระดับที่สุดจากการฝึก 100 วัน และความคงทนในการเปลี่ยนแปลงในระดับจริยธรรมที่สูงขึ้น มีมากกว่าการเปลี่ยนแปลงในระดับขั้นต่ำ

บั๊กกี (Buggy 1971 : 67 , อ้างถึงใน รจนา ชัยมีเชียว 2530 :84) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำถามให้นักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมของนักเรียนเกรด 2 โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 สอนโดยใช้บทเรียนที่เตรียมไว้ ซึ่งใช้คำถามระดับสูง 70% และคำถามระดับความรู้ความจำ 30% กลุ่มที่ 2 ใช้คำถามระดับสูง 30% และคำถามระดับความรู้ความจำ 70% กลุ่มที่ 3 เป็นกลุ่มควบคุม หลังจากการเรียนจบแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบแบบปรนัย ซึ่งมีคำถามในแต่ละพฤติกรรมของบลูม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่สอนโดยใช้คำถามระดับสูง 70% มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่านักเรียนที่สอนโดยใช้คำถามระดับสูง 30% และกลุ่มควบคุม และยังพบว่านักเรียนที่สอนโดยใช้คำถามระดับสูง 30% มีผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมเช่นเดียวกัน

ซาเวจ (Savage 1972 : 2245 - A) ได้รับการทดลองทำนองเดียวกับบั๊กกี โดยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้คำถามในห้องเรียนกับผลสัมฤทธิ์วิชาสังคมศึกษาของนักเรียนเกรด 5 ผลปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนทางกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มสูงกว่ากลุ่มควบคุม แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

แบลท และ โคลเบอร์ก (Kohlberg 1975 : 52 - 53, citing Blatt and Kohlberg 1975 :22-34) ได้ทำการทดลองพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มในห้องเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 4 ห้องเรียน และแต่ละห้องนั้นประกอบด้วยผู้เรียนซึ่งมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3 ชั้น คือมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอยู่ในชั้น 2 - 4 การฝึกนั้นใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มในหมู่นักเรียนด้วยกัน โดยใช้สถานการณ์ที่เป็นปัญหาทาง

จริยธรรม ใช้เวลาฝึก 1 ภาคเรียน ผลปรากฏว่า การฝึกการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้วยวิธีอภิปรายกลุ่มนั้น ทำให้กลุ่มทดลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเชื่อมั่นได้ และเมื่อทดสอบอีกครั้งจากหลังการฝึก 1 ปี ก็ยังพบว่าเหตุผลเชิงจริยธรรมของกลุ่มทดลองยังสูงกว่ากลุ่มควบคุม

เซลแมน และ ลิเบอร์แมน (Selman and Liberman 1975 : 712 - 716) ได้ทดลองใช้ฟิล์มสตริปที่มีเสียงประกอบ ในการเสนอเรื่องราวในการสอนร่วมกับการอภิปรายปัญหาจริยธรรมกับนักเรียนเกรด 2 พบว่ามีผลในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่าไม่ใช้ฟิล์มสตริป นั่นคือ การใช้สื่อช่วยเสนอเรื่องราวปัญหาให้เด็ก ทำให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้น

บิสกิน และ ฮอสกินสัน (Biskin and Hoskinson 1977 : 407 - 415) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดโครงสร้างการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากวรรณคดีและการอ่านเรื่องราว โดยใช้นักเรียนระดับ 4 - 5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้ววัดจริยธรรมตามวิธีของโคลเบอร์ก จากนั้นก็ทดลองโดยกลุ่มทดลองให้อภิปรายอย่างมีระบบ ครูใช้คำถาม 3 แบบ คือ คำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ดีความ ประเมิน เพื่อยั่วให้ผู้เรียนสมมุติบทบาทของตนลงไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามปกติ จากนั้นทำการทดสอบจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า การอภิปรายอย่างมีระบบที่ให้โอกาสผู้เรียนอยู่ในบทบาทในห้องเรียน สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจด้านจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วินเซนต์ (Vincent 1976 : 6436-A) ได้ศึกษาวิธีสร้างค่านิยม กลุ่มทดลองใช้การอภิปราย และครูเสนอเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงอีกชั้นหนึ่ง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้วิธีสอนธรรมดา กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กเกรด 6 ใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงครึ่งผลปรากฏว่าวิธีสร้างค่านิยม ซึ่งประกอบด้วยการอภิปราย และเสนอเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นอีกชั้นหนึ่ง ให้ผลยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมตามขั้นต่าง ๆ ของโคลเบอร์ก ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เทย์เลอร์ (Taylor 1984: Abstract) ศึกษาเทคนิคการอภิปรายกลุ่มที่มีผลต่อ การเพิ่มความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง และต่อการสำรวจประเด็นที่จะกระทบกระเทือนความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเก่งระดับประถมศึกษา สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองใช้วิธีการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนสำรวจประเด็นที่กระทบกระเทือนการเรียนด้วยตนเองอันเป็นโอกาสที่จะได้ปรับปรุงทัศนคติในเรื่องของการนำตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เปลี่ยนระดับความพร้อมสำหรับการเรียนด้วยตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมใช้โปรแกรมที่สร้างขึ้น ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มทดลองมีการทำงานระหว่างครูกับนักเรียนเพิ่มขึ้นและมี

การฟังผู้อื่นน้อยกว่ากลุ่มควบคุม อีกทั้งมีความสำคัญในการที่จะเลือกสิ่งแวดล้อมทางการเรียนมากกว่ากลุ่มควบคุม จึงควรมีการส่งเสริมการสอน วิธีการใช้การอภิปรายสำหรับการเพิ่มความพร้อมเพื่อการเรียนด้วยตนเอง

อีเดลแมน (Edelman 1986 : Abstract) ได้ทำการทดลองเรื่องผลของรูปแบบของการอภิปรายที่มีต่อทักษะความคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking) ของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4 และ 5 จำนวน 10 ห้องเรียน ใช้เวลาในการทดลอง 1 เดือน ผลปรากฏว่าพฤติกรรมของครูและนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูมีความถี่ในการพูดลดลง ส่วนนักเรียนมีความถี่ในการพูดเพิ่มขึ้น และนักเรียนยังมีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือหาข้อสรุป หรือข้อยุติเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

จากผลการศึกษางานวิจัยทั้งในต่างประเทศ และในประเทศเกี่ยวกับการอภิปรายพบว่าการอภิปรายเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ช่วยเสริมสร้างให้บุคคลมีความเจริญงอกงามด้านสติปัญญา และมีการพัฒนาการส่วนบุคคล เช่น การรู้จักใฝ่หาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักไตร่ตรองหาเหตุผล และเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม และในด้านความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มนั้นเป็นสิ่งจำเป็นต่อการทำงานกลุ่ม และการอยู่ร่วมกันกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม จะเห็นได้ว่าการสอนแบบอภิปรายกลุ่มนี้ ได้มีโอกาสดังกล่าวแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ ร่วมกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้มากเพื่อนำไปสู่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental research) โดยกำหนดให้นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์เขตสุวรรณภูมิ จังหวัดสุพรรณบุรี สังกัดคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้ รายละเอียดต่อไปนี้

การดำเนินการวิจัย

เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จึงกำหนดรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย ศึกษาเอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ ปัญหา วรรณกรรม และการสัมภาษณ์ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครื่องมือ ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม แบบสอบถามความคิดเห็น การตรวจสอบคุณภาพ และการปรับปรุงคุณภาพเครื่องมือ และเสนอขอความคิดเห็นของการดำเนินงานการทำวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงานตามงานการวิจัย เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 1 ไปทดลองสอนและรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่าง นำมาตรวจสอบความถูกต้องวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย เป็นขั้นตอนรายงานผลการวิจัยต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จัดพิมพ์รายงานผลการวิจัยฉบับร่าง ปรับปรุงแก้ไขตามที่ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เสนอแนะ และส่งผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อบัณฑิตวิทยาลัย

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้เกิดประสิทธิภาพ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีวิจัย ประกอบด้วย ประชากร และตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้น ปวส. 2 จำนวน 6 ห้องเรียน คือแผนก วิชาการบัญชี 2/1, 2/2 , แผนกวิชาการไฟฟ้า 2/1 , 2/2 แผนกวิชาก่อสร้าง 2/1 แผนกวิชาเทคนิคคอมพิวเตอร์ 2/1 ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 จำนวน 6 ห้องเรียน จำนวน 155 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้นปวส. 2 แผนกวิชาช่างไฟฟ้า 2/1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี ที่เรียนรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม จำนวน 26 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปร 2 ประเภท ดังนี้

1. ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่
  - การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่
  - 2.1 ผลการเรียนรู้เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง
  - 2.2 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
  - 2.3 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

รูปแบบการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัย เชิงทดลอง ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest Pottest Design ซึ่งมีรูปแบบดังนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 60)

T_1	x	T_2
-------	---	-------

T_1 คือ ทดสอบก่อนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

X คือ การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

T_2 คือ ทดสอบหลังการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

แผนภูมิที่ 3 แสดงรูปแบบการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยดังนี้คือ

1. แผนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จำนวน 4 แผน ประกอบด้วยเรื่องที่ 1)แผนเตรียมความพร้อมโดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จำนวน 2 คาบ 2)หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง จำนวน 4 คาบ 3) การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเองจำนวน 3 คาบ 4) การพัฒนาตนเอง จำนวน 3 คาบ รวม 12 คาบเรียน

และมีขั้นตอนการสอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรม

ขั้นที่ 4 ขั้นอภิปราย / วิเคราะห์

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและนำไปใช้

2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์ในการบริหารตนเอง ประกอบด้วยเรื่อง หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง และการพัฒนาตนเอง จำนวน 1 ฉบับใช้ทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ ซึ่งประกอบด้วยรายการพฤติกรรมการทำงานกลุ่มจำนวน 8 ข้อ การวางแผนการทำงานร่วมกัน ความร่วมมือในการเรียน ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ความกระตือรือร้น

ในการปฏิบัติงานกลุ่ม ให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป ตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่มทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ประเมินโดยนักศึกษา และครู

4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประเมิน 3 ด้าน คือด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การสร้างแผนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มจำนวน 4 แผน มีขั้นตอนการสร้างดังต่อไปนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดหลักสูตร จุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมเนื้อหาเรื่อง กลยุทธ์การบริการตนเอง ประกอบด้วยเรื่อง หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง และการพัฒนาตน

1.2 ศึกษาการสร้างแผนการสอนการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม ซึ่งจัดการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งนี้ในการจัดนักศึกษาเข้ากลุ่มซึ่งศึกษาการสร้างแผนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จะได้ขั้นตอนที่ผู้วิจัยประยุกต์มาจาก อารมณ์ ใจเที่ยง (2540: 105-108) และ วราภรณ์ สุนาลัย (2536 : 41-42)

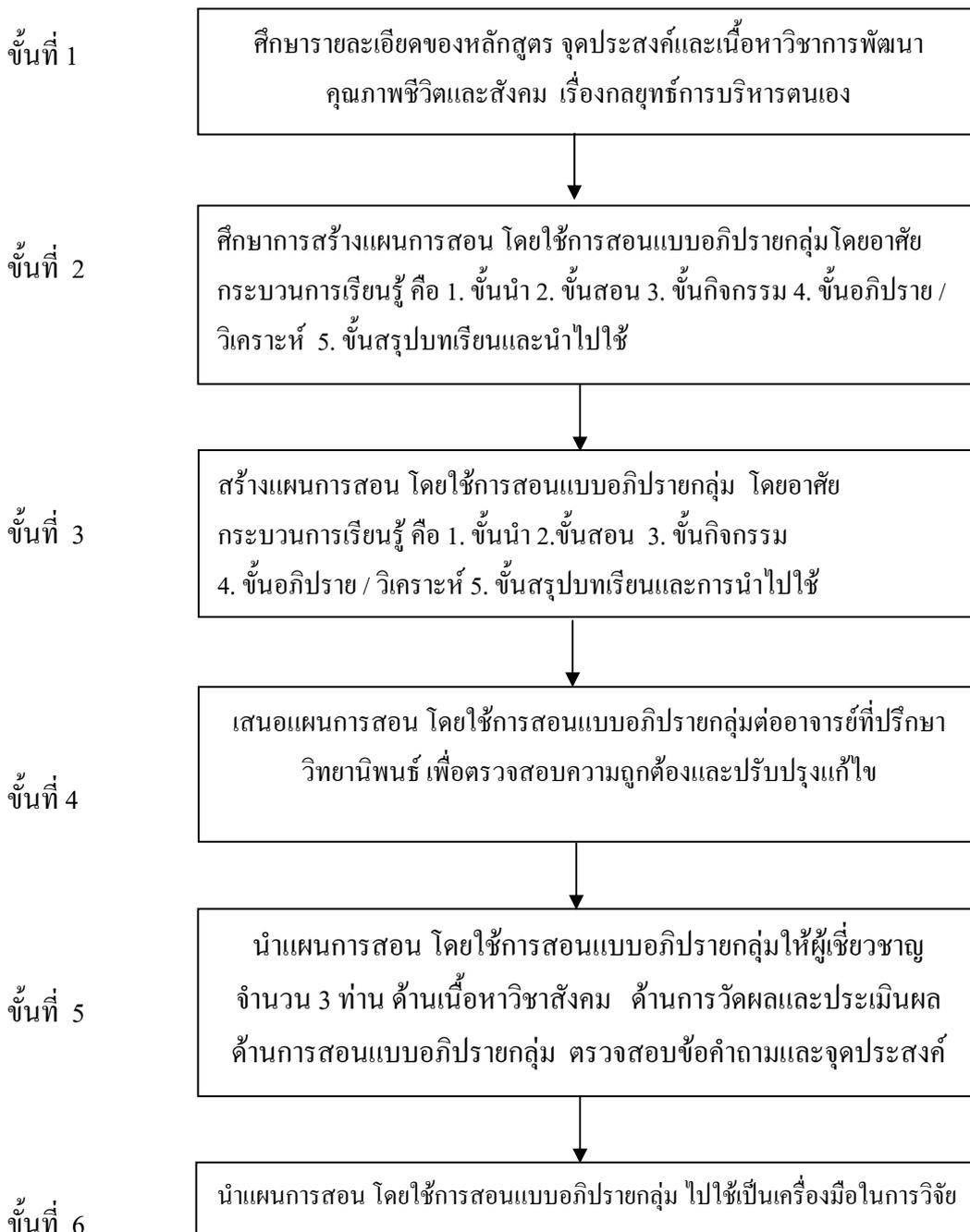
1.3 ดำเนินการเขียนแผนการสอนโดยยึดหลักการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม โดยอาศัยการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ ในการสอนตามหลักทฤษฎีกลุ่มแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 เรื่องดังนี้ 1)แผนเตรียมความพร้อมโดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จำนวน 2 คาบเรียน 2)หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง จำนวน 4 คาบเรียน 3)การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง จำนวน 3 คาบเรียน 4) การพัฒนาตน จำนวน 3 คาบเรียน รวม 12 คาบเรียน คาบเรียนละ 60 นาที รวม 4 แผน

1.4 เสนอแผนการสอน โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนดังนี้ คือ 1) ขั้นนำ 2) ขั้นสอน 3) ขั้นกิจกรรม 4) ขั้นอภิปราย / วิเคราะห์ และ 5) ขั้นสรุปทบทวนและนำไปใช้ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.5 นำแผนการสอน โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม โดยอาศัย กระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน คือด้านเนื้อหาวิชาสังคม 1 ท่าน ด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 1 ท่าน และด้านวิธีสอน 1 ท่าน ตรวจสอบค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับประสงค์โดยได้ค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 และได้ข้อสรุปข้อ

ปรับปรุงดังนี้ การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหา เพิ่มคำชี้แจงในใบความรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา ปรับชื่อใบความรู้ ให้ตรงกับเนื้อหา ปรับปรุงใบความรู้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ปรับภาษา การพิมพ์ฉีกคำ

1.6 นำแผนการสอน โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่มนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังรายละเอียดในแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ขั้นตอนการสร้างแผนการสอน แบบอภิปรายกลุ่ม

2. การสร้างแบบทดสอบ วัดผลการเรียนรู้วิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมเพื่อใช้เป็นแบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนเป็นข้อสอบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือกกำหนดการให้ค่าคะแนน ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน จำนวน 1 ฉบับมีจำนวนข้อสอบทั้งหมด 50 ข้อ และคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามที่กำหนดไว้ 30 ข้อ มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ของหลักสูตรสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พ.ศ. 2536 (ฉบับปรับปรุง 2543) รายละเอียดวิชาหลักพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

ขั้นที่ 2 การศึกษาทฤษฎี หลักการเขียนและการสร้างแบบทดสอบแบบปรนัย

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์ โดยพิจารณาจากความสำคัญของจุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง

ขั้นที่ 4 สร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ วิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เรื่อง เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองโดยมีแนวคิดในการสร้างให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ จำนวน 50 ข้อ กำหนดการให้คะแนนถูกได้ 1 คะแนน ผิดได้ 0 คะแนน

การวางแผนออกแบบสร้างข้อสอบวัดผลการเรียนรู้

ผู้วิจัยวางแผนออกแบบ โดยการวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ วิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม เนื้อหาเรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ และสร้างเป็นตารางกำหนดข้อสอบ (Table of Specification) ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนข้อสอบจำแนกตามเนื้อหาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และระดับพฤติกรรม การเรียนรู้

เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	พฤติกรรมการเรียนรู้ (ข้อ)						
		ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมิน	รวม
หลักการและเทคนิคในการบริหารตนเอง	นักศึกษาสามารถอธิบายถึงความหมาย ความสำคัญของการบริหาร และทรัพยากรในการบริหาร	1	1					2
	นักศึกษาสามารถนำหลักการบริหารไปใช้ในการบริหารได้		1	1	1			3

ตารางที่ 5 (ต่อ)

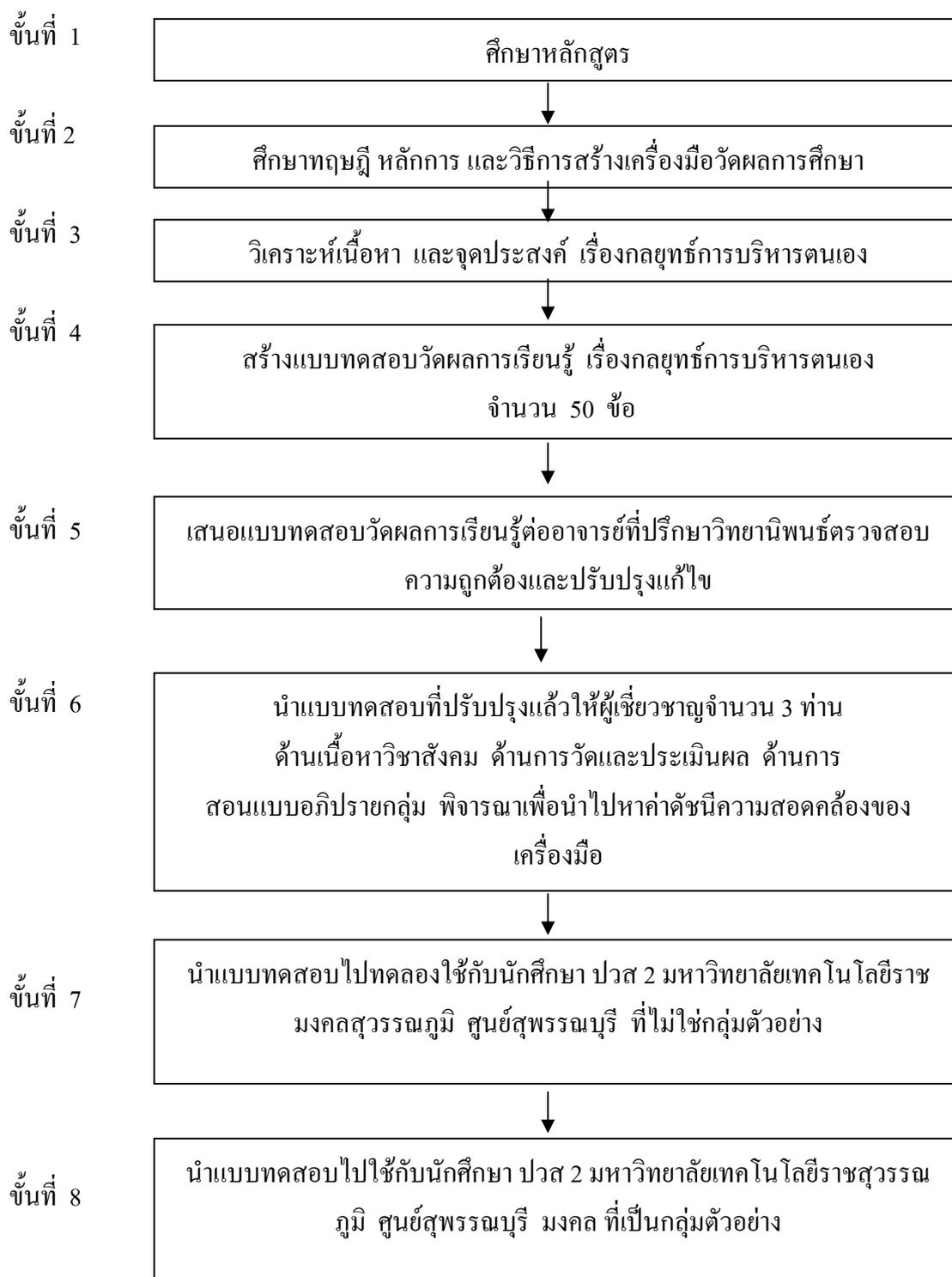
เนื้อหาสาระ	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	พฤติกรรมการเรียนรู้ (ข้อ)						รวม
		ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมิน	
	นักศึกษาสามารถประยุกต์หลักการบริหารเพื่อใช้ในการบริหารตนเอง	1	1	1	1			4
การนำหลักธรรมใช้ในการบริหารตนเอง	นักศึกษาสามารถปฏิบัติตนให้มีลักษณะของชีวิตที่มีคุณภาพ	1	1	1			1	4
	นักศึกษาสามารถอธิบายถึงความสำคัญของหลักธรรมในการบริหารตนเอง	1	1					2
	นักศึกษาสามารถพิจารณาเลือกหลักธรรมในการบริหารตนเองเพื่อสร้างชีวิตที่มีคุณภาพ	1	1	1	1		1	5
การพัฒนาตนเอง	นักศึกษาสามารถอธิบายความหมาย จุดมุ่งหมายในการพัฒนาตนเอง	1	1					2
	นักศึกษาสามารถนำวิธีการพัฒนาตนเองไปใช้ในชีวิตประจำวันได้		1	1	1	1		4
	นักศึกษาสามารถประเมินได้ว่าคุณลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี		1	1	1		1	4
	รวม	6	9	6	5	1	3	30

ขั้นที่ 5. เสนอแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองต่อคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ ปรับภาษาข้อคำถามของแบบทดสอบให้เข้าใจง่าย และปรับแบบทดสอบให้ตรงกับผลการวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ

ขั้นที่ 6. นำแบบทดสอบปรนัยที่วัดผลการเรียนรู้ ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านการวัดและการประเมินผล ตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามแบบทดสอบปรนัยกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)เท่ากับ 1.00ได้ปรับแก้ไขเกี่ยวกับโจทย์ของแบบทดสอบให้ตรงกับผลการวิเคราะห์รายข้อ และปรับภาษาให้เข้าใจง่าย

ขั้นที่ 7. นำแบบทดสอบ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ของมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรีซึ่งกำลังเรียนอยู่ ปวส. 2 ซึ่งไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 คน เพื่อคัดเลือกข้อ ทดสอบที่มีระดับความยากง่าย (P) 0.20-1.00 และค่าอำนาจจำแนก (R) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป โดยเลือกแบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ (จาก 50 ข้อ) โดยมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.38 ถึง 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบมีค่า 0.927 (ดังแสดงในตารางที่ 15 ภาคผนวก หน้า 98)

ขั้นที่ 8. นำแบบทดสอบ ที่คัดเลือกไปใช้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง (ดังแสดงในตารางที่ 17 ภาคผนวก หน้า 105)

แผนภูมิที่ 5 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง

3. การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ตามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 3 ระดับ โดยมีการประเมินในด้าน การวางแผนการทำงานร่วมกัน ความร่วมมือในการเรียน ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม ให้โอกาสแก่สมาชิก ในการร่วมแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด มีวิธีการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารเรื่องการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

3.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรม โดยประเมินในด้านการวางแผน การทำงาน ร่วมกัน ความร่วมมือในการเรียน ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ความกระตือรือร้นในการ ปฏิบัติงานกลุ่ม ให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน สมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ประเมินโดยผู้สอน และ นักศึกษา

3.3 นำแบบประเมินพฤติกรรม ที่ประเมินโดยครู ประเมินจำนวน 1 ครั้ง / 1 แผนการสอน ทั้งหมดสังเกต 4 ครั้ง โดยให้อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญพิจารณา แก้ไข ตรวจสอบความเที่ยงตรงโดยหาค่า IOC โดยทุกข้อผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 0.5 ขึ้นไป

3.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 127)

3.4.1 เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

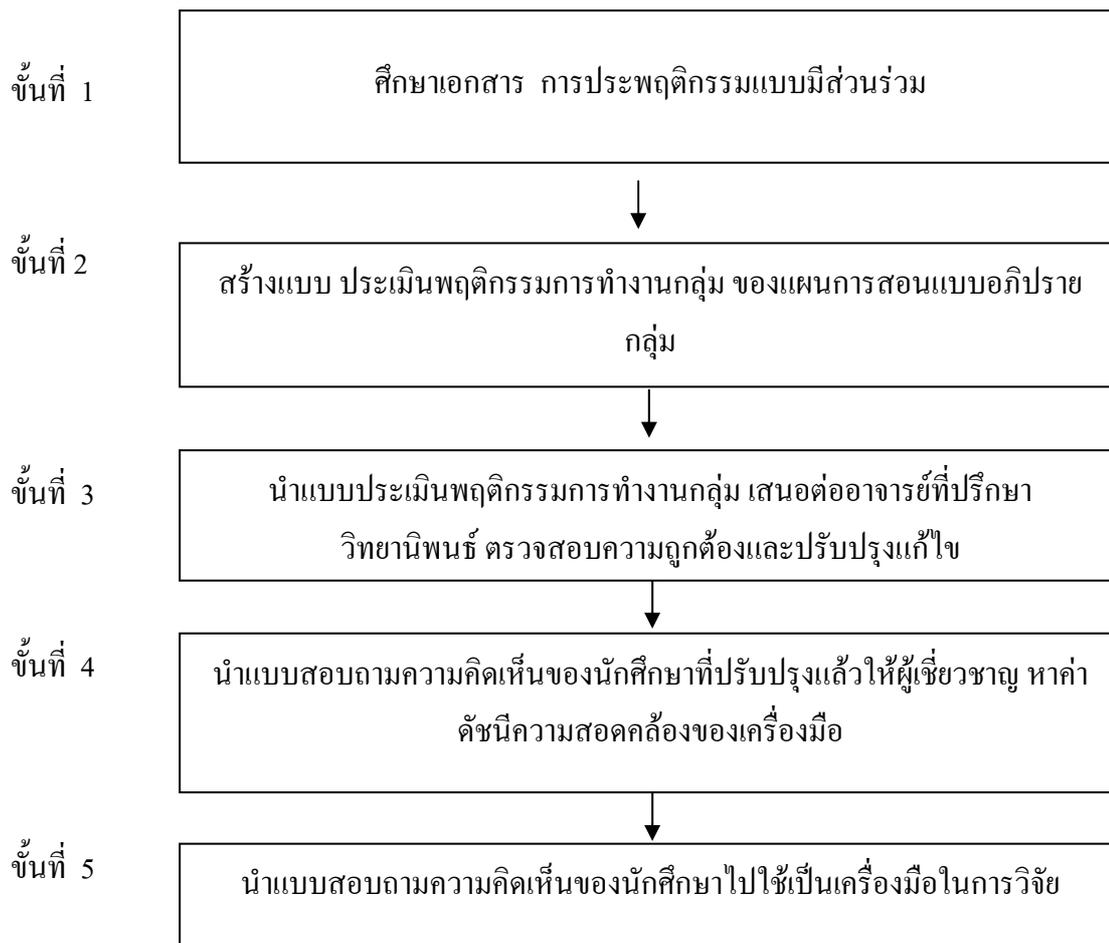
ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับต่ำ

3.4.2 เกณฑ์ระดับพฤติกรรม โดยมีค่าเฉลี่ยดังนี้

2.50-3.00 หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด

1.50-2.49 หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง

0.00-1.49 หมายถึง เห็นด้วยระดับต่ำ

แผนภูมิที่ 6 ขั้นตอนการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

4. แบบสอบถาม ความคิดเห็นที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ขั้นตอนในการพัฒนาแบบสอบถามดังนี้

4.1 การศึกษารูปแบบ การทำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน วิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม และสร้างแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4.1.1 เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง นักศึกษามีความเห็นที่มีลักษณะเช่นนั้นในระดับค่ามากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง นักศึกษามีความเห็นที่มีลักษณะเช่นนั้นในระดับค่ามาก

ระดับ 3 หมายถึง นักศึกษามีความเห็นที่มีลักษณะเช่นนั้นในระดับค่าปานกลาง

น้อย

ระดับ 2 หมายถึง นักศึกษามีความเห็นที่มีลักษณะเช่นนั้นในระดับค่าน้อย

ที่สุด

ระดับ 1 หมายถึง นักศึกษามีความเห็นที่มีลักษณะเช่นนั้นในระดับค่าน้อยที่สุด

4.1.2 เกณฑ์ระดับความคิดเห็น โดยมีค่าเฉลี่ยดังนี้

4.50 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง เห็นด้วยระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

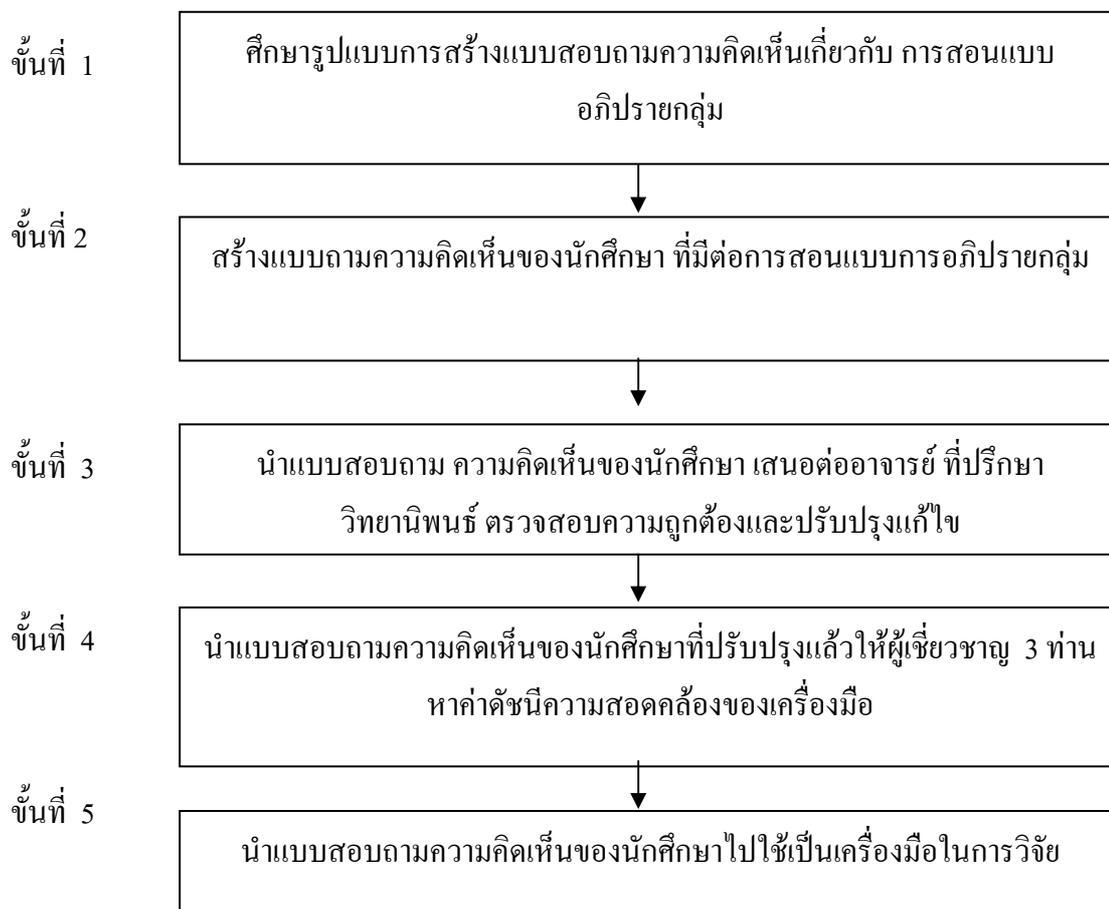
4.2 สร้างแบบถามความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท์ และความหมายของค่าระดับ คือ ระดับ 5 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

4.3 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นต่ออาจารย์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไขข้อความให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การสอบถาม

4.4 นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาด้านเนื้อหาและด้านการวัดผล จำนวน 3 ท่าน พิจารณานำไปหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (IOC) ซึ่งปรากฏค่า = 1.00 แต่มีการปรับปรุงแบบสอบถามความคิดเห็นให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ ปรับปรุงข้อคำถามในแบบสอบถามความคิดเห็นให้เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน ปรับปรุงภาษาให้ชัดเจนเข้าใจง่ายขึ้น เพิ่มข้อคำถามให้ครอบคลุมกับกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม และปรับการพิมพ์คำผิด การพิมพ์ฉีกคำ การเว้นวรรคคำ

4.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

สรุปขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น เรื่อง การสอน แบบการอภิปรายกลุ่ม (ดังแผนภูมิที่ 7)

แผนภูมิที่ 7 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

การดำเนินการทดลองในการวิจัย

ในการทดลอง ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการทดลองสอน เป็นขั้นที่ผู้วิจัยเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ

1.1 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือ คือ แผนการจัดการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม แบบทดสอบ วัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มประเมิน โดยครูแบบสอบถามความคิดเห็น ของนักศึกษา

1.2 ให้นักศึกษาในชั้นเรียน ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม ทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อ ทดสอบผลการเรียนรู้ก่อนเรียน

2. ขั้นทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง ในชั้นเรียนสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ตามแผนการสอน ที่สร้างไว้เพื่อป้องกันมิให้เกิดตัวแปรแทรกซ้อน อันเนื่องมาจากตัวครู เช่น

ประสบการณ์ในการสอน โดยได้ดำเนินการทดลองสอนโดยใช้เครื่องมือวัดที่เตรียมไว้ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ระยะเวลาทดลองเริ่มทำการทดลอง วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2550 ถึง วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2550

2.2 เวลาที่ใช้ในการทดลองภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ใช้เวลาในการทดลองสอน 4 สัปดาห์ สัปดาห์ที่ 1 ใช้เวลาในการทดลอง 2 คาบเรียน วันที่ 2 และ 4 คาบ คาบละ 60 นาที สัปดาห์ที่ 2 และ 3 ใช้เวลาในการทดลอง 3 คาบเรียน คาบละ 60 นาที รวมใช้เวลาในการทดลอง 12 คาบเรียน

2.3 การจัดช่วงเวลาในการทดลองสอน กำหนดให้ใช้เวลา 8.00 - 11.00 น. และ 13.00-16.00 น.

2.4 ทดลองจัดการเรียนรู้ โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 การจัดการเรียนรู้ โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีขั้นตอนดังแผนภูมิที่ 8

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ครูแนะนำทักษะการเรียนรู้ การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม แบ่งกลุ่มนักศึกษาโดยความสามารถ ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 5-6 คน แนะนำวิธีการเรียน และการทำงานกลุ่ม บทบาทหน้าที่ วัตถุประสงค์ของบทเรียน

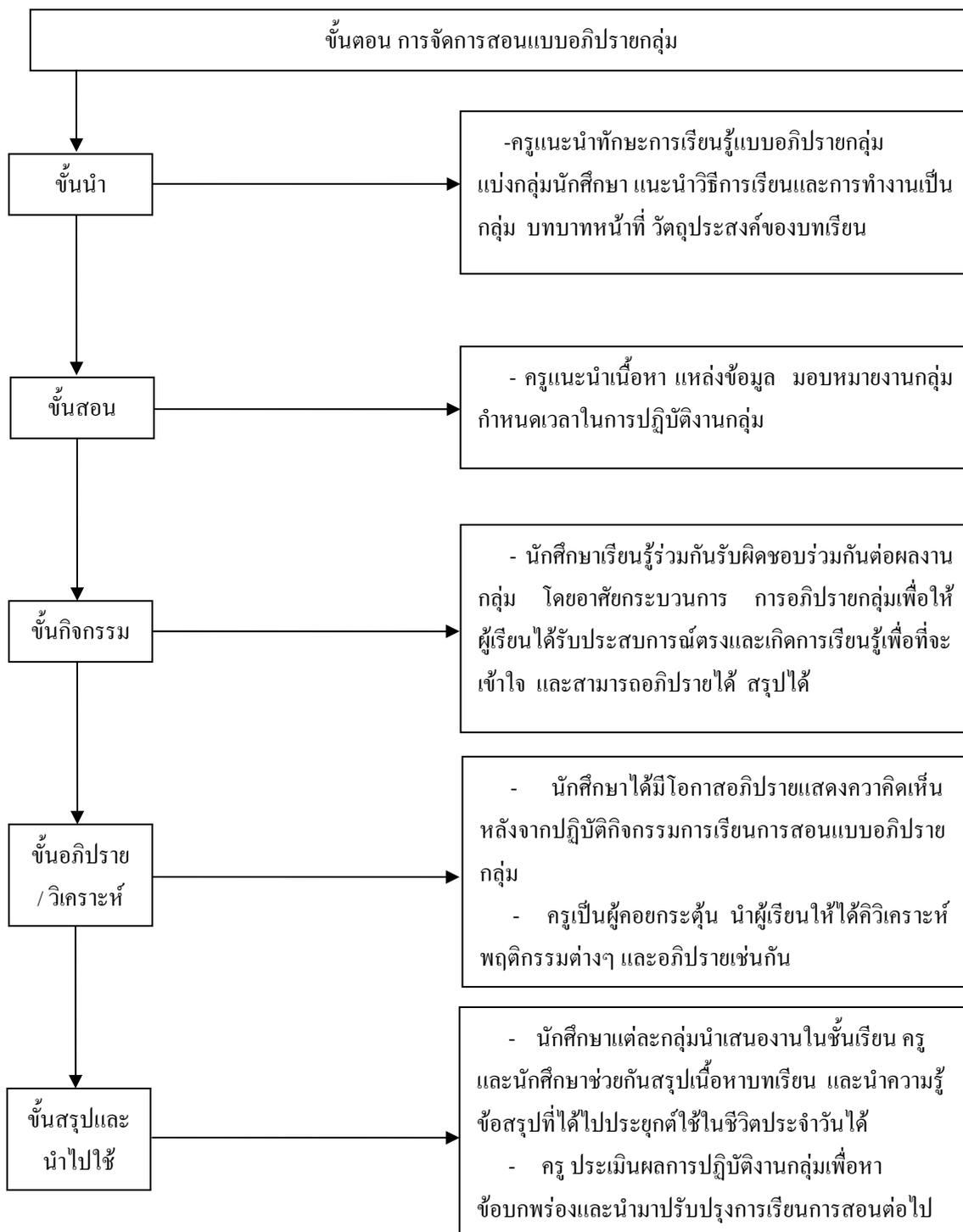
ขั้นที่ 2 ขั้นสอน แนะนำเนื้อหา แหล่งข้อมูล มอบหมายงานกลุ่ม กำหนดเวลาในการปฏิบัติงานกลุ่ม

ขั้นที่ 3 ขั้นกิจกรรม นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกันรับผิดชอบร่วมกันต่อผลงานกลุ่ม โดยอาศัยกระบวนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง และเกิดการเรียนรู้เพื่อที่จะเข้าใจ และอภิปรายได้ สรุปได้

ขั้นที่ 4 ขั้นอภิปราย วิเคราะห์ นักศึกษาได้มีโอกาสอภิปรายแสดงความคิดเห็นหลังจากปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปบทเรียนและนำไปใช้ นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนองานในชั้นเรียน ครูและนักศึกษาช่วยกันสรุปเนื้อหาบทเรียน และนำความรู้ ข้อสรุปที่ได้นี้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และครูประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่มเพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนต่อไป

รายละเอียดขั้นตอน การจัดการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม สรุปเป็นแผนภูมิดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 8 ขั้นตอนการจัดการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบผลการเรียน ก่อนและหลังเรียน เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม จากแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทดสอบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้สถิติ ค่าที (t-test) แบบ Dependent แบบกลุ่มตัวอย่างเดียว ไม่เป็นอิสระ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาแผนกวิชาช่างไฟฟ้า 2/1 โดยการสอนแบบการอภิปรายกลุ่ม คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาแผนกวิชาช่างไฟฟ้า 2/1 ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์ค่าระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50-4.49	หมายถึง	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50-3.49	หมายถึง	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50-2.49	หมายถึง	เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00-1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

1. การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองที่จัดการสอนแบบการอภิปรายกลุ่ม ใช้การทดสอบค่าที(t-test)แบบ Dependent

2. ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม โดยครู และนักศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ $\bar{X}$, S.D.

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ $\bar{X}$, S.D.

สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

สรุปวิธีดำเนินการวิจัยได้ดังตารางที่ 6
 ตารางที่ 6 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อเปรียบเทียบผล การเรียนรู้ เรื่องกล ยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษา ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ก่อน – หลัง การสอน แบบอภิปรายกลุ่ม	1. การสร้างแผนการ สอนโดยใช้การสอน แบบอภิปรายกลุ่ม เรื่อง กลยุทธ์การบริหาร ตนเอง 1.1. ศึกษารายละเอียด หลักสูตร จุดประสงค์ คำอธิบายรายวิชาการ พัฒนาคุณภาพชีวิตและ สังคมเนื้อหาเรื่อง กล ยุทธ์การบริหารตนเอง 1.2. ศึกษา ทฤษฎี หลักการสร้างแผนการ สอนโดยใช้การสอน แบบอภิปรายกลุ่ม 1.3. เขียนแผนการสอน โดยใช้การสอนแบบ อภิปรายกลุ่ม 1.4. เสนอแผนการสอน โดยใช้การสอนแบบ อภิปรายกลุ่ม ต่อ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์และ ปรับปรุงแผนการสอน	นักศึกษา ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ ศูนย์ สุพรรณบุรี	1. แผนการสอน โดย ใช้การสอนแบบ อภิปรายกลุ่ม

ตารางที่ 6 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล
	<p>ตามคำแนะนำของ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์</p> <p>1.5. ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้อง หาดัชนีความสอดคล้อง ของเครื่องมือ (IOC)</p> <p>1.6. นำแผนการสอนไป ทดลองใช้เป็นเครื่องมือ ในการวิจัย</p>		
	<p>2. การสร้าง แบบทดสอบ ปรนัย วัดผลการเรียนรู้</p> <p>2.1 ศึกษาหลักสูตร รายละเอียดรายวิชาการ พัฒนาคุณภาพชีวิตและ สังคม</p> <p>2.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการสร้าง แบบทดสอบ</p> <p>2.3 วิเคราะห์เนื้อหา และจุดประสงค์ เรื่อง กลยุทธ์การบริหาร ตนเอง</p>	<p>นักศึกษา ประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคล สุวรรณภูมิ ศูนย์ สุพรรณบุรี</p>	<p>แบบทดสอบปรนัย วัดผลการเรียนรู้ เรื่อง การกลยุทธ์การบริหาร ตนเอง วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD) และ t – test Dependent</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล
	<p>2.4 สร้างแบบทดสอบ ปรนัยวัดผลการเรียนรู้</p> <p>2.5. เสนอแบบทดสอบ วัดผลการเรียนรู้เรื่องกล ยุทธ์การบริหารตนเองต่อ คณะอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไข</p> <p>2.6. ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องหา ดัชนีความสอดคล้องของ เครื่องมือแบบทดสอบ ปรนัย (IOC)</p> <p>2.7. นำแบบทดสอบปรนัย ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อคัดเลือกข้อสอบ วิเคราะห์รายข้อ หาค่า ความยากง่ายและค่าอำนาจ จำแนกคัดเลือก แบบทดสอบปรนัย 30 ข้อ</p> <p>2.8. นำแบบทดสอบไปใช้ กับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง</p>		

ตารางที่ 6 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>2.เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม นักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม</p>	<p>3. สร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม</p> <p>3.1. ศึกษาเอกสาร การประเมินพฤติกรรมแบบมีส่วนร่วม</p> <p>3.2. สร้างแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม</p> <p>3.3. เสนอแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแก้ไขตรวจสอบ (IOC)</p> <p>3.4. นำแบบประเมินพฤติกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย</p>	<p>นักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี</p>	<p>แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม จากการเรียนรู้ เรื่อง การกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้ในการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t – test Dependent</p>

ตารางที่ 6 (ต่อ)

วัตถุประสงค์การวิจัย	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ / การวิเคราะห์ข้อมูล
<p>3.เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม</p>	<p>4.สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม</p> <p>4.1. ศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม</p> <p>4.2. สร้างแบบทดสอบความคิดเห็น</p> <p>4.3. เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและปรับปรุงแก้ไข</p> <p>4.4. ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความถูกต้อง และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามความคิดเห็น</p> <p>4.5. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงแล้ว ไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย</p>	<p>นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ศูนย์สุพรรณบุรี</p>	<p>แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม</p> <p>วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. และ t – test Dependent</p>

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ สุพรรณบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา เป็นนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 26 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาด้วยตนเอง เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์และข้อสมมติฐานการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ก่อน - หลัง การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ตอนที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ก่อน - หลัง การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ผู้วิจัยทำแบบทดสอบเรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ไปใช้กับนักศึกษา ปวส . 2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้คะแนนทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน ดังแสดงในตารางที่ 7 และนำผลการทดลองมาวิเคราะห์ ดังแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 7 ผลการเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง โดยใช้การสอนแบบการอภิปรายกลุ่ม

กลุ่มทดลอง	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t-test	Sig
- ทดสอบ ก่อนเรียน	26	30	9.73	3.01	8.992	
- ทดสอบหลังเรียน	26	30	15.85	2.39		

จากตารางที่ 7 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของผลการสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 โดยค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังเรียน ($\bar{X}$ 15.85 , S.D. = 2.39) สูงกว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนเรียน ($\bar{X}$ 9.73 , S.D. = 3.0) ที่ว่าผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ก่อน – หลังเรียน โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่มมีความแตกต่างกัน โดยผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตอนที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2 การศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม อยู่ในระดับใด

การศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เป็นแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินโดยนักศึกษาจำนวน 8 ข้อ และประเมินโดยครูผู้สอนจำนวน 8 ข้อ รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม ประเมินโดยครู

รายการ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	การปฏิบัติ	ลำดับที่
1. การวางแผนการทำงานร่วมกัน	3	2.92	0.29	สูง	1
2. ความร่วมมือในการเรียน	3	2.92	0.29	สูง	1
3. ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม	3	2.58	0.51	สูง	4
4. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม	3	2.42	0.79	ปานกลาง	7
5. ให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น	3	2.33	0.49	ปานกลาง	8
6. ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป	3	2.67	0.49	สูง	3
7. ตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่ม	3	2.58	0.51	ดี	4
8. ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด	3	2.50	0.52	ดี	6
รวม		2.52	0.57	ดี	

จากตารางที่ 8 พบว่าการประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ประเมินโดยครูพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.57) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายสังเกตพบว่า พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับสูง 6 รายการ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 จำนวน 2 รายการ คือ การวางแผนการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 2.92$, S.D. = 0.29) และ ความร่วมมือในการเรียน ลำดับที่ 3 ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.49) ลำดับที่ 4 จำนวน 2 รายการ คือ ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม และตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่ม ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.51) ลำดับที่ 6 ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.52) ลำดับที่ 7 ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม ($\bar{X} = 2.42$, S.D. = 0.79) ลำดับที่ 8 ให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น ($\bar{X} = 2.33$, S.D. = 0.49)

ตอนที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาได้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 (ดังแสดงในตารางที่ 11 ภาคผนวก ข หน้า 91) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา โดยการจัดการเรียนรู้ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยายภาสในการเรียนรู้ ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ระดับความคิดเห็นด้านกิจกรรมของนักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

รายการ	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้					
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	5	4.31	0.62	มาก	3
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษากลับแสดงความคิดเห็น	5	4.31	0.62	มาก	3
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน	5	4.46	0.65	มาก	1
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษาใช้ความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลมากขึ้น	5	4.23	0.51	มาก	5
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม จะช่วยให้ นักศึกษาด้นพบความรู้ด้วยตนเอง	5	4.38	0.70	มาก	2
รวม		4.33	0.62	มาก	2

ตารางที่ 9 (ต่อ)

รายการ	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
บรรยากาศในการเรียนรู้					
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้นักศึกษาสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน	5	4.35	0.75	มาก	3
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น	5	4.35	0.69	มาก	4
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน	5	4.27	0.72	มาก	5
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษาสนุกสนานเป็นกันเองระหว่างเพื่อน	5	4.42	0.70	มาก	2
การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนอย่างมีความสุข	5	4.46	0.71	มาก	1
รวม		4.37	0.71	มาก	1
ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้					
ช่วยพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ ของนักศึกษา				มาก	
ช่วยให้นักศึกษาเกิดความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน	5	4.19	0.49	มาก	5
ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของกระบวนการทำงานกลุ่มมากขึ้น	5	4.46	0.65	มาก	1
ช่วยให้นักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพในการวางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง	5	4.19	0.69	มาก	4
ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างชัดเจนและเกิดความมั่นใจในการเรียน	5	4.35	0.49	มาก	2
รวม		4.29	0.58	มาก	3
รวมทั้ง 3 ด้าน		4.33	0.63	มาก	

จากตารางที่ 9 พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อ การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม โดยภาพรวม เห็นด้วยว่าการจัดกิจกรรมการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.63) โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.71) ลำดับที่ 2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.62) และลำดับที่ 3 ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.58)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการสอน โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เห็นด้วยกับบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มช่วยให้เรียนอย่างมีความสุข ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.71) ลำดับที่ 2 การอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษาสนุกสนานเป็นกันเองระหว่างเพื่อน ($\bar{x} = 4.42$, S.D. = 0.70) ลำดับที่ 3 การอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้นักศึกษาสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.75) ลำดับที่ 4 การอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.69) และลำดับสุดท้ายการอภิปรายกลุ่มทำให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.72)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการสอน โดยใช้การสอน แบบอภิปรายกลุ่ม เห็นด้วยมากกับกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.65) ลำดับที่ 2 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม จะช่วยให้นักศึกษาค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.38$, S.D. = 0.70) ลำดับที่ 3 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.62) และลำดับที่ 3 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็น ($\bar{x} = 4.31$, S.D. = 0.62) และลำดับสุดท้าย การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษาใช้ความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลมากขึ้น ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.51)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการกิจกรรมการสอน โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เห็นด้วยกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 การอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของกระบวนการทำงานกลุ่มมากขึ้น ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.65) ลำดับที่ 2 การอภิปรายกลุ่มช่วยทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างชัดเจนและเกิดความมั่นคงในการเรียน ($\bar{x} = 4.53$, S.D. = 0.49) ลำดับที่ 3 การอภิปรายกลุ่มช่วยพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบของนักศึกษา ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.60) ลำดับที่ 4 การอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักศึกษาเกิดความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.49) และลำดับที่ 5 การอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพในการวางแผน การปฏิบัติงานด้วยตนเอง ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.69)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ก่อน - หลัง การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม 2.) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม และ 3.) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับชั้น ปวส.2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาระดับชั้น ปวส.2 จำนวน 26 คนที่เรียนรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการสอน จำนวน 4 แผน ที่สอนแบบอภิปรายกลุ่ม ประกอบไปด้วยเรื่อง
  - 1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม
  - 1.2 หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง
  - 1.3 การนำหลักกรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง
  - 1.4 การพัฒนาตน
2. แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์ในการบริหารตนเองจำนวน 1 ฉบับ ก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.0 มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.38 ถึง 1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93
3. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (Rating Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนการสอน แบบอภิปรายกลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

การพัฒนาผลการเรียนรู้เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองก่อนและหลังโดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่มโดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent

และการทำการวิเคราะห์แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยใช้สถิติค่า $\bar{X}$, S.D. และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยที่ได้เสนอ ปรากฏผลการวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. ผลการเรียนรู้ก่อน และหลังเรียนโดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองตนเอง ของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงปีที่ 2 ก่อน-หลังการสอนแบบอภิปรายกลุ่มพบว่าผลการเรียน ก่อนเรียนและหลัง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 และผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองหลังเรียนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม สูงกว่าก่อนเรียน

2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หลังจากได้รับการสอบแบบอภิปรายกลุ่ม ซึ่งประเมินโดยครู ในภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การวางแผนการทำงานร่วมกัน และความร่วมมือในการเรียน ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 อยู่ในลำดับที่ 1 ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และการหาข้อสรุปความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม และการตรวจสอบคุณภาพความเรียบร้อยของงานกลุ่ม ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม และให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมกัน มีการปฏิบัติเป็นอันดับสุดท้าย

3. ผลการศึกษา ความคิดเห็นของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดย ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากเป็นอันดับ 1 ลำดับที่ 2 คือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านประโยชน์จากการเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เห็นด้วยกับบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ลำดับที่ 1 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มช่วยให้เรียนอย่างมีความสุข ลำดับที่ 2 การอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษาสนุกสนานเป็นกันเองระหว่างเพื่อน ลำดับที่ 3 การอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้นักศึกษาสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ลำดับที่ 4 การอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น และลำดับสุดท้ายการอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้ การสอน แบบอภิปรายกลุ่ม เห็นด้วยมากกับกิจกรรมการเรียนรู้ในด้านต่างๆ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ลำดับที่ 2 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม จะช่วยให้นักศึกษาค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ลำดับที่ 3 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ และลำดับที่ 3 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็น และลำดับสุดท้าย การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษาใช้ความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลมากขึ้น

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่านักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการกิจกรรมการสอน โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เห็นด้วยกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ในระดับมาก ทุกประเด็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ลำดับที่ 1 การอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของกระบวนการทำงานกลุ่มมากขึ้น ลำดับที่ 2 การอภิปรายกลุ่มช่วยทำให้นักศึกษา เกิดการเรียนรู้อย่างชัดเจนและเกิดความมั่นใจในการเรียน ลำดับที่ 3 การอภิปรายกลุ่มช่วยพัฒนาความคิด อย่างเป็นระบบของนักศึกษาลำดับที่ 4 การอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักศึกษาเกิดความรับผิดชอบ ต่อบทบาทหน้าที่ของตน และลำดับที่ 5 การอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพในการวางแผน การปฏิบัติงานด้วยตนเอง

การอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองของนักศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้การสอนแบบการอภิปรายกลุ่ม ผู้วิจัยได้อภิปรายผลจากข้อค้นพบ ในการวิจัย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองของ นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบการอภิปรายกลุ่ม พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ข้อที่ 1 ผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเองของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงก่อน – หลังการสอนแบบ อภิปรายกลุ่มมีผลการเรียนรู้แตกต่างกัน เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอน ในขั้นตอนการนำเข้าสู่ บทเรียน ผู้สอนได้ให้ความรู้ เกี่ยวกับการทำงาน ทักษะการอภิปรายกลุ่ม และขั้นตอนการทำงาน ผู้เรียนได้นำความรู้และทักษะการอภิปรายกลุ่มไปใช้ในการทำกิจกรรมกลุ่ม มีการกำหนด ภาระหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนความคิด หรือพิจารณา ข้อปัญหาาร่วมกัน เพื่อหาคำตอบ แนวทาง หรือแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ (อาภรณ์ ใจ เทียง 2540 : 16) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน เป็น

การพัฒนาทักษะการพูดและการคิด ฟึ่กการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ฟึ่กการเป็นผู้นำ ผู้ตาม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม และฟึ่กการค้นคว้าหาความรู้มาเพื่ออภิปรายให้ผู้อื่นรับทราบ ซึ่งสอดคล้องกับ (กิตติ พัชรวิชญ์ 2540 :85) ที่กล่าวว่า การอภิปรายเป็นการมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมเป็นหลักสำคัญ ให้สมาชิกทุกคนได้พูด ได้ฟัง และร่วมกันตัดสินใจ ให้เข้าใจวิธีการหาข้อสรุปที่เป็นมติของกลุ่มเป็นที่สิ้นสุด ให้กลุ่มกระตุ้นสมาชิกให้ติดตามตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แจมมณี (2548 : 347) ที่กล่าวว่า วิธีสอน โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างแท้จริงมีโอกาสแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้นและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พวงแก้ว เนตรโอภาักษ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดแหลม จังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายส่วนหนึ่งเพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 โรงเรียนบ้านลาดแหลม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนในกลุ่มควบคุมมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการได้รับข้อเสนออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของทั้ง 2 กลุ่ม หลังการทดลอง ปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มทดลองให้ความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ พุชชาติ เพชรสถิต (2535 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบ ผลการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6โรงเรียนวัดธรรมมงคลกรุงเทพมหานคร การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่วนหนึ่งเพื่อเปรียบเทียบผล ของการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่ม ที่มีต่อพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้การอภิปรายกลุ่ม มีพฤติกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01และ บรรจง รุ่งอารีย์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกมีการอภิปรายกลุ่มดีกว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. พฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม พบว่าพฤติกรรมการทำงานกลุ่มโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เนื่องจากการอภิปรายกลุ่มเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษา ผู้สอนได้พยายามกระตุ้น ผู้เรียนให้ทำงานกลุ่มด้วยความเข้าใจภายในกลุ่มได้ใช้กระบวนการคิด การพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนความคิด ชี้แจงเหตุผล เห็นซึ่งกันและกัน มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน และร่วมกันทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้เกียรติกัน มีการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อภัยตรี รอดสุทธิ (2540 :11) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นทีมจะเกิดขึ้นได้จากความกระตือรือร้นของ ผู้เรียนในการค้นหาข้อมูล การนำข้อมูล ประสบการณ์มาทำการอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อมูลกับสมาชิกในทีม จนเกิดการเรียนรู้ถ่ายทอดซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วินิจ เกตุขำ (2540:25) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นทีมจะเกิดขึ้นได้ในช่วงที่สมาชิกในทีมทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการช่วยเหลือ เกื้อกูล เรียนรู้ลักษณะนิสัย แบ่งปันความรู้และประสบการณ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ กว้างขวาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พวงแก้ว เนตรโอภารักษ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลาดแหลม จังหวัดนครปฐม การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายส่วนหนึ่ง เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม ปีการศึกษาโดยใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับข้อสนเทศเกี่ยวกับความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มสูงกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ บรรจง รุ่งอารีย์ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายส่วนหนึ่งเพื่อศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีการอภิปรายกลุ่มดีขึ้นหลังจากได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกมีการอภิปรายกลุ่มดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ความคิดเห็นของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

ทั้ง 3 ด้าน นักเรียนจะเรียนด้วยการกระทำ สนับสนุนให้ความสะดวกให้คำแนะนำ และชี้แนวทาง ให้แก่นักเรียน นักเรียนจะทำกิจกรรมด้วยตนเอง

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้เรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้มาจาก นักศึกษาได้ ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม ในห้องเดียวกัน และส่วนมากนักศึกษาจะเรียนร่วมกับแผนก วิชาข้างอื่น จึงทำให้ปิดกั้นความคิด ไม่กล้าอภิปราย และร่วมแสดงความคิดเห็น จึงทำให้บรรยากาศ ในการเรียนค่อนข้างที่จะเครียด ไม่สนุกสนานเหมือนตอนที่เรียนเฉพาะห้องเฉพาะแผนกวิชาข้างของ ตนเอง ในการเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มนี้ นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกประธานกลุ่ม แบ่งหน้าที่ ในการทำงาน มีอิสระในการนำเสนอความคิดเห็น ทำให้นักศึกษากล้าแสดงออก ร่วมแสดงความคิด เห็น กล้าที่จะร่วมทำกิจกรรมที่ตนถนัด เพราะในกิจกรรมอภิปรายกลุ่มนี้ จะมีการนำเสนอ งานเป็น Mind Mapping โดยสมาชิกในกลุ่มจะช่วยกัน บางคนถนัดเขียน ลายมือสวย, วาดภาพ, ระบายสี สมาชิกในกลุ่มก็จะร่วมกันทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน มีความสุข สอดคล้องกับ วราภรณ์ สุนาลัย (2536 : 41 – 42) ที่กล่าวว่า การสอนแบบอภิปราย เป็นวิธีการสอนที่เปิดโอกาส ให้บุคคลได้นำเรื่องราวต่างๆ มาสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในบางครั้ง คราวมีการซักถาม หรือช่วยกันแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ในการสอนวิธีส่วนใหญ่ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้คอยแนะนำดูแลหรืออาจเป็นผู้นำปัญหามาให้ ผู้เรียนช่วยแก้ไขและช่วยฝึกฝนให้รู้จักคิด รู้จักฟัง รู้จักปฏิบัติ ผู้สอนควรมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้แสดงออก อันเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังประชาธิปไตย โดยสอนให้เป็นคนมีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่ง สอดคล้องกับทิตนา เขมมณี (2548 : 348) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การอภิปรายกลุ่ม ควรมีสมาชิกจำนวน ที่เหมาะสมที่สุดคือระหว่าง 4 – 6 คน คือเป็นกลุ่มที่ไม่เล็กเกินไป และไม่ใหญ่เกินไป เพราะถ้า กลุ่มเล็กเกินไป กลุ่มจะไม่ได้ความคิดที่หลากหลายเพียงพอ และถ้ากลุ่มใหญ่เกินไปสมาชิกกลุ่มจะมี โอกาสแสดงความคิดเห็นได้น้อย หรือไม่ทั่วถึง การแบ่งผู้เรียนเข้ากลุ่ม อาจทำได้โดยวิธีสุ่ม เพื่อให้ ผู้เรียนมีโอกาสได้ร่วมกลุ่มกับเพื่อนไม่ซ้ำกัน หรืออาจจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มตามความสามารถ เพื่อให้ ผู้เรียนที่เก่งช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อน หรืออาจจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มจำแนกตามเพศ วัย (ถ้าผู้เรียนมีหลาย วัย) ความสนใจ ความสามารถหรือเลือกอย่างเจาะจงตามปัญหาที่มีก็ได้ ขึ้นกับวัตถุประสงค์ผู้สอน และสิ่งที่จะอภิปรายเทคนิคที่ใช้ในการแบ่งกลุ่มมีหลากหลาย เช่นการนับหมายเลข โครนับ หมายเลขเดียวกันให้รวมกลุ่มกัน หรือใช้การจับสลาก ซึ่งอาจเป็นหมายเลข หรือเป็นภาพ เป็น ข้อความ ผู้ที่จับสลากได้เหมือนกัน ให้รวมกลุ่มกัน หรือใช้เกมต่างๆ เช่นเกมคำสั่งจับกลุ่ม โดยผู้เรียนร้องตามเสียงเพลงเสียงดนตรี เมื่อดนตรีหรือเพลงหยุด ผู้สอนจะออกคำสั่งให้ผู้เรียนจับ

กลุ่มตามจำนวนที่ครูสั่ง เช่น จับ 4 จับ 6 หรือจับกลุ่มหญิง 3 ชาย 1 ให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนาน จนกระทั่งในที่สุดครูสั่งให้จับกลุ่มตามจำนวนที่ครูต้องการ เทคนิคการจัดกลุ่มจะช่วยให้ผู้เรียนไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการแบ่งกลุ่ม โดยเฉพาะเมื่อครูต้องแบ่งกลุ่มบ่อย ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก และสนใจที่จะเรียนในกิจกรรมที่จะเรียนรู้ต่อไป เมื่อจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มแล้ว ผู้สอนควรดูแลให้กลุ่มจัดที่นั่งภายในกลุ่มให้เรียบร้อย ให้อยู่ในลักษณะที่ทุกคนมองเห็นกัน และรับฟังกันได้ดี นอกจากนั้น ในกรณีที่มีหลายกลุ่ม ผู้สอนควรจัดกลุ่มห่างกันพอสมควรเพื่อไม่ให้เสียงอภิปรายจากกลุ่มรบกวนกัน และลำดับสุดท้าย คือ การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน ทั้งนี้อาจมาจาก ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น ร่วมกันทำ Mind Mapping นำเสนอผลงาน ซึ่งมีผลให้นักศึกษาบางส่วนไม่ได้มีส่วนร่วมในการเรียนเท่าที่ควร โดยส่วนใหญ่หัวหน้ากลุ่มจะเป็นผู้แสดง ความคิดเห็นเอง เขียนเอง ทำ Mind Mapping ดังนั้นครูควรให้ความสำคัญกับการให้นักศึกษาทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม การเรียนหรือปรับเปลี่ยนหน้าที่ในการทำงานกลุ่ม ครูควรดูแลและให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติ พัทธวิชัย (2540 : 74) ที่กล่าวว่า ข้อจำกัดของการอภิปราย ว่าหากมีสมาชิกจำนวนมากไม่อาจแสดงความคิดเห็นได้ทั่วถึงตามเวลาที่กำหนดได้ มติที่ได้จึงหละหลวม ซึ่งเท่าที่อาจารย์ผู้สอนได้คอยสังเกตคอยดูแลการทำงานของ ทุกกลุ่มอย่างใกล้ชิด ก็จะพบว่านักศึกษา บางส่วนในการทำงานกลุ่มจะไม่ค่อยพูดบ้าง บ้างก็พูดน้อย เพราะกลัวพูดไม่ตรงประเด็นบ้าง การทำ Mind mapping ก็เกรงว่าจะเขียนไม่สวยบ้าง ระบายสีไม่สวยบ้าง แต่สุดท้ายเมื่อใกล้จะหมดเวลา นักศึกษาก็จะช่วยกันทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ (2540 : 105 – 108) ที่กล่าวว่า ข้อจำกัดของการ อภิปรายกลุ่ม ผู้เรียนบางส่วนที่ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นจะไม่เกิดการเรียนรู้เท่าที่ควร ต้องใช้ ระยะเวลาานานถ้าจะให้ผู้เรียน ได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง และผู้เรียนต้องมีความรู้ ความ เข้าใจ มีข้อมูลในเรื่องที่จะอภิปราย

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ เห็นด้วยมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับ ดังนี้ ลำดับที่ 1 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สภาพการเรียนในสาขาวิชาอื่นๆ นักศึกษาส่วนมากจะนั่งเรียนแบบตัวใครตัวมัน เพราะเป็นการเรียน ภาคทฤษฎีวิชาช่าง และนักศึกษาเป็นเด็กโต ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ จึงไม่ค่อยได้เข้าร่วม กิจกรรมอภิปรายกลุ่ม ไม่ค่อยได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2548 : 347) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ในเรื่องที่เรียนกว้างขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2540 : 105 – 108) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และฝึกการ

แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และฝึกความเป็นประชาธิปไตย เคารพสิทธิ และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ถือความเห็นของตนเป็นใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติ พัทธวิชัย (2540 : 74) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มช่วยให้สมาชิกมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระและทั่วถึง และลำดับสุดท้ายคือ การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มกระตุ้นให้นักศึกษาใช้ความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลมากขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาเป็นผู้ชายทั้งหมด และศึกษาในแผนกวิชาช่าง ส่วนมากนักศึกษายกสนใจไปในทางวิชาเอกที่ตนเรียน คือ วิชาช่าง แต่ในรายวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมนี้ เป็นวิชาศึกษาทั่วไป ไม่ใช่วิชาเอก นักศึกษาจึงจะไม่เคร่งครัดกับวิชาศึกษาทั่วไปเหมือนกับวิชาเอกของตน แต่ก็ไม่ถึงกับว่านักศึกษาจะไม่สนใจเรียนวิชาศึกษาทั่วไป แต่นักศึกษาจะรู้สึกผ่อนคลาย ไม่เครียดมาก แต่นักศึกษาจะไม่ค่อยคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล บ้างก็อะไรได้ก็พูดไปก่อน เพื่อจะเป็นประโยชน์บ้าง บ้างก็พูดเพื่อตลกขำขัน สร้างบรรยากาศในการเรียนไม่ให้เครียด ซึ่งอาจารย์ผู้สอน ได้ทำการสอนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้มา 4 ปีแล้ว ก็จะได้สอนแผนกวิชาช่างผู้หญิงบ้างผู้ชายบ้าง ก็จะสังเกตและรู้ว่าภาพความจริง เด็กผู้ชายช่างมักจะพูดอะไรไม่คิดมาก แม้เวลาตอบคำถามที่อาจารย์สอน นักศึกษาพูดเองยังงเอง ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาช่างนี้ส่วนมากจะใช้ความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลน้อยและจากการสอบถามนักศึกษาถึงเรื่องการเรียนว่า นักศึกษาได้มีการอ่านหนังสือทบทวนหรืออ่านหนังสือเตรียมความพร้อมล่วงหน้าก่อนมาเรียนไหม ส่วนมากตอบว่าไม่เคย แม้จะเปิดหนังสือ ส่วนมากมาเรียนก็ไม่เปิดหนังสือ ถ้าอาจารย์ไม่สั่ง จะนั่งฟังอาจารย์สอน บางคนไม่รู้กระทั่งว่าเรียนถึงไหน บทไหน ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่านักศึกษาก็จะไม่ค่อยแสวงหาความรู้เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2540 : 105 – 108) ที่กล่าวว่า ข้อจำกัดของการอภิปรายคือผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีข้อมูลในเรื่องที่จะอภิปราย

ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของกระบวนการทำงานกลุ่มมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากในการจัดกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มมีขั้นตอนที่ครอบคลุม คือ 1. สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องร่วมกัน ตกลงเกี่ยวกับหัวข้อการอภิปราย 2. มีการกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม ว่าใครมีหน้าที่ทำอะไร เช่น เป็นประธาน หรือผู้นำการอภิปราย เลขานุการกลุ่ม สมาชิก 3. มีการตกลงเกี่ยวกับหัวข้อ การอภิปราย และสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องมีการเตรียมข้อมูลที่จะนำเสนอในการอภิปรายกลุ่มไว้ล่วงหน้า 4. สมาชิกทุกคนต้องผลัดกันแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน 5. มีการสรุปความคิด ข้อมูลจากการอภิปราย และมีการนำเสนอผลงาน ซึ่งในการทำงานกลุ่มนั้น สมาชิกทุกคนในกลุ่มย่อมต้องรู้บทบาทและหน้าที่ของตน เพื่อการทำงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จ งานเสร็จเรียบร้อยซึ่งสอดคล้องกับ อารมณ์ ใจเที่ยง (2540 : 146) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มฝึกการทำงานร่วมกัน

เป็นกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตาม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เท่าที่อาจารย์ผู้สอนได้คอยสังเกตการณ์ทำงานของทุกกลุ่ม นักศึกษาก็พยายามช่วยกันทำงาน ก็จะมีช่วงแรกบ้างที่ไม่ค่อยกล้าที่จะช่วยงานกลุ่มเพราะกลัวทำผิดพลาด แต่พอเห็นว่าจะสำเร็จไม่ทันก็ช่วยกันทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติ พัทธวิษณุ (2540 : 74) ที่กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่ม ทำให้เกิดสัมพันธภาพในการร่วมมือกันทำงานที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แจมมณี (2548 : 352) ที่กล่าวว่า ข้อดีของการอภิปรายกลุ่มเป็นวิธีสอนที่ช่วยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะต่างๆ จำนวนมาก เช่น ทักษะการพูด การแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง การวิพากษ์วิจารณ์ และทักษะการคิด เป็นต้น และลำดับสุดท้ายมี 2 พฤติกรรม คือ การอภิปรายช่วยให้นักศึกษาเกิดความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ของตน ทั้งนี้เนื่องจาก สภาพทั่วไปเป็นนักศึกษาชาย จะค่อนข้างไม่ค่อยทำงาน ไม่รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายเท่านักศึกษาหญิง แต่ก็จะมีนักศึกษาชายของแผนกช่างที่เป็นเด็กขยัน มีความรับผิดชอบอยู่บ้างแต่น้อย ซึ่งสอดคล้องกับ ทิศนา แจมมณี (2548 : 352) ที่กล่าวว่าข้อจำกัดของการอภิปรายหากผู้เรียนไม่รู้ หรือไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ของสมาชิกกลุ่มที่ดี การอภิปรายอาจไม่ได้ผลดี และลำดับสุดท้ายพฤติกรรมที่ 2 คือ การอภิปรายกลุ่มช่วยให้นักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพในการวางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก สภาพการที่เป็นนักศึกษาชาย จะทำงานแบบไม่ค่อยเรียบร้อย ไม่ละเอียด ขาดการวางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง หากว่าได้ทำงานกลุ่มก็จะเกิดการเกี่ยวกันว่าเพื่อนคนไหน เกรดเฉลี่ยเยอะ ก็ต้องมีความรับผิดชอบดี ก็มักจะให้คนเก่งของกลุ่มเป็นคนคิดวางแผนการปฏิบัติงานเพียงคนเดียว สมาชิกบางส่วนก็จะไม่ได้แสดงความสามารถและศักยภาพในการทำงานออกมา เพราะกลัวว่าความคิดคนไม่ดีเท่าเพื่อนที่เก่ง ซึ่งสอดคล้องกับ กิตติ พัทธวิษณุ (2540 : 74) ที่กล่าวว่า ข้อจำกัดของการอภิปราย คือ ความรู้พื้นฐานของสมาชิกแต่ละคนและผู้ดำเนินการอภิปรายที่สามารถเสนอ และควบคุมประเด็นปัญหาในการอภิปราย ทำให้การอภิปรายบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2540 : 105 – 108) ที่กล่าวว่าข้อจำกัดของการอภิปราย คือผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีข้อมูลในเรื่องที่จะอภิปราย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์ในการบริหารตนเองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิดและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้ ข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ที่ได้รับการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม เห็นด้วยกับบรรยากาศในการเรียนรู้ เนื่องจากการสอนแบบอภิปรายกลุ่มเป็นกิจกรรมที่ร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม 6 - 8 คน เปิดโอกาสให้สมาชิกภายในกลุ่มได้ใช้กระบวนการคิด การพูดคุยสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ดำเนินไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้สอนควรส่งเสริมและจัดบรรยากาศ สิ่งเร้ากระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

2. จากผลการวิจัย พบว่าปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มพบว่า นักเรียนแต่ละคนยังไม่ค่อยเข้าใจในเรื่อง บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม ทำให้การจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่มเกิดความสับสน และใช้เวลามากในการจัดกิจกรรม ดังนั้นครูผู้สอนควรมีการสอนเตรียมความพร้อมในการอภิปรายกลุ่ม ให้เข้าใจเรื่อง การอภิปรายกลุ่ม อย่างชัดเจนก่อนทำกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ เรื่องกลยุทธ์ในการบริหารตนเองของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้วิธีสอนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม หลังได้รับการสอนสูงกว่าก่อนการสอน ดังนั้นครูควรนำวิธีการสอนอภิปรายกลุ่ม ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นอื่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเพื่อจัดการสอนแบบอภิปรายกลุ่มกับตัวแปรอื่น ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์, ความคงทนในการเรียนรู้

2. ควรมีการทำวิจัยเพื่อศึกษาตัวแปรที่อาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา เช่น ความสนใจในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา สื่อการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ เพศ อายุ เป็นต้น

3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสื่อนวัตกรรมที่เกี่ยวกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนแบบการอภิปรายกลุ่ม และบทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (หลักสูตร 2 ปี) (ฉบับปรับปรุง 2543). กรุงเทพฯ : ม.ป.ท., ม.ป.ป. (อัครา) กาญจนนา เกียรติประวัติ. เอกสารประกอบการสอน ศึกษา 361: ระเบียบวิธีสอนทั่วไป. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2523.
- กิ่งฟ้า สันธวงษ์. “การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.” กระบวนทัศน์ของการสอนแบบใหม่. 1, 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2547) : 23 - 36.
- กิตติ พัทธวิชัย. การจัดการกระบวนกรเรียนการสอนสำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอาชีวศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540.
- คมเพชร ฉัตรสุกกุล. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2521.
- จำเนียร ศิลปวานิช. หลักและวิธีการสอน. กรุงเทพฯ : เจริญรุ่งเรืองการพิมพ์, 2538.
- ชาติรี ศิริสวัสดิ์. “การเปรียบเทียบความรู้สึกเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เน้นจากการสอนแบบอภิปรายโดยใช้วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออกเข้าประกอบกับวิธีสอนแบบการบรรยาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศบัณฑิตมหาวิทาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากรนครปฐม, 2533.
- ทิสนา แคมมณี. การพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เล่ม 1. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- _____. กระบวนกรเรียนรู้โดยการทำงานกลุ่ม. วารสารครูศาสตร์ 5, 6 (2515) : 31 - 35.
- _____. กิจกรรมการสอนและฝึกทักษะกระบวนกรกลุ่ม สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทพิชการพิมพ์ จำกัด, 2536.
- _____. 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- _____. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนกรเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
- ทิสนา แคมมณี และคนอื่น ๆ. กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ เล่ม 1. กรุงเทพฯ : บุรพาศิลป์การพิมพ์, 2522.

- น้อมฤดี จงพุกะ และคนอื่นๆ. คู่มือการศึกษาวิธีสอนวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม, 2517.
- นันทา ขุนภักดี. การพูด. นครปฐม : คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528.
- บรรจง รุ่งอารีย์. “ผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านหนองใหญ่ อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี.”
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาและการสอน. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2537.
- ปรีชา ศรีสมยศ. “การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาโดยการใช้แสดงบทบาทสมมติและการใช้การอภิปรายกลุ่ม.” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2528.
- ผกา บุญเรือง. กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2525.
- พยุศักดิ์ จันทร์สุรินทร์. “แนวทางการพัฒนาการศึกษา.” วารสารวิชาการ 1, 1 (มกราคม 2541) : 23-45.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2530.
- พวงแก้ว เนตรโอภาักษ์. “ผลการใช้กิจกรรมกลุ่มที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านลานแหลม จังหวัดนครปฐม.”
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2533.
- พิพัฒน์ ปิ่นจินดา. “การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจกัณฑ์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยการใช้การอภิปรายกลุ่ม และการสอนโดยวิธีเบญจกัณฑ์.”
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.

พูนชาติ เพชรสถิต. “การเปรียบเทียบผลการใช้สถานการณ์จำลองและการอภิปรายกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร.” ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2535.

เพ็ญนภาภรณ์ ทองบุญตา. “การเปรียบเทียบผลของการให้ตัวแบบควบคู่กับการชี้แนะและการให้ตัวแบบควบคู่กับการให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีต่อการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโคกกะเทียม จังหวัดลพบุรี.” ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540.

มหาวิทยาลัยศิลปากร. บัณฑิตวิทยาลัย. คู่มือการพิมพ์วิทยานิพนธ์. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2543.

มาเรียม นิลพันธ์. วิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

รจนา ชัยมีเขียว. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ และความสนใจต่อวิธีสอนการพูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่สอนโดยการอภิปรายกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ และการสอนตามคู่มือครู.” ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.

ลินจง อินทร์มพรรย์. ศาสตร์ของการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงเรียนสาธิต(ฝ่ายประถม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

วราภรณ์ สุณาลัย. วิชาการสอน. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2536.

วัชรีย์ ทรัพย์มี. วรรณกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมเด็กและการแนะแนวระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2532.

_____. “การให้คำปรึกษาหารือเป็นกลุ่มแก่วัยรุ่น.” แนะแนว 35, 10 (ธันวาคม 2517 – มกราคม 2518) : 38 – 43.

วัชรีย์ ชูระคำ. จิตวิทยาแนะแนวและให้คำปรึกษา. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2523.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟเพรส, 2541.

วินิจ เกตุขำ. กระบวนการกลุ่ม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2522.

วารีย์ ธีระจิตร. การพัฒนาการสอนสังคมศึกษาระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ :

โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

- วาสนา ผดุงทรง. “ผลของการอภิปรายภาพวาดเป็นกลุ่มต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2529.
- ศรินทร์ทิพย์ ประสิว. “การเปรียบเทียบผลของการให้ข้อมูลย้อนกลับกับการใช้หลักฟรีแมคที่มีต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนพนัสศึกษาลัย อำเภอพนัสสนิม จังหวัดชลบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.
- ศิริวรรณ ฉากแก้ว. “ผลของการใช้อภิปรายกลุ่มย่อยที่มีผลต่อความสามารถทางการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สกล เทียงแท้. “ผลของการใช้วิธีอภิปรายกลุ่มในการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มาจากสภาพสังคมในโรงเรียนที่ต่างกัน.” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528 .
- สนั่น มีจันทร์. ระเบียบวิธีแห่งวิทยาลัยการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. หลักการพูด. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา : ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529.
- สวนิต ชมาภัย และถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์. หลักการพูดพื้นฐานสังเขปสาระสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวาทการ สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
- สุจรีต เพ็ชรชอบ. ศิลปะการประชุม (ส.033). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2520.
- สุธาทิพย์ เป็นทองคำ. “การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาหลักการตลาดของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มและวิธีสอนแบบปกติ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. หลักการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524.

- อภิเดช ศรีประภา. “การเปรียบเทียบผลของการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มกับการใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นรายบุคคลที่มีต่อความร่วมมือในการอภิปรายกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น.”
 ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2537.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. หลักการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2540.

ภาษาต่างประเทศ

- Biskin, Donald S. ,and Kenneth Hoskinson. “An Experimental of Children’s Literatures on moral Reasoning.” The Elementary School Journal 77 , 5 (1977) : 407-415.
- Edelman, Sybil. “The Experimental Effect of a Discussion Model on the Critical Thinking of Elementary School students.” University Abstract 47 , 08 (1986) A :152.
- Leonard, M. joan and others. General Methods of Effective Teaching : A Practical. New York : Thomas Y. Crowell Co , 1972.
- Lefurgy, W.G. ,and G.W. Waloshin. “Immediate and Longtorn Effects of Experimentally Induced Social Influence in the Modification of Adolscents Moral Judgements.” Journal of Personality and Social Psychology 18 , 12 (December 1969) : 104 – 110.
- Lindgren, Henry C. An Introduction to Social Phychology. New York : John Willey And Sons, 1969.
- Taylor, D.W. “Human Development.” Journal of Behavior Therapy and Experimantal Psychiatry, no. 23 (1984) : 44-59.
- Vincent, Elizabeth Lee. Human Development Psychology. New Your :The Ronald Press company, 1976.
- William, M.Sattler. Discussion and Conference. Michigan : Prentic-Hall, ING, 1954.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผศ. ปิ่นวดี ธนธานี

อาจารย์โปรแกรมวิชาการวัดผลการศึกษา (ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมิน)

สถานที่ติดต่อ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2. ผศ.สุธีรา เผ่าโกลสถิตย์

อาจารย์สาขาสังคมศาสตร์ (ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสังคมศึกษา)

สถานที่ติดต่อ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (คลองหก)

3. ผศ.ชัยพร วงศ์วรรณ

อาจารย์สาขาวิธีการสอน (ผู้เชี่ยวชาญด้านวิธีการสอน)

สถานที่ติดต่อ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี (คลองหก)

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางที่ 10 ดัชนีความสอดคล้องของแผนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				
	1	2	3		IOC
1. สารสำคัญ					
1.1 ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสารสำคัญกับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1.00
2. จุดประสงค์การเรียนรู้					
2.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้กับเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1.00
2.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องของการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัด การประเมินผล	+1	+1	+1	+3	1.00
3. เนื้อหาสาระ					
3.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00
3.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00

ตารางที่ 10 (ต่อ)

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				
	1	2	3		IOC
4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
4.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00
4.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับเนื้อหา	+1	+1	+1	+3	1.00
4.3 ความเหมาะสมและสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับการ	+1	+1	+1	+3	1.00
5. สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
6.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องของสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00
6. การวัดและประเมินผล					
5.1 ความเหมาะสมและสอดคล้องของการประเมินผลกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00
5.2 ความเหมาะสมและสอดคล้องของการประเมินผลกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00

ตารางที่ 11 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา

รายการ	ผู้เกี่ยวข้อง (คนที่)				
	1	2	3		IOC
1. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้					
1. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ	+1	+1	+1	+3	1.00
2. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	+3	1.00
3. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้กับ เพื่อนๆ	+1	+1	+1	+3	1.00
4. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษาใช้ความคิดพิจารณาอย่างมี เหตุผลมากขึ้น	+1	+1	+1	+3	1.00
5. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม จะ ช่วยให้นักศึกษาค้นพบความรู้ด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				
	1	2	3		IOC
2. ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้					
1. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้นักศึกษาสนใจและกระตือรือร้นในการเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00
2. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น	+1	+1	+1	+3	1.00
3. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำ ให้นักศึกษาทุกคนมีส่วนร่วมในการเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00
4. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษาสนุกสนาน เป็นกันเองระหว่างเพื่อน	+1	+1	+1	+3	1.00
5. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้เรียนอย่างมีความสุข	0	+1	+1	0.67	0.67

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)				IOC
	1	2	3		
3. ด้านประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้					
1. ช่วยพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ ของนักศึกษา	+1	+1	+1	+3	1.00
2. ช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้สึก รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน	+1	+1	+1	+3	1.00
3. ช่วยให้นักศึกษา เข้าใจถึง ความสำคัญ ของกระบวนการทำงาน กลุ่มมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	1.00
4. ช่วยให้นักศึกษาสามารถแสดง ศักยภาพในการวางแผนการปฏิบัติงานด้วย ตนเอง	+1	+1	+1	+3	1.00
5. ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน และเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้	+1	+1	+1	+3	1.00

ตารางที่ 12 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษา

รายการ	ผู้เกี่ยวข้อง (คนที่)				
	1	2	3		IOC
1. การวางแผนการทำงานร่วมกัน	+1	+1	+1	+3	1.00
2. ความร่วมมือในการเรียน	+1	+1	+1	+3	1.00
3. ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม	+1	+1	+1	+3	1.00
4. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม	+1	+1	+1	+3	1.00
5. ให้ออกสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น	+1	+1	+1	+3	1.00
6. ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาตกลง-ข้อสรุป	+1	+1	+1	+3	1.00
7. ตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่ม	+1	+1	+1	+3	1.00
8. ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด	+1	+1	+1	+3	1.00

ตารางที่ 13 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบ

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC
	1	2	3			1	2	3	
1	+1	+1	0	0.67	21	0	+1	+1	0.67
2	+1	+1	+1	+1	22	+1	+1	0	0.67
3	+1	+1	+1	+1	23	+1	+1	0	0.67
4	0	+1	+1	0.67	24	0	+1	+1	0.67
5	+1	+1	+1	+1	25	+1	+1	+1	+1
6	+1	+1	+1	+1	26	+1	+1	+1	+1
7	0	+1	+1	0.67	27	+1	+1	+1	+1
8	+1	+1	0	0.67	28	+1	+1	0	0.67
9	+1	+1	+1	+1	29	+1	+1	+1	+1
10	0	+1	+1	0.67	30	+1	+1	+1	+1
11	+1	+1	+1	+1	31	0	+1	+1	0.67
12	+1	+1	0	0.67	32	+1	+1	0	0.67
13	+1	+1	0	0.67	33	0	+1	+1	0.67
14	+1	+1	+1	+1	34	0	+1	+1	0.67
15	+1	+1	+1	+1	35	0	+1	+1	0.67
16	0	+1	+1	0.67	36	0	+1	+1	0.67
17	+1	+1	+1	+1	37	+1	+1	+1	+1
18	0	+1	+1	0.67	38	0	+1	+1	0.67
19	+1	+1	+1	+1	39	0	+1	+1	0.67
20	+1	+1	+1	+1	40	0	+1	+1	0.67

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC	ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			IOC
	1	2	3			1	2	3	
41	+1	+1	+1	+1	46	+1	+1	+1	+1
42	+1	+1	+1	+1	47	+1	+1	+1	+1
43	+1	+1	+1	+1	48	+1	+1	+1	+1
44	+1	+1	+1	+1	49	+1	+1	+1	+1
45	+1	+1	+1	+1	50	+1	+1	+1	+1

ตารางที่ 14 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก(r) ของแบบทดสอบวัดผล
การเรียนรู้ เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง

ข้อ	P	r	ข้อสอบที่ตัดออก	ข้อ	P	r	ข้อสอบที่ตัดออก
1	0.63	0.75		26	0.50	0.00	X
2	0.50	0.50		27	1.00	0.00	X
3	0.50	1.00		28	0.63	0.75	
4	0.50	1.00		29	0.75	0.50	
5	0.50	0.50		30	0.88	0.25	X
6	0.88	0.25	X	31	0.75	0.00	X
7	0.38	0.75		32	0.25	0.50	
8	1.00	1.00	X	33	0.38	0.75	
9	0.38	0.75		34	0.38	0.75	
10	0.38	0.75		35	0.38	0.75	
11	0.38	0.75		36	0.88	0.25	X
12	0.63	0.25		37	0.63	0.75	

ตารางที่ 14 (ต่อ)

ข้อ	P	r	ข้อสอบที่ตัดออก	ข้อ	P	r	ข้อสอบที่ตัดออก
13	1.00	0.00	X	38	0.50	1.00	
14	0.63	0.75		39	1.00	0.00	X
15	0.50	1.00		40	0.50	1.00	
16	1.00	1.00	X	41	0.63	0.25	
17	0.63	0.75		42	0.88	0.25	X
18	0.50	0.00	X	43	0.38	0.75	
19	0.75	0.00	X	44	0.38	0.75	
20	0.63	0.25	X	45	0.88	0.25	X
21	0.88	0.25		46	0.63	0.25	
22	1.00	0.00	X	47	0.88	0.25	X
23	1.00	0.00	X	48	0.63	0.75	
24	0.88	0.25	X	49	0.50	1.00	
25	0.63	0.25	X	50	0.38	0.75	

หมายเหตุ

- ข้อสอบข้อที่ 6,8,13,16,21,22,23,24,27,30,36,39,42,45,47 มีค่า p สูงกว่า 0.80 จัดเป็นข้อสอบง่าย
- ข้อสอบข้อที่ 13,18,19,22,23,26,27,31,39, มีค่า r ต่ำกว่า 0.20 จัดเป็นข้อสอบที่มีค่าจำแนกต่ำกว่าเกณฑ์

ตารางที่ 15 แสดงคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนของนักเรียน

คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	D ²	คนที่	คะแนนก่อนเรียน	คะแนนหลังเรียน	D	D ²
1	8	17	9	81	14	9	16	7	49
2	10	15	5	25	15	11	16	5	25
3	9	17	8	64	16	6	9	3	9
4	9	17	8	64	17	11	12	1	1
5	4	17	13	169	18	9	17	8	64
6	7	17	10	100	19	8	16	8	64
7	10	17	7	49	20	5	18	13	169
8	10	20	10	100	21	12	17	5	25
9	10	16	6	36	22	13	13	0	0
10	14	18	4	16	23	8	14	6	36
11	17	18	1	1	24	11	12	1	1
12	9	16	7	49	25	10	16	6	36
13	16	18	2	4	26	7	13	6	36

จากตาราง 15 คำนวณเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้สูตร t-test แบบ Dependent

จากสูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2540 : 166)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$t = \frac{159}{\sqrt{\frac{(26 \times 1,273) - (159)^2}{26 - 1}}}$$

$$t = \frac{159}{\sqrt{\frac{33,098 - 25,281}{25}}}$$

$$t = \frac{159}{\sqrt{312.68}}$$

$$t = \frac{159}{17.68}$$

$$t = 8.99$$

การคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบปรนัยวัดผลการเรียนรู้

การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบหลังเรียน โดยสูตร KR20 ของ
ครุเดอร์ ริชาร์ด (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2543 : 125)

เมื่อ r_{tt}	แทน	ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
n	แทน	จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบ มีค่าเท่ากับ 30
p	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบถูก (จำนวนคนที่ตอบถูก / จำนวนคนทั้งหมด)
q	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบผิด $q = 1 - p$
	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ
	แทน	ผลรวมความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ และสัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ มีค่าเท่ากับ

วิธีการหาค่า $p_i = \frac{(\sum X_j)_i}{N}$

$$p_i = \frac{(\sum X_j)_1}{N}$$

$$p_1 = \frac{8}{12}$$

$$p_1 = 0.667$$

$$p_2 = \frac{(\sum X_j)_2}{N}$$

$$p_2 = \frac{8}{12}$$

$$p_2 = 0.667$$

วิธีการหาค่า $q_i = 1 - \frac{(\sum X_j)_i}{N}$

$$q_1 = 1 - \frac{(\sum X_j)_1}{N}$$

$$q_1 = 1 - 0.667$$

$$q_1 = 0.333$$

$$q_2 = 1 - \frac{(\sum X_j)_2}{N}$$

$$q_2 = 1 - 0.667$$

$$q_2 = 0.333$$

$$\sum_{i=1}^n p_i q_i \text{ เฉพาะข้อที่ถูกเลือก}$$

$$\sum_{i=1}^{40} p_i q_i = 0.222 + 0.222 + 0.243 + 0.250 + \dots + 0.222 + 0.243$$

$$\sum_{i=1}^{40} p_i q_i = 6.542$$

$$\sum_{j=1}^N \left(\sum_{i=1}^n X_i \right)_j$$

$$\sum_{j=1}^{16} \left(\sum_{i=1}^{80} X_i \right)_j = 20 + 22 + 23 + 28 + \dots + 40 + 43 + 46$$

$$\sum_{j=1}^{16} \left(\sum_{i=1}^{80} X_i \right)_j = 394$$

$$\sum_{j=1}^N \left(\sum_{i=1}^n X_i \right)_j^2$$

$$\sum_{j=1}^{16} \left(\sum_{i=1}^{80} X_i \right)_j^2 = 400 + 484 + 529 + 784 + \dots + 1849 + 2119$$

$$\sum_{j=1}^{16} \left(\sum_{i=1}^{80} X_i \right)_j^2 = 13756$$

$$S_t^2 = \frac{N \sum_{j=1}^N \left(\sum_{i=1}^n X_i \right)_j^2 - \left(\sum_{j=1}^N \left(\sum_{i=1}^n X_i \right)_j \right)^2}{N^2}$$

$$S_t^2 = \frac{(12 \times 13756) - (394)^2}{12^2}$$

$$S_t^2 = \frac{165072 - 155236}{144}$$

$$S_t^2 = \frac{9836}{144}$$

$$S_t^2 = 68.31$$

$$\text{จากสูตร } r_u = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right)$$

$$\text{แทนค่า } r_u = \frac{30}{30-1} \left(1 - \frac{6.542}{68.31} \right)$$

$$r_u = \frac{30}{29} (1 - 0.096)$$

$$r_u = \frac{30}{29} (0.904)$$

$$r_u = 1.03(0.904)$$

$$r_u = 0.927$$

ดังนั้นค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบฉบับนี้มีความน่าเชื่อมั่นเท่ากับ 0.927

ภาคผนวก ค
เอกสารประกอบแผนการสอน

ตารางที่ 16 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง

หน่วยที่	สาระการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง
3. กลยุทธ์การบริหารตนเอง	1. หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ - ความหมาย ความสำคัญของการบริหารและทรัพยากรในการบริหาร - หลักการในการบริหาร - การประยุกต์หลักการบริหารเพื่อใช้ในการบริหารตนเอง
	2. การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ลักษณะของชีวิตที่มีคุณภาพ - ความสำคัญของหลักธรรมในการบริหารตนเอง - พิจารณาเลือกหลักธรรมในการบริหารตนเองเพื่อสร้างชีวิตที่มีคุณภาพ
	3. การพัฒนาตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ - ความหมาย จุดมุ่งหมายในการพัฒนาตนเอง - วิธีการพัฒนาตนเอง - คุณลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

แผนการสอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม

วิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

เรื่อง การอภิปรายกลุ่ม

ระดับ นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

เวลา 2 คาบ 120 นาที

สาระการเรียนรู้

การอภิปรายกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสมาชิกภายในกลุ่มได้ใช้กระบวนการคิด การพูดคุยสนทนากันอย่างมีจุดมุ่งหมาย ชี้แจงเหตุผลแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ร่วมกันในการ แก้ปัญหาต่าง ๆ ภายในกลุ่ม หรือประเด็นที่ต้องศึกษา การอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียน เป็นศูนย์กลางส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความคิด ความรู้ ความสามารถที่นักศึกษาแต่ละคนมีอยู่มาใช้ ให้เป็นประโยชน์

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำการอภิปรายกลุ่มมาใช้ในการเรียนรู้ได้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. เมื่อนักศึกษา ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้การอภิปรายกลุ่ม แล้ว นักศึกษาสามารถ
2. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการอภิปรายกลุ่ม และสามารถนำการอภิปรายกลุ่มไปใช้กับการศึกษาในรายวิชาอื่นได้

สาระสำคัญ

การอภิปรายกลุ่ม ความหมาย วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ ขั้นตอนการสอนแบบอภิปราย กลุ่มย่อย บทบาทของผู้สอน ประเด็นหรือหัวข้อที่ใช้ในการอภิปราย ข้อดี ข้อจำกัด ของการอภิปรายกลุ่ม

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1. แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยให้นักศึกษาเป็นผู้จัดกลุ่มตนเอง
2. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การอภิปรายกลุ่ม

ขั้นสอน (30 นาที)

1. นำภาพนักศึกษานั่งอภิปรายกลุ่มมาให้นักศึกษาดู และถามคำถาม ดังนี้
  - 1.1 ภาพที่นักศึกษาเห็นนี้เป็นภาพอะไร
  - 1.2 ถามนักศึกษานี้ได้แสดงกิจกรรมอะไร
2. อธิบายเนื้อหาบทเรียนเรื่อง การอภิปรายกลุ่ม ก่อนมอบหมายงานกลุ่ม และแจกใบความรู้ เรื่อง การอภิปรายกลุ่ม

ขั้นกิจกรรม (40 นาที)

1. นักศึกษาศึกษา ใบความรู้ เรื่อง การอภิปรายกลุ่ม
2. แจกใบงานที่ 1 เรื่องการกำหนดหัวข้อ หรือประเด็นการอภิปรายที่นักศึกษายกให้มีการอภิปราย ให้นักศึกษา กำหนดกลุ่มละ 1 หัวข้อ และให้เขียนผังความคิด (Mind Mapping) กำหนดหัวข้อ และดำเนินการอภิปรายกลุ่มกันเอง
3. ได้สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มและให้คำแนะนำช่วยเหลือ

ขั้นอภิปราย/วิเคราะห์ (20 นาที)

1. ให้ตัวแทนกลุ่มนักศึกษาทั้ง 6 กลุ่ม ออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน เกี่ยวกับเรื่องการทำงานในกลุ่ม ว่าการทำงานภายในกลุ่มเป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคใด ในการทำงานบ้าง โดยการจับฉลาก จัดลำดับการนำเสนองาน
2. ให้นักศึกษารายงานผล จากการระดมความคิดจากการทำใบงานที่ 1 หัวข้อดังนี้ 1.กำหนดหัวข้อ ประเด็นการอภิปราย กลุ่มละ 1 หัวข้อ และรายงานผลจากการอภิปรายกลุ่มในหัวข้อนั้น ๆ

ขั้นสรุปบทเรียน และประเมินผล (20 นาที)

1. นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการอภิปรายกลุ่มในหัวข้อที่นักศึกษากำหนดขึ้นแต่ละกลุ่ม
2. ได้ชมเชยผลการทำงานของนักศึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องในการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนของตัวแทนกลุ่มพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลงาน เช่น บุคลิกภาพในการนำเสนอผลงาน เช่น การแต่งกาย การพูด การรักษาเวลา
3. สรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม โดยให้คำชมเชยแก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะกับนักศึกษา

สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง การสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่ม
2. ใบงานที่ 1 เรื่อง การกำหนดหัวข้อ หรือประเด็นการอภิปราย และรายงานผลการอภิปรายกลุ่ม
3. ฉลากจับลำดับการนำเสนอ

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

วิธีการ	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ (K)	1.ตอบคำถามได้ 2.สรุปเนื้อหาได้อย่างครอบคลุม
2. ด้านทักษะกระบวนการ (P)	1.การร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2.ทักษะการอภิปรายกลุ่ม
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (A)	1.การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม

การประเมินผล

- 1.วิเคราะห์คำตอบของนักเรียนสามารถตอบคำถามถูกหรือผิด
2. ผลจากการสรุปเนื้อหาสาระที่นักเรียนสรุปได้สรุปได้ตรงประเด็นหรือไม่
- 3.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกอบการสอน ประเมินจากความตั้งใจ การทำงานและความรู้ความคิดที่ได้ในกิจกรรม

ใบความรู้เรื่อง

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย

Small Group Discussion

ความหมาย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยประมาณ 4 - 8 คน ให้ผู้เรียนในกลุ่มมีโอกาสสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น ประสบการณ์ในประเด็นหรือปัญหาที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นหรือระดมความคิดเห็นร่วมกันและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง
2. เพื่อฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และการเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม
3. เพื่อฝึกการค้นคว้าหาความรู้ ข้อมูล ข้อเท็จจริงมาเพื่ออภิปรายให้ผู้อื่นทราบ

องค์ประกอบสำคัญ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. ประเด็นที่จะอภิปราย
2. มีการอภิปราย พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน
3. มีการนำข้อสรุปของกลุ่มมาใช้ในการสรุปบทเรียน

ขั้นตอนการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย

ขั้นตอนวิธีการสอนแบบอภิปราย แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. จัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย

ผู้สอนจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มประมาณ 4–8 คน โดยอาจใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการแบ่งกลุ่ม เช่น แบ่งโดยวิธีสุ่มหรือเลือกเฉพาะเจาะจง แบ่งตามเพศ วัย ความสนใจ ความสามารถ การจับสลาก การใช้เพลงหรือเกมคำสั่ง เป็นต้น

ผู้สอนจัดผู้เรียนนั่งเป็นกลุ่มให้อยู่ในลักษณะที่ทุกคนมองเห็นและรับฟังกันได้ดี กรณีที่มีหลายกลุ่มควรจัดกลุ่มให้ห่างกันพอสมควรเพื่อไม่ให้เกิดเสียงอภิปรายรบกวนกลุ่มอื่น

2. กำหนดประเด็นการอภิปราย

การอภิปรายจำเป็นจะต้องมีประเด็นของการอภิปรายและวัตถุประสงค์ของการอภิปรายที่ชัดเจน ซึ่งประเด็นการอภิปรายอาจมาจากผู้สอนหรือผู้เรียนเป็นผู้กำหนดก็ได้ การอภิปรายแต่ละครั้งไม่ควรมีประเด็นมากเกินไปเพราะอาจทำให้อภิปรายแต่ละประเด็นได้ไม่เต็มที่

3. อภิปราย ผู้สอนควรดำเนินการดังนี้

3.1 กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ผู้เรียน เช่น ประธานกลุ่ม เลขานุการผู้จดบันทึกการประชุม ผู้นำการอภิปราย เป็นต้น พร้อมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจหรือคำแนะนำกลุ่มการอภิปราย

3.2 ดำเนินการอภิปราย โดยมีประธานหรือผู้นำการอภิปรายควบคุมการอภิปรายให้อยู่ในกรอบวัตถุประสงค์ของการอภิปราย ให้สมาชิกมีโอกาสแสดงออกอย่างทั่วถึงไม่ให้ผู้ใดผู้หนึ่งผูกขาดการอภิปราย ควรดำเนินการอภิปรายทีละประเด็นให้ครบตามเวลาที่กำหนด ผู้สอนเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือให้การอภิปรายดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

4. สรุปผลการอภิปราย

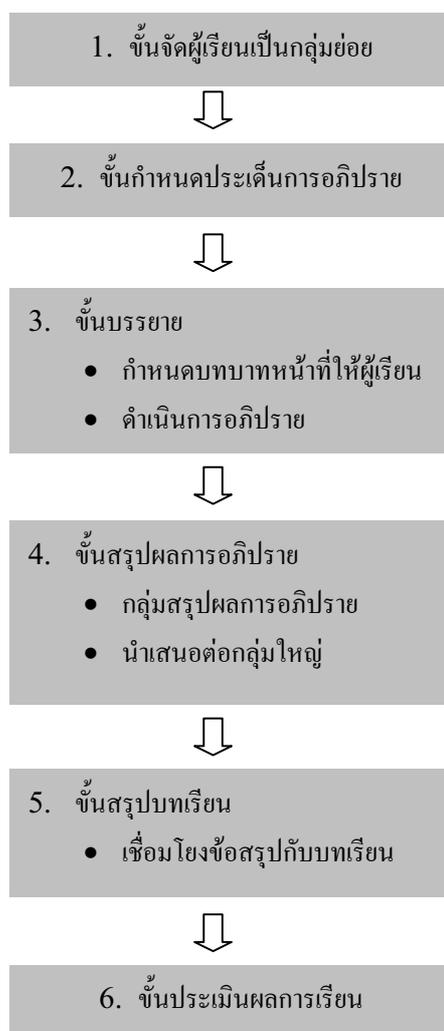
4.1 เมื่อสิ้นสุดการอภิปรายจะต้องสรุปผลการอภิปรายเพื่อให้ได้คำตอบประเด็นที่กำหนด

4.2 แต่ละกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายของกลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันหรืออาจดำเนินการในรูปแบบอื่นต่อไป

5. สรุปบทเรียน ผู้สอนจะต้องเชื่อมโยงข้อสรุปการอภิปรายของกลุ่มเข้ากับบทเรียนหรือผู้สอนและผู้เรียนอาจร่วมกันสรุปบทเรียน

6. ประเมินผลการเรียน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยสรุปได้ดังแผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิ 9 แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย

ประเด็นหรือหัวข้อที่ใช้ในการอภิปราย

ในการอภิปรายแต่ละครั้งประเด็นหรือหัวข้อที่ใช้ในการอภิปราย จะต้องกำหนดให้ตรงกับจุดประสงค์และลักษณะหัวข้อที่จะนำอภิปราย สรุปได้ดังนี้

1. ประเด็นหรือหัวข้อที่เป็นข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้อภิปรายตั้งเนื้อหาที่เป็นองค์ความรู้หรือนำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ให้ผู้ฟังรับรู้ในแง่มุมที่หลากหลายมิติ ตัวอย่าง เช่น
  - “ดาวอังคารมีสิ่งมีชีวิตอยู่หรือไม่”
  - “โรคเอดส์ติดต่อกันง่ายจริงหรือไม่”
2. ประเด็นหรือหัวข้อที่เป็นเหตุผล เพื่อให้ผู้เรียนนำเสนอข้อมูลที่แสดงเหตุผลที่สัมพันธ์กับหัวข้อที่กำหนด อภิปรายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นเนื้อหาสาระในเชิงเหตุผลเชิงประจักษ์ ได้แก่ ประเด็นหรือหัวข้อที่เป็นข้อคำถามปลายเปิด เช่น What Why When Where Who How เป็นต้น ตัวอย่างเช่น
  - “ทำไมสภาวะอากาศโลกเราจึงเปลี่ยนแปลง”
  - “อะไรเป็นสาเหตุให้เกิดแผ่นดินไหว”
3. ประเด็นหรือหัวข้อที่เป็นค่านิยม วัฒนธรรมหรือคุณค่าทางสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสนำเสนอแนวคิด จากทัศนะของตนผู้ฟังได้ถกเถียง และตัดสินใจอะไรถูกผิด ตัวอย่างเช่น
  - “บริโภคสินค้าไทย เงินทองไม่รั่วไหลไปต่างประเทศ”
  - “หญิงหรือชาย ใครร้ายกว่ากัน”
4. ประเด็นหรือหัวข้อที่เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล การเมือง การปกครอง ดังตัวอย่าง เช่น
  - “30 บาทรักษาได้ทุกโรคจริงหรือไม่”
  - “เห็นด้วยหรือไม่กับนโยบายจัดระเบียบทางสังคม”

ข้อดีและข้อจำกัด

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย มีข้อดีและข้อจำกัด ดังนี้

ข้อดี

1. เป็นวิธีการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี
2. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนแปลงเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวาง
3. ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนให้พัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ เช่น การฟัง การพูด การแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถาม การทำงานกลุ่ม การสรุปประเด็น เป็นต้น
4. ผู้เรียนกลุ่มใหญ่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง
5. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความตื่นตัวตลอดเวลา
6. ผู้สอนสามารถประเมินพัฒนาการทางด้านสังคม อารมณ์ สติปัญญาของผู้เรียน โดยการสังเกตได้ง่าย
7. สามารถใช้ควบคู่กับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีอื่น ๆ เช่น การสาธิต การทดลอง การแบ่งกลุ่มทำงาน การไปทัศนศึกษา หรือการนำเสนอผลงานจากการค้นคว้า เป็นต้น

ข้อจำกัด

1. เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เวลามาก
2. กรณีที่ผู้เรียนไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่ม การอภิปรายอาจไม่ได้ผล เช่น ไม่กล้าแสดงออก มีผู้เรียนส่วนน้อยผูกขาดการอภิปราย
3. ผู้สอนเกิดความคับข้องใจ ถ้าข้อสรุปไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนต้องการ
4. กรณีที่ผู้นำการอภิปรายให้สมาชิกคณะหนึ่งไปดำเนินการอภิปรายจะไม่ได้ความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมด

ใบงานเรื่อง การกำหนดหัวข้อ การอภิปรายกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม / กลุ่มที่.....ห้อง.....
 ชื่อสมาชิก 1.....2.....
 3.....4.....
 5.....6.....

คำชี้แจง ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มศึกษา ใบงาน เรื่อง การอภิปรายกลุ่มและให้ช่วยกันกำหนดหัวข้อ หรือ ประเด็นการอภิปราย ในเรื่องที่น่าสนใจ กลุ่มละ 1 หัวข้อการอภิปราย โดยหัวข้อการอภิปรายไม่ซ้ำ กับกลุ่มอื่น และดำเนินการอภิปรายกลุ่มตามกระบวนการที่เรียนรู้ จนได้ข้อสรุปของการอภิปราย

หัวข้อ - ประเด็นการอภิปรายกลุ่ม

แผนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

วิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

เรื่อง หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง

ระดับ นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

เวลา 3 คาบ 180 นาที

สาระการเรียนรู้

การบริหารตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลขององค์กรต่าง ๆ องค์กรจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหาร การบริหารเป็นหัวใจของความสำเร็จขององค์กร หากหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ก็จะนำมาซึ่งความสำเร็จทั้งในชีวิตด้านการทำงาน และชีวิตครอบครัว

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เรื่องหลักกรรมและเทคนิคการบริหารตนเอง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักศึกษา ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม แล้วนักศึกษสามารถ

1. บอกความหมายของการบริหารได้
2. อธิบายหลักการในการบริหารได้
3. ระบุการประยุกต์หลักการบริหารเพื่อใช้ในการบริหารตนเองได้ 5 ข้อ

สาระสำคัญ

หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง ความหมาย ความสำคัญของการบริหาร อธิบาย หลักการในการบริหาร อธิบายการประยุกต์หลักการบริหาร เพื่อใช้ในการบริหารตนเอง

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ (30 นาที)

1. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 10 นาที
2. แบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน คละความสามารถโดยการดูจากคะแนนเฉลี่ยสะสม ในภาคการศึกษาที่ 1 / 2550 โดย แบ่งกลุ่มเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน
3. แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง
4. อธิบายทบทวน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การทำกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มที่ได้ศึกษาจากคาบที่แล้ว

ขั้นสอน (50 นาที)

1. สนทนากับนักศึกษา เกี่ยวกับเรื่องหลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง โดยใช้คำถาม ดังนี้
  - 1.1 นักศึกษาคิดว่าการที่มีการเรียนสาขาการบริหาร น่าจะเรียนเกี่ยวกับเรื่องอะไร
  - 1.2. นักศึกษา คิดว่าความหมาย และความสำคัญการบริหารคืออะไร
  - 1.3 นักศึกษาคิดว่าตนเองมาเรียนวิชานี้แล้วจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างไร
  - 1.4 สนทนากับนักศึกษา เรื่องการบริหารจัดการงานของมหาวิทยาลัย ว่าใช้หลักการบริหารอย่างไร
  - 1.5 นำ VDO เรื่อง หลักการเทคนิคการบริหารตนเอง มาให้นักศึกษาดู และให้นักศึกษาพิจารณาว่า สามารถนำหลักการเทคนิคการบริหารมาปรับใช้กับตนได้ อย่างไร ใช้เวลา 20 นาที
2. ครูอธิบายเนื้อหาบทเรียน เรื่อง หลักการเทคนิคการบริหารตนเอง ก่อนมอบหมายงานกลุ่ม และแจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง หลักการเทคนิคการบริหารตนเอง ใช้เวลา ศึกษา 20 นาที

ขั้นกิจกรรม (40 นาที)

1. นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 2 เรื่องหลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง ใช้เวลา ประมาณ 20 นาที
2. กำหนดหัวข้อการอภิปรายให้กับนักศึกษาแต่ละกลุ่ม โดยมีหัวข้อการอภิปราย ดังนี้

“ การบริหาร จัดการตนเอง สู่ นักศึกษาที่ดีมีคุณภาพของมหาวิทยาลัย ” โดยครูให้เวลาในการทำงาน กลุ่มละ 40 นาที และแจกกระดาษให้นักศึกษา เขียนรายงานผลการอภิปรายกลุ่มในรูปแบบ

ของแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในกระดาษปฐพีแผ่นใหญ่ โดยใช้ปากกาไวน์บอร์ด (ครูผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้)

3. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมการอภิปราย และให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

ขั้นอภิปราย/วิเคราะห์ (40 นาที)

1. ให้ตัวแทนกลุ่มนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม นำเสนอ เกี่ยวกับเรื่องการทำงานในกลุ่ม การอภิปรายในหัวข้อ “ การบริหาร จัดการตนเองของนักศึกษา สู่บัณฑิตที่ดี ” ว่าการทำงานภายในกลุ่มเป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคใดในการทำงานบ้าง โดยการจับฉลากจัดลำดับการนำเสนองาน

2. ให้นักศึกษารายงานผลการอภิปรายกลุ่ม ในหัวข้อเรื่อง “ การบริหาร จัดการตนเอง สู่ นักศึกษาที่ดีมีคุณภาพของมหาวิทยาลัย ” ให้เสนอเขียนผังความคิด (Mind Mapping) โดยใช้เวลาการนำเสนอกลุ่มละประมาณ 10 นาที

ขั้นสรุปทบทวน และประเมินผล (20 นาที)

1. นักศึกษาร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง โดยแจกแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มให้นักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม

2. นำแบบฝึกหัดที่ 1 เกี่ยวกับเรื่อง การกำหนดเป้าหมายในชีวิต และแนวทางการดำเนินชีวิต เพื่อบรรลุเป้าหมาย ให้นักศึกษาทำ และร่วมกันคิดว่าสามารถนำหลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง มาประยุกต์ใช้กับตนได้อย่างไร

3. ชมเชยผลการทำงานของนักศึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องในการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนของตัวแทนกลุ่มพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลงาน เช่น บุคลิกภาพในการนำเสนอผลงาน เช่น การแต่งกาย การพูด การรักษาเวลา

4. ให้ผู้นำกลุ่มทั้ง 5 กลุ่ม รายงานผลการทำงานกลุ่มที่ตนเองรับผิดชอบ โดยใช้ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

5. สรุปผลการทำงานกลุ่มของนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม โดยให้คำชมเชยแก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะ และสั่งงานในครั้งหน้า ให้นักศึกษาทุกคนไปหาหลักธรรมที่ตนยึดถือ ในการดำเนินชีวิตมาอย่างน้อยคนละ 1 หลักธรรม เพื่อมาเสนอให้เพื่อนและครูฟังถึง ประโยชน์ของหลักธรรมนั้นๆ

สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. แบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ
2. VDO เรื่อง หลักการเทคนิคการบริหารตนเอง
3. ใบความรู้ เรื่อง หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง
4. ใบงาน เรื่อง ประเด็นการอภิปราย และผลการอภิปรายกลุ่ม (Mind Mapping)
5. ฉลากจัดลำดับการนำเสนอผลงาน
6. ใบงานเรื่อง การวางแผนการทำงาน
7. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

วิธีการ	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ (K)	1.ตอบคำถามได้ 2.สรุปเนื้อหาได้อย่างครอบคลุม
2. ด้านทักษะกระบวนการ (P)	1.การร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2.ทักษะการอภิปรายกลุ่ม
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (A)	1.การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม

การประเมินผล

- 1.วิเคราะห์คำตอบของนักเรียนสามารถตอบคำถามถูกหรือผิด
2. ผลจากการสรุปเนื้อหาสาระที่นักเรียนสรุปได้สรุปได้ตรงประเด็นหรือไม่
- 3.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกอบการสอน ประเมินจากความตั้งใจ การทำงานและความรู้ความคิดที่ได้ในกิจกรรม

ใบความรู้ เรื่อง หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง

ความหมายและความสำคัญของการบริหาร

ความหมายของการบริหาร

การบริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของงาน องค์กรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในวิชาชีพแต่ละด้าน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งบุคคลเดียวไม่สามารถทำได้สำเร็จโดยลำพัง องค์กรจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มีประสิทธิภาพประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหาร เป็นความรู้ความสามารถของผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารในองค์กร จึงอาจกล่าวได้ว่า การบริหารเป็นหัวใจของความสำเร็จขององค์กร และหากนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตก็จะนำมาซึ่งความสำเร็จทั้งในชีวิตด้านการงาน และชีวิตครอบครัว

การบริหารโดยทั่วไปมีคำที่ใช้คล้ายคลึงกันใช้แทนกันได้อยู่ 2 คำ คือ Administration และ Management

Administration มาจากคำในภาษาละตินว่า Administrare หมายถึง การรับใช้ การจัดการ การปฏิบัติการ และการอำนวยการ (to serve, to manage, to conduct, to direct)

Management มาจากคำในภาษาฝรั่งเศสว่า manager หมายถึง ผู้ดูแลภายในบ้านผู้รักษาผลประโยชน์ การกระทำที่มีลักษณะเป็นผู้แนะนำ หรือชี้แนวทาง (to direct a household to economize an act to guiding or leading)

คำว่า Administration เป็นการบริหารเกี่ยวกับนโยบาย โดยส่วนมากจึงนิยมใช้ในทางบริหารราชการสำหรับคำว่า Management มักใช้ ทางการบริหารธุรกิจ ซึ่งเป็นการนำเอานโยบายไปปฏิบัติ

การให้คำนิยาม ความหมายของการบริหารมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับนักวิชาการแต่ละท่านว่า มุ่งศึกษาการบริหารด้านใด

สมพงษ์ เกษมสิน (2526 : 6) กล่าวว่า “การบริหาร” หมายถึงการใช้ศาสตร์และศิลป์ เพื่อนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ

รงชัย สันติวงษ์ (2528 : 1) กล่าวว่า “การบริหาร” คือ งานของหัวหน้าหรือผู้นำที่จะต้องกระทำเพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ ที่มีคนหมู่มากมาอยู่รวมกัน ร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้จนสำเร็จผลโดยได้ประสิทธิภาพ

เฮอริเบิร์ต เอ. ไชมอน (Herbert A. Simon 1947 : 3) ได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ฮัททิสัน (Hutchison G. John 1967 : 12) ให้ความหมายไว้ว่า “การบริหาร” คือ ศิลปะหรือความสามารถในการรวมวัตถุประสงค์และกำลังคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุปว่า การบริหารเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบกันตามกระบวนการบริหารให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากคำนิยามความหมายของการบริหารดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีความครอบคลุมประเด็นที่มีสาระสำคัญของการบริหารดังนี้

1. การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ (Objective) คือ เป้าหมายในการดำเนินงาน
2. การบริหารย่อมมีประสิทธิภาพ (Effectiveness) คือ ผลสัมฤทธิ์ของงานตามที่คาดหมายไว้
3. การบริหารย่อมมีทรัพยากร (Resource) คือ ปัจจัยต่าง ๆ ที่นำมาประกอบกันเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์
4. การบริหารย่อมมีการประสานงานกัน (Integration and Co-ordination) คือ กระบวนการดำเนินการให้กิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องต่อเนื่องกัน

ความสำคัญของการบริหาร

การบริหารเป็นการประยุกต์หลักการ และกระบวนการบริหารเพื่อนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ กระบวนการบริหารที่ดีประกอบด้วย การวางแผน ที่ผ่านการกลั่นกรอง การใช้ดุลยพินิจ การใช้วิจารณญาณในการคิด การตัดสินใจอันเป็นแนวทางให้องค์กรดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปอย่างราบรื่น รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพแล้ว การจัดสรรหน้าที่ให้แก่สมาชิกในองค์กร การประสานงาน การแบ่งสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจนตลอดจนการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาปรับปรุงงาน และยังเป็นสิ่งชี้วัดให้เห็นแนวโน้มหรือทิศทางของความเจริญหรือความเสื่อมของหน่วยงาน เพื่อเตรียมการจัดการกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารด้วย

การบริหารงานที่ดีนั้น ย่อมสามารถทำให้เศรษฐกิจของสังคมดีขึ้น เป็นการยกระดับมาตรฐานของสังคมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบัน สังคมมีการเปลี่ยนแปลงและมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การบริหารงานที่ดีและผู้บริหารที่ดีจึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร ดังนั้น ธุรกิจทั้งขนาดใหญ่ และขนาดกลางจึงนิยม สรรหา นักบริหารมืออาชีพ (professional) เข้ามาเป็นผู้บริหารในองค์กรของตน

ทรัพยากรการบริหาร

ทรัพยากรการบริหาร เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการบริหารงาน เกือบทุกประเภท ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยคน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการ เป็นองค์ประกอบสำคัญไม่ว่าการบริหารนั้นจะเป็นการบริหารงานราชการ หรืองานธุรกิจก็ตาม จึงเป็นที่ยอมรับกันว่า ทรัพยากรพื้นฐานในการบริหารงานนั้นมีอยู่ 4 ประการ เรียกว่า 4 M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และวิธีการ (Method)

ต่อมาสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทางสังคมและเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ขอบเขตของทรัพยากรการบริหารกว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้มีปัจจัยทางทรัพยากรการบริหารเพิ่มขึ้นจาก 4 M's เป็น 7 M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) ขวัญและกำลังใจ (Moral) การตลาด (Market) เครื่องจักร (Machine) และวิธีการบริหาร (Management)

นอกจากนี้ยังมีอีกแนวคิดที่เห็นความสำคัญของทรัพยากรการบริหารที่แตกต่างไปแนวคิดนี้ เห็นว่าทรัพยากรการบริหารควรมี 7 ประการคือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Material) และที่ต่างออกไปคือ อำนาจหน้าที่ (Authortiy) เวลา (Time) กำลังใจในการทำงาน (Will) และความสะดวกต่าง ๆ (Facilities) ทั้งนี้แนวคิดนี้ ได้เห็นความจำเป็นของอำนาจหน้าที่และการใช้เวลา กล่าวคือ อำนาจหน้าที่ที่จะทำให้การบริหารสัมฤทธิ์ผลด้วยดีและการกำหนดระยะเวลาที่พอเหมาะกะกับลักษณะงานก็นับเป็นสิ่งสำคัญ

ปัจจุบันเมื่อกล่าวถึงทรัพยากรการบริหารมักจะมองส่วนประกอบเป็นภาพรวมกว้าง ๆ 4 ประการ คือ

1. ทรัพยากรบุคคล (Human Resource)
2. ทรัพยากรด้านวัสดุ (Physical Resource)
3. ทรัพยากรด้านข่าวสารข้อมูล (Information Resource)

4. ทรัพยากรด้านเงินทุน (Financial Resource)

จากทรัพยากรการบริหารทั้ง 4 ประการดังกล่าวปัจจุบันจะให้ความสำคัญกับทรัพยากรในส่วนที่ช่วยให้การบริหารสัมฤทธิ์ผลได้รวดเร็วขึ้นคือ ทรัพยากรที่เรียกว่า ไอที (IT) มาจาก Information Technology ซึ่งเป็นการนำเอาเทคโนโลยีมาวิเคราะห์จัดสรรข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ส่งผลให้ใช้คนจำนวนเท่าเดิมแต่ได้งานมากขึ้น และได้คุณภาพงานที่ดีกว่าเดิม

หลักและกระบวนการบริหาร

การบริหาร เป็นหลักการทำงานต่าง ๆ ให้บรรลุความสำเร็จเป็นไปตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารจึงเป็นกระบวนการในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกันในประเด็นสำคัญ ๆ ซึ่งมีนักบริหารได้กำหนดแนวทางไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

1. เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol) กำหนดหน้าที่การบริหารไว้ 5 ประการ คือ (POCCC)

1.1 Planning	- การวางแผน
1.2 Organizing	- การจัดองค์การ
1.3 Commanding	- การบังคับบัญชางาน
1.4 Co – ordinating	- การประสานงาน
1.5 Controlling	- การควบคุม

2. ลูเธอร์ กูลิค (Luther Gulick) ได้จำแนกหน้าที่ผู้บริหารไว้ 7 ประการ ได้แก่

2.1 P	มาจาก Planning	- การวางแผนงาน
2.2 O	มาจาก Organizing	- การจัดองค์การ
2.3 S	มาจาก Staffing	- การจัดคนเข้าทำงาน
2.4 D	มาจาก Directing	- การสั่งการ
2.5 Co	มาจาก Co – ordinating	- การประสานงาน
2.6 R	มาจาก Reporting	- การรายงาน
2.7 B	มาจาก Budgeting	- การจัดทำงบประมาณ

หน้าที่ของผู้บริหารตามแนวคิดของ กูลิค นี้มีผู้นิยมนำมาใช้ในการบริหารของทางราชการเป็นส่วนใหญ่ กูลิค ได้เสนอเป็นหลักการว่า กระบวนการบริหารย่อมประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 7 ประการ โดยใช้ตัวย่อของอักษรตัวต้นของแต่ละคำมาเรียงกัน คือ เพื่อให้ง่ายแก่การจำ

Planning Organizing Staffing Directing Coordinating Reporting และ Budgeting เรียกว่า “POSDCoRB” มีรายละเอียด ดังนี้

1. Planning หมายถึง การวางแผนหรือกำหนดโครงการไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไรในงานบริหารงานใด ๆ ก็ตามผู้บริหารจะต้องรู้จักวางแผน เพราะการวางแผนเป็นหลักการสำคัญขั้นมูลฐานของกระบวนการบริหาร ผู้บริหารจะต้องตระหนักอยู่เสมอว่า แผนงานเป็นหลักและเป็นรากฐานของการปฏิบัติงานทั้งปวง ถ้าปราศจากแผนงานแล้วเป็นการยากที่ผู้บริหารจะทำงานให้ได้ผลดี การวางแผนในการบริหารงานนั้นอาจจัดทำเป็นแผนระยะสั้น หรือแผนระยะยาวก็ได้ รูปแบบของการวางแผนงานควรประกอบด้วย วัตถุประสงค์ นโยบาย แนวปฏิบัติ และมาตรฐานของงาน ในการวางแผนงานนั้น ผู้บริหารต้องคำนึงอยู่เสมอว่า จะทำอะไร (What) จะทำอย่างไร (How) จะใช้เงินเท่าไร (How many) จะมอบหมายให้ใครทำ (Who) จะกระทำที่ไหน (Where) และจะกระทำเมื่อใด (When)

นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องคำนึงถึง สภาพภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดินฟ้าอากาศ ระบบสังคม พฤติกรรมของบุคคล ตลอดจนขนบธรรมเนียมอันเป็นที่ยึดของบุคคลในกลุ่มของบุคคลในกลุ่มนั้น ๆ ด้วย

2. Organizing หมายถึง การจัดองค์การ หรือจัดหน่วยงาน โดยการจัดแบ่งงานขององค์การ หรือของหน่วยงานเป็นหน่วยงานย่อย พร้อมทั้งกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงาน ตลอดจนกำหนดสายงานควบคุมและบังคับบัญชาในลักษณะ หน่วยงานหลัก (Line) หน่วยงานที่ปรึกษา (Staff) และหน่วยงานช่วย (Auxiliary) พร้อมทั้งกำหนด ช่วงการบังคับบัญชาไว้ด้วย

การจัดองค์การเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะถ้ามีการจัดองค์การที่ดีจะช่วยให้เกิดความราบรื่นในการบริหารงาน การจัดองค์การอาจจัดแสดงไว้ในรูปแผนภูมิ เพื่อให้เกิดการสื่อสารความเข้าใจในองค์กรเกี่ยวกับ อำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ สายการบังคับบัญชาและการติดต่อสื่อสาร

3. Staffing หมายถึง การดำเนินการบริหารงานบุคคลซึ่งเป็นกระบวนการของการสรรหา และคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมเข้ามาสู่หน่วยงาน งานเหล่านี้ได้แก่การปฐมนิเทศการมอบหมายงานให้แก่บุคลากรใหม่และบุคลากรเก่า การบำรุงขวัญกำลังใจสนับสนุนการเลื่อนระดับ การเลื่อนตำแหน่งการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรการพิจารณาดีความชอบ การให้สวัสดิการการมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคล (Put the right man on the right job) และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร่วมงานโดยเสมอภาคกัน

4. Directing หมายถึง การสั่งการ การสั่งการเป็นขั้นตอนที่สำคัญในกระบวนการบริหาร และเป็นบทบาทสำคัญของนักบริหาร เพราะการสั่งการและคำสั่งของผู้บริหารจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมขององค์กร หรือหน่วยงาน ซึ่งอาจจะเป็นไปตามแผนหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ การสั่งการเป็นการตัดสินใจของผู้บริหารในการกำหนดให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงาน หรือดำเนินการในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง หรือเป็นการตัดสินใจในการเลือกทางเดินขององค์กรก็ได้

ในการสั่งการนั้น ผู้บริหารอาจสั่งการได้ 2 วิธี คือ การสั่งด้วยลายลักษณ์อักษรและการสั่งด้วยวาจา โดยมีข้อที่ควรคำนึงถึง คือ

1. การสั่งการนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรเพียงใด
2. ผู้บริหารมีข้อมูล ผลการวิจัยและความเห็นของนักวิชาการประกอบการตัดสินใจสั่งการเพียงใด
3. คำนึงถึงความสามารถของผู้รับคำสั่งด้วยหรือยัง
4. ปัจจัยเกื้อกูลและอุปสรรคในการปฏิบัติงานมีพร้อมและเพียงพอหรือไม่
5. เป็นคำสั่งที่ชัดเจน และเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้สั่งและผู้รับคำสั่งหรือไม่

5. Co – ordinating หมายถึง การประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือตำแหน่งที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง การติดต่อสื่อสารภายในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรหรือหน่วยงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย รวดเร็ว และบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ผู้บริหารจะต้องใช้เทคนิคในการส่งเสริม ชักจูง ตักเตือนและช่วยเหลือทุกหน่วยงานขององค์กร ดังนั้นการประสานงานจึงเป็นการจัดให้คนในองค์กรทำงานให้เป็นระบบสัมพันธ์และสอดคล้องกันโดยยึดถือหน้าที่ วัตถุประสงค์ และมาตรฐานการปฏิบัติขององค์กรเป็นหลัก ทั้งนี้เพื่อให้องค์กรเป็นปึกแผ่นและก้าวหน้าอยู่เสมอ

สำหรับเทคนิคในการประสานงานที่ดี มีดังนี้

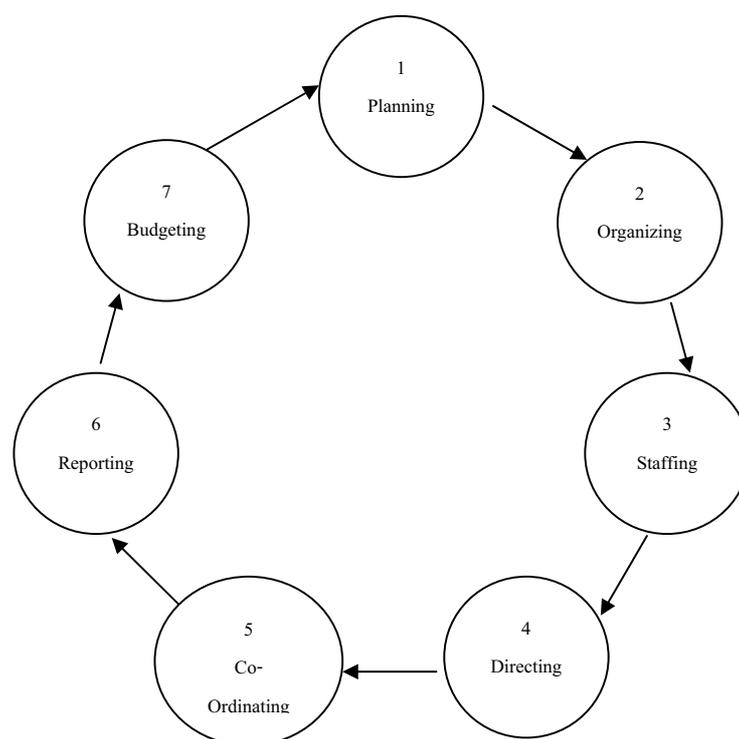
1. จัดแผนผังแสดงสายงาน และกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานและตำแหน่งต่าง ๆ ให้ชัดเจนเพื่อป้องกันการปฏิบัติงานก้าวท้าว และซ้ำซ้อนกัน เมื่อหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ งานขององค์กรย่อมสอดคล้องกัน
2. จัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและความเข้าใจซึ่งกันและกัน
3. การใช้วิธีติดต่อแบบ เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์ในสายงานที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยการติดต่อแบบไม่เป็นทางการ และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล เพื่อช่วยให้การประสานงานเป็นไปด้วยดี

6. Reporting หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานและการประชาสัมพันธ์ขององค์กร เป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องติดตามผลว่าการสั่งการ หรือมอบหมายงานให้แก่ผู้ร่วมงานนั้น ผลการปฏิบัติงานรุดหน้าหรือไม่เพียงใดมีอุปสรรคและข้อขัดข้องประการใดผลการปฏิบัติงานสอดคล้องและบรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นการประเมินผลงานขององค์กรและประเมินผลการปฏิบัติงานของเพื่อนร่วมงานด้วย นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลในการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บังคับบัญชา และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบด้วย

7. Budgeting หมายถึง การบริหารงบประมาณ ผู้บริหารมีภารกิจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณจะต้องปฏิบัติ 2 ขั้นตอน คือ 3

ขั้นตอนแรก ได้แก่ การจัดทำงบประมาณซึ่งเป็นการวางแผนล่วงหน้า ในการขอเงินงบประมาณเพื่อจัดซื้อ หรือการจ้าง หรือใช้จ่าย

ขั้นตอนที่สอง ได้แก่ การดำเนินการใช้เงินเพื่อจัดซื้อหรือจัดจ้างตามงบประมาณที่ได้รับนั้น

แผนภูมิที่ 10 แสดงกระบวนการบริหาร POSDCoRB

หน้าที่การบริหาร โดยทั่วไปจะเน้นถึงกระบวนการบริหารที่เป็นพื้นฐานในองค์กรทุกระดับ เพื่อใช้เป็นหลักในการบริหารงานที่สำคัญ ๆ ทำให้งานต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งเป็นระบบที่เกี่ยวข้องกับบริหาร 2 ระบบ คือ ระบบคน และระบบงาน กระบวนการบริหารประกอบด้วย 5 หน้าที่หลัก ดังนี้

1. การวางแผน (Planning)
2. การจัดองค์กร (Organizing)
3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing)
4. การสั่งการและการประสานงาน (Directing and Co-ordination)
5. การควบคุม (Controlling)

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานหรือวิธีการปฏิบัติงานไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อผลสำเร็จตามที่ต้องการ การวางแผนจะเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจพิจารณาถึงผลสำเร็จที่ต้องการจะได้และหนทางที่จะทำให้ได้ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ในทางปฏิบัติในการวางแผนผู้บริหารจะทำการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต มีการวิเคราะห์ เพื่อกำหนดเป้าหมายผลงานต่าง ๆ และจะกำหนดแผนงานแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมที่จะช่วยให้บรรลุผลสำเร็จการวางแผนจึงเป็นเครื่องช่วยให้บรรลุผลสำเร็จ การวางแผนจึงเป็นเครื่องช่วยให้ผู้บริหารเกิดความรอบคอบในการก้าวไปในอนาคต ในการวางแผนนั้น ผู้บริหารใช้ดุลพินิจพิจารณาสิ่งต่าง ๆ คือองค์การธุรกิจจะทำอะไรให้ได้ผลงานอย่างไร ทำอย่างไร ทำโดยใคร ทำเมื่อไร ซึ่งเมื่อคิดตลอดจนได้แผนงานที่ได้ออกมาแล้ว ก็จะช่วยให้งานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

2. การจัดองค์กร (Organizing) คือการพัฒนาระบบการทำงานเพื่อให้งานต่าง ๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดี การจัดโครงสร้างองค์การ คือ การจัดโครงสร้างงาน ประกอบด้วยการกำหนดตำแหน่ง การจัดกลุ่มเป็นหน่วย แผนก กอง การมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติงาน โครงสร้างที่ดีจึงต้องสามารถชี้วัดได้ว่าใครต้องทำอะไร และใครจะต้องรายงานต่อใคร ซึ่งจะช่วยให้เกิดความมีระเบียบในขณะปฏิบัติงานเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวกรวดเร็ว โดยมีขั้นตอนการจัด 2 ชั้น คือ การจัดกลุ่มงานที่จำเป็นเพื่อการทำงานตามเป้าหมาย และการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่จำเป็นเพื่อการปฏิบัติงาน

3. การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) หมายถึงภารกิจของการบริหารในการดำเนินกิจกรรมทางการจัดการที่เกี่ยวกับการจัดทรัพยากรมนุษย์ โดยมีจุดมุ่งหมายให้องค์การธุรกิจมีกำลังคนที่มีประสิทธิภาพพร้อมในการทำงานในทุกตำแหน่ง หลักการและนโยบายในการจัดเกี่ยวกับบุคคล คือ การพยายามให้เป็นไปตามหลัก “Put the right man on the right job” หรือการพยายามทำให้ทุกตำแหน่ง

มีบุคคลากรที่มีความรู้ ความสามารถพร้อมและเหมาะสมกับงานที่ทำให้มากที่สุดตลอดเวลานั้นเอง กิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้ได้คนดีและมีความสามารถพร้อม คือ ต้องทำการคัดเลือก ปฐมนิเทศ การอบรม และพัฒนาบุคคลกรตลอดจนการประเมินงานและการจัดระบบรางวัลตอบแทนต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดขวัญกำลังใจและการริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทุ่มเทงานในห้วงการเป็นอย่างดีตลอดไป

4. การสั่งการและการประสานงาน (Directing and Co-ordination) คือ กิจกรรมทางการบริหาร โดยผู้นำหรือ ผู้บริหารในการบังคับบัญชาให้การทำงานต่าง ๆ ดำเนินไปโดยราบรื่น ร่วมแรงร่วมใจ ทั้งนี้เป็นความพยายามในการสร้างศิลปะในการบังคับบัญชาต้องฝึกทักษะให้เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ โน้มน้าวและชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุ่มเทในการทำงานนั่นเอง หน้าที่การสั่งการและการประสานงานจะเกี่ยวข้องกับการชักนำ และการช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทำงานของตนอย่างดี โดยอาศัยวิธีการเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลที่ดี

5. การควบคุม (Controlling) คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น เพื่อให้เกิดความแน่ใจว่า การทำงานต่าง ๆ จะสำเร็จผลตามแผนที่ตั้งไว้ ซึ่งขั้นตอนการควบคุมที่สำคัญจะต้องมีการวัดผลงานที่ ทำไปเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ และดำเนินการแก้ไขเมื่อมีสิ่งผิดปกติ หรือมีเหตุการณ์ทำให้ผลงาน คลาดเคลื่อนจากที่กำหนดไว้ ซึ่งต้องมีวิธีการและเกณฑ์ในการวัดผลงาน

กล่าวโดยสรุป กระบวนการบริหารทั้ง 5 ประการ เป็นภาระหน้าที่สำคัญของผู้บริหารที่พึง ต้องปฏิบัติ เพื่อการบริหารงาน บริหารบุคคลในระบบองค์การธุรกิจบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย และมี ประสิทธิภาพ จะเห็นว่าสิ่งที่เกี่ยวข้องที่ผู้บริหารต้องคอยจัดการ มี 3 ประการด้วยกัน คือ

1. การจัดการเกี่ยวกับด้านความคิด คือ ต้องคอยคิดวิเคราะห์สถานการณ์ของสิ่งแวดล้อม ภายนอกที่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้องค์การธุรกิจสามารถวางแผนเพื่อให้สามารถมีทางเลือกแผนงานที่ดีที่สุด
2. การจัดการเกี่ยวกับสิ่งของ คือ การจัดองค์การเพื่อให้มีการแข่งขันกิจกรรม และจัด ระเบียบทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเป็นกลุ่มงานที่ทุกฝ่ายสามารถทำงานร่วมกันได้
3. การจัดการเกี่ยวกับคน คือ เป็นส่วนของการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อการปฏิบัติงาน ให้เกิดผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้

การประยุกต์หลักการบริหารเพื่อใช้ในการบริหารตนเอง

การบริหารตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีหลักการพัฒนาตนเอง มีการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง สามารถจัดการและควบคุมการดำเนินชีวิตของตนเองได้อย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อ

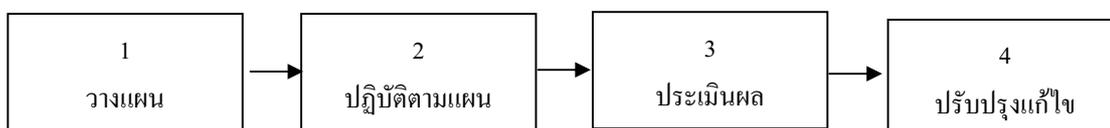
จุดมุ่งหมายที่ดี เป็นที่ยอมรับของสังคม โดยทั่วไปแล้ว บุคคลมักตั้งเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตไว้ 3 ด้าน คือ

1. ความสำเร็จด้านส่วนตัว หมายถึงความรู้ ความสามารถที่ได้จากการฝึกฝนอบรมการเรียนรู้
2. ความสำเร็จด้านครอบครัว หมายถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ทางครอบครัว ที่มีความสุข ความอบอุ่น มีคู่ครองที่เหมาะสม มีบุตรที่ดีมีคุณภาพ

3. ความสำเร็จด้านหน้าที่การงาน ได้แก่ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีงานที่มั่นคง เป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา

การตั้งเป้าหมายความสำเร็จทั้ง 3 ประการดังกล่าวนี้ต้องนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตจึงจะบรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ โดยมีแนวทางดังนี้ คือ

1. การวางแผน ต้องวางแผนด้านการศึกษา การทำงาน การมีคู่ครอง เช่น ด้านการศึกษา ต้องวางแผนว่า จะศึกษาด้านไหน จบแล้วจะทำงานอาชีพใด ด้านครอบครัวควรคำนึงถึงความเหมาะสม ในการเลือกคู่ครองการวางแผนครอบครัว จำนวนบุตร และในการทำงานต้องเป็นงานที่มีความมั่นคง มีความก้าวหน้า มีรายได้ดี เป็นงานที่ตรงกับความรู้และความสามารถ เป็นต้น ซึ่งการวางแผนนี้ อาจมีทั้งการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว

แผนภูมิ 11 แสดงขั้นตอนการบริหารตนเอง

2. การจัดองค์การ คือ การจัดสรรหน้าที่ของตนให้เหมาะสมกับเวลา ให้งานทุกด้านดำเนินไปด้วยดี ได้แก่ งานที่เกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน งานบ้าน งานกิจการของครอบครัว งานอดิเรก เป็นต้น

3. การจัดคนเข้าทำงาน คือ การจัดสรรหน้าที่ภายในบ้านให้เหมาะสมกับสถานภาพของสมาชิกในครอบครัว

4. การประสานงาน คือ การติดต่อสื่อสารกับบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักประสานประโยชน์ รู้จักการควบคุมอารมณ์และมีการแสดงออกที่เหมาะสม

5. การควบคุม การประเมินผลการปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนที่ตั้งไว้ ต้องมีการพัฒนา การปรับปรุงเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติเป็นระยะ ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ต้องมีการปรับให้เป็นไปตามแผนทุกระยะ การควบคุมนั้นนอกจากควบคุมให้ดำเนินชีวิตตามแผนที่ตั้งไว้แล้ว สิ่งสำคัญต้องรวมถึง การควบคุมด้านการใช้เงิน การใช้เวลาด้วย เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปตามจุดหมายที่ดี

การบริหารเวลา

มีคำกล่าวว่าเวลาคือชีวิต เปรียบเหมือนสายน้ำที่ไม่ไหลย้อนกลับ มีแต่จะผ่านเลยไปทุก ๆ วัน การปล่อยให้เวลาผ่านไป โดยไม่ได้ทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ก็เหมือนกับการปล่อยให้ชีวิตอย่างสูญเปล่า และไร้คุณค่า เวลาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับทุกคน

ชีวิตคนเรานั้นสั้นยาวแตกต่างกันไปไม่มีใครกำหนดได้ หลายคนต้องเสียใจกับการที่ใช้เวลาที่ผ่านไปอย่างไร้ค่า เสียใจว่าเวลาที่ผ่านมาน่าจะทำอะไรได้มากกว่านี้ อยากจะหมุนเวลากลับไปอีกครั้งแล้วเริ่มต้นชีวิตใหม่ แต่นั่นเป็นสิ่งที่เป็นไปได้

ณ วันนี้ เราจึงควรคิดว่า จะใช้เวลาที่เหลืออยู่อย่างไร จะดำเนินชีวิตในวันนี้และแต่ละวันอย่างไร เป็นการชดเชยเวลาที่สูญเปล่าเหมือนเช่นที่ผ่านมา

เวลาเป็นสิ่งที่ค่าควรใช้ให้เป็น เวลาเหมือนกระแสน้ำ ไม่เคยคอยใคร เวลาผ่านมาแล้วผ่านไป ไม่มีใครหยุดยั้งไว้ได้ เวลาที่เสียไปแล้วเอากลับคืนมาอีกไม่ได้ เวลาที่เหมือนกับเงินอาจใช้จ่ายไปอย่างเสียหายไร้ค่า หรือนำไปเป็นทุนสร้างเนื้อสร้างตัว ทุกคนมีเวลาเท่ากันในแต่ละวัน ต่างกันที่ว่าใครใช้อย่างไร ดังนั้น การบริหารเวลา จึงหมายถึงกระบวนการที่ทำงานโดยใช้เวลาน้อยที่สุดแต่ให้ได้ผลมากที่สุด

สาเหตุที่ทำให้คนเสียเวลา

การเสียเวลา (Wasting time) หมายถึง การกระทำบางสิ่งบางอย่างที่ไม่สำคัญในเมื่อมีสิ่งอื่นที่สำคัญมากกว่า ในชีวิตประจำวันของคนเรา มักใช้เวลาไม่ค่อยคุ้มค่าการพิจารณาความสำคัญของงานนั้น ดูได้จากเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน

การที่บุคคลไม่สามารถบริหารเวลา หรือควบคุมตนเองในการใช้เวลาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จัดว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีวินัยในตนเอง อันมีสาเหตุจากตนเอง ดังนี้

1. มีนิสัยการใช้เวลาไม่เหมาะสมรวมทั้งการใช้เวลาทำงานที่ไม่สำคัญแทนที่จะใช้เวลากับงานเร่งด่วนและจำเป็น

2. เน้นในรายละเอียดปลีกย่อยมากเกินไปแทนที่จะดูผลของงานในภาพรวม
3. การไม่รู้จักปฏิเสธ เกรงใจ ไม่กล้าปฏิเสธทำให้เสียเวลาทำบางสิ่งบางอย่างโดยไม่จำเป็น
4. เกิดจากการชอบผัดวันประกันพรุ่ง ไม่ตรงต่อเวลา
5. การพยายามทำงานหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ในที่สุดงานไม่เสร็จสักอย่างเดียว
6. ขาดการมีวินัยในตัวเองในเรื่องการควบคุมเวลา
7. ขาดการวางแผนในการใช้เวลา
8. ปล่องงานที่ตนไม่ชอบค้างอยู่
9. ไม่มีการกำหนดเส้นตายให้กับตนเอง
10. วิตกกังวล ขาดความเชื่อมั่น

เทคนิคการบริหารเวลาให้มีประสิทธิภาพ

การบริหารเวลาให้มีประสิทธิภาพได้นั้นมีเทคนิคที่น่าสนใจดังนี้

1. จัดลำดับความสำคัญของงาน

ในการทำงานใดก็ตาม ควรคำนึงถึงความสำคัญ และความเร่งด่วนของงานเสียก่อน โดยแยกงานออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 งานที่มีความสำคัญและเร่งด่วน (Important and urgent) หมายถึง งานที่ต้องทำให้เสร็จทันทีเพราะเป็นงานเร่งด่วนโดยมีเวลาเป็นตัวกำหนดว่าต้องทำให้เสร็จ

1.2 งานที่มีความสำคัญแต่ไม่เร่งด่วน (Important but no urgent) หมายถึง งานที่ต้องทำให้เสร็จเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีเวลาเป็นตัวกำหนดอาจรอได้ในระยะหนึ่ง

1.3 งานเร่งด่วน แต่สำคัญ (Urgent but no important) หมายถึง งานที่ต้องทำทันที แต่ถ้าจัดลำดับความสำคัญคงจะอยู่ในลำดับหลัง ๆ

1.4 งานที่ไม่เร่งด่วน ไม่สำคัญ หรือ งานยุ่ง งานจุกจิก (Busy work) งานเหล่านี้ทำให้รู้สึกว่ามีกิจกรรมต่าง ๆ ต้องทำตลอดเวลา บางครั้งเป็นงานที่ไม่เร่งด่วนไม่สำคัญ แต่ต้องทำให้เสร็จเหมือนกัน หรือทำกิจกรรมนั้นแล้วเกิดความรู้สึกว่าน่าจะได้ใช้เวลาเหล่านั้นไปทำงานที่สำคัญกว่า เช่น การจัดโต๊ะที่ไม่เป็นระเบียบ การดูโทรทัศน์นาน ๆ การพูดคุยเรื่องไร้สาระ การคุยโทรศัพท์นานเกินไป

เมื่อสามารถแยกความสำคัญและความเร่งด่วนของงานได้แล้ว จะทำให้ทราบได้ว่างานอะไรควรทำก่อนหรือหลัง และทำเมื่อใด โดยมีการวางแผนการทำงานไว้ให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ต้องใช้ และต้องพยายามทำให้เสร็จทันเวลาตามที่กำหนดไว้

การจัดลำดับความสำคัญของเวลาดังกล่าว เป็นการจัดตามลักษณะของงาน (เอกซัย ที่สุขพันธ์ 2530, 1-2) ได้เสนอวิธีการพิจารณาความสำคัญของงานว่าจะทำอะไรก่อนหลังเรียกว่าวิธี A B C (A-B-C Strategy) มีความหมาย ดังนี้

A = งานที่มีความสำคัญมาก ต้องทำก่อน

B = มีความสำคัญเช่นกันถ้ามีเวลาก็ควรทำ

C = ถ้าไม่ทำขณะนี้คงไม่เป็นไร เมื่อทำอย่างอื่นเสร็จแล้วจึงค่อยทำก็ได้

ถ้าหากกำหนดความสำคัญของงานเป็น A แล้วยังไม่สามารถทำให้เสร็จตามกำหนดได้อาจมีความจำเป็นต้องทบทวนเรื่องต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ประเมินความสำคัญของงานใหม่
2. มอบหมายงานให้ผู้อื่น ซึ่งรู้ความสำคัญของงานเช่นเดียวกับเราดี
3. ปรับเวลาการทำงานใหม่
4. ขอความช่วยเหลือ

2. การวางแผนการใช้เวลา

การบริหารเวลาให้ได้ผลจะต้องเริ่มต้นด้วยการวางแผนการใช้เวลาก่อนเสมอ การวางแผนหมายถึง การตัดสินใจในปัจจุบันในเรื่องที่เกี่ยวกับอนาคตการวางแผนการใช้เวลาจึงเป็นเรื่องการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่พึงต้องทำไว้ล่วงหน้านั่นเอง

การบริหารเวลาที่มีประสิทธิภาพควรมีหลักดังนี้

1. ต้องทำอย่างจริงจัง และจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง
2. ต้องมีการกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ต้องการอย่างชัดเจน
3. มีการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะต้องทำโดยแยกแยะความสำคัญก่อนหลังให้ได้
4. ต้องเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรมิใช่เพียงแต่ คิดอยู่ในสมองแล้วค่อย ๆ ลืม

เลื่อนไปในที่สุด

5. ต้องวางแผนการใช้เวลาอย่างเป็นระบบ และการปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจัง

ใบงานเรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง

ชื่อ-สกุล.....ห้อง.....

คำชี้แจง ให้นักศึกษาวางแผนการทำงานล่วงหน้า 1 วัน (เป็นการจดบันทึกเตือนความจำในการทำงาน)

วันที่	เวลา	กิจกรรม

คำชี้แจง ให้นักศึกษากำหนดเป้าหมายในชีวิต และวิธีแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าหมาย

เป้าหมายในชีวิต	แนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุเป้าหมาย

ใบงานเรื่อง หลักการและเทคนิคการบริหารตนเอง

ชื่อกลุ่ม/กลุ่มที่.....ห้อง.....

ชื่อสมาชิก 1..... 2.....
 3..... 4.....
 5..... 6.....

- คำชี้แจง
1. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม ในประเด็นที่กำหนดข้างล่าง
  2. เขียนรายงานผลการอภิปรายกลุ่มในรูปแบบของแผนผังความคิด (Mind Mapping)

“ การบริหารจัดการตนเองของนักศึกษา
 สู่บัณฑิตที่ดี ”

แผนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

วิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม
ระดับ นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

เรื่อง หลักธรรมในการบริหารตนเอง
เวลา 3 คาบ 180 นาที

สาระการเรียนรู้

เรื่อง การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง ประกอบด้วย ลักษณะที่มีคุณภาพต้องมีการพัฒนาทั้งทางโลกและทางธรรม การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นต้องมีหลักธรรมสำหรับยึดถือปฏิบัติในการบริหารตนเอง

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง

จุดประสงค์

เมื่อนักศึกษา ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม แล้วนักศึกษาสามารถ

1. อธิบายถึงลักษณะชีวิตที่มีคุณภาพได้
2. ระบุถึงหลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารตนเองเพื่อ สร้างคุณภาพชีวิตออกเป็นข้อ ๆ ได้
3. อธิบายความสำคัญของหลักธรรมในการบริหารตนเองได้

สาระการเรียนรู้

การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง ลักษณะชีวิตที่มีคุณภาพ ความสำคัญของธรรมในการบริหารตนเอง หลักธรรมในการบริหารตนเองเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต

กระบวนการเรียนการสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1. ครูแบ่งกลุ่มนักศึกษา ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยให้นักศึกษาที่สนิทกันมาอยู่กลุ่มเดียวกันก่อน แล้วค่อยนับจำนวนสมาชิกภายในกลุ่มนับ 1-5 ใครนับได้เลข 1 ก็อยู่กลุ่ม 1 นับอย่างนี้ถึงเลข 5 จะได้ 5 กลุ่ม

2. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง

3. นักศึกษาทบทวน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การทำกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มที่ได้ศึกษาจากคาบที่แล้ว

ขั้นสอน (40 นาที)

1. สนทนากับนักศึกษา และถามคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารตนเอง โดยใช้คำถาม ดังนี้

1.1 เมื่อคาบที่แล้ว ครูได้ส่งงานให้ไปหาหลักธรรมะที่ตนยึดถือปฏิบัติมา ถามมีใครเตรียมมาบ้าง

1.2 ให้นักศึกษาออกไปเขียนบนกระดาน และนำเสนอ

2. ครูให้นักศึกษาแต่ละคน พูด อธิบายถึงหัวข้อหลักธรรมะที่ตนเตรียมมา ว่าเป็นหลักธรรมะอะไร มีประโยชน์อะไรกับตน

3. อธิบายเนื้อหาบทเรียน เรื่อง การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง ก่อนมอบหมายงานกลุ่ม และแจกใบความรู้ที่ 3 เรื่อง การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง ใช้เวลาศึกษา 20 นาที

ขั้นกิจกรรม (40 นาที)

1. นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 3 เรื่องการนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที

2. กำหนดหัวข้อการอภิปรายให้กับนักศึกษาทุกกลุ่ม โดยหัวข้อการอภิปราย ดังนี้

“ หลักธรรมกับการบริหารตนเอง สุนัขนักศึกษาที่ดี มีคุณธรรม ของมหาวิทยาลัย ” โดยครูให้เวลาในการทำงานกลุ่มละ 40 นาที ครูแจกกระดาษให้นักศึกษาเขียนรายงานผลการอภิปรายกลุ่ม รายงานผลการอภิปรายกลุ่มให้เขียนเสนอมาในรูปแบบแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในกระดาษปร๊อฟ แผ่นใหญ่ โดยใช้ปากกาไวน์บอร์ด (ครูผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้)

3. ครูประเมินการปฏิบัติกิจกรรมการอภิปรายกลุ่ม และให้คำแนะนำช่วยเหลือ นักศึกษาใน แต่ละกลุ่ม

ขั้นอภิปราย/วิเคราะห์ (40 นาที)

1.ให้ตัวแทนกลุ่มนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน เกี่ยวกับเรื่องการทำงานในกลุ่ม การอภิปรายในหัวข้อ“ หลักธรรมกับการบริหารตนเอง ผู้นำนักศึกษาที่ดี มีคุณธรรม ของมหาวิทยาลัย ” ว่าการทำงานภายในกลุ่มเป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคใด ในการทำงานบ้าง โดยการจับฉลากจัดลำดับการนำเสนอ

2.ให้นักศึกษารายงานผลการอภิปรายกลุ่ม ในหัวข้อเรื่อง “ หลักธรรมกับการบริหารตนเอง ผู้นำนักศึกษาที่ดี มีคุณธรรม ของมหาวิทยาลัย ” ให้เสนอเขียนผังความคิด(Mind Mapping) โดยใช้เวลาการนำเสนอกลุ่มละประมาณ 10 นาที

ขั้นสรุปทบทวน และประเมินผล (50 นาที)

1. นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง หลักธรรมกับการบริหารตนเอง โดยแจกแบบประเมินพฤติกรรม การทำงานกลุ่มให้นักศึกษา ทั้ง 5 กลุ่ม

2. นำ VCD รายการ คนค้นคน เรื่อง ธรรมะของชายพิการ มาให้นักศึกษาดู และช่วยกันคิดว่าเราสามารถนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเองได้อย่างไรบ้าง

3. ชมเชยผลการทำงานของนักศึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องในการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนของตัวแทนกลุ่มพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลงาน เช่น บุคลิกภาพในการนำเสนอผลงาน เช่น การแต่งกาย การพูด การรักษาเวลา

4. ให้ผู้นำกลุ่มทั้ง 5 กลุ่ม รายงานผลการทำงานกลุ่มที่ตนเองรับผิดชอบ โดยใช้ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

5. สรุปผลการทำงานกลุ่มของนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม พร้อมทั้งชมเชยแก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะ

สื่อการเรียนการสอน

1. สื่อ-สมุดหลักกรรมการบริหารตนเอง
2. ใบความรู้เรื่อง การนำหลักกรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง
3. ใบงานเรื่อง หัวข้อการอภิปราย และผลการอภิปรายกลุ่ม (Mind Mapping)
4. ฉลากจัดลำดับการนำเสนอผลงาน
5. VCD รายการ คนค้นคน เรื่อง ธรรมะของชายพิการ
6. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

การวัดและประเมินผล

การวัดผล

วิธีการ	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ (K)	1.ตอบคำถามได้ 2.สรุปเนื้อหาได้อย่างครอบคลุม
2. ด้านทักษะกระบวนการ (P)	1.การร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2.ทักษะการอภิปรายกลุ่ม
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (A)	1.การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม

การประเมินผล

- 1.วิเคราะห์คำตอบของนักเรียนสามารถตอบคำถามถูกหรือผิด
2. ผลจากการสรุปเนื้อหาสาระที่นักเรียนสรุปได้สรุปได้ตรงประเด็นหรือไม่
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกอบการสอน ประเมินจากความตั้งใจ การทำงานและความรู้ความคิดที่ได้ในกิจกรรม

ใบความรู้ เรื่อง หลักธรรมในการบริหารตนเอง

ชีวิตที่มีคุณภาพ ต้องมีการพัฒนาทั้งทางโลกและทางธรรม การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตนั้นได้ต้องมีหลักธรรมสำหรับยึดถือปฏิบัติในการบริหารตนเอง อันเป็นการพัฒนาความเจริญงอกงามทางจิตใจและสติปัญญา เพื่อให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างมีแก่นสารสาระ และเป็นชีวิตที่มีคุณค่าอย่างแท้จริงสมกับที่เกิดมาเป็นมนุษย์

ลักษณะชีวิตที่มีคุณภาพ

ชีวิตที่มีคุณภาพเป็นชีวิตที่ต้องฝึกฝนตนเอง หรือพัฒนาตนทั้งทางโลกและทางธรรม การฝึกตนในทางโลกนั้นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อการประกอบอาชีพการงานและการฝึกตนในทางธรรมเพื่อเป็นคนที่มีความสุขและมีคุณค่าในสังคม

การฝึกตนหรือพัฒนาตนตามแนวพระพุทธศาสนานั้น มีจุดมุ่งหมายแยกออกเป็นสองแนวทางคือ ทางสายโลกุตตร เป็นเส้นทางสู่จุดมุ่งหมายสูงสุด เป็นสภาวะที่พ้นจากโลก การปฏิบัติโลกุตตรธรรมเป็นการปฏิบัติเพื่อการยกระดับจิตวิญญาณมนุษย์ให้หลุดพ้นจากความทุกข์ พบความสุขที่แท้จริง โดยมีจุดมุ่งหมายในเบื้องต้นให้บุคคลเรียนรู้หลักธรรมนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีชีวิตสอดคล้องกับความเป็นไปในทางโลกซึ่งเป็นชีวิตที่เกี่ยวข้องกับวัตถุหรือเรียกว่า “โลกียสุข”

โดยทั่วไปแล้วชีวิตที่มีคุณภาพจะพัฒนาจากคุณภาพกายและคุณภาพจิต คุณภาพกาย คือ สุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีการกินดีอยู่ดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และคุณภาพจิต คือ จิตที่เปี่ยมด้วยคุณธรรม มีหลักธรรมเป็นเครื่องนำทางในการกระทำ การคิด การพูดให้ยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานของสภาวะธรรม หรืออาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น ต้องพัฒนาความรู้ทางโลกควบคู่กันไปกับความรู้ทางธรรม ดังคำประพันธ์ “ความรู้คู่คุณธรรม” (อัมไพ สุจริตกุล)

เมื่อความรู้ยอดเยี่ยมสูงเทียมเมฆ
 แต่คุณธรรมต่ำเฉกยอดหญ้า
 อาจเสกสร้างมิจฉาสารพัน
 ด้วยจิตอันไร้อายในโลก
 แม้คุณธรรมสูงเยี่ยมถึงเทียมเมฆ
 แต่ความรู้ต่ำเฉกเพียงยอดหญ้า
 ย่อมเป็นเหยื่อทรชนจนอุรา
 ด้วยปัญญาอ่านค้อย่นาน้อยใจ
 หากความรู้สูงล้ำคุณธรรมเลิศ
 แสนประเสริฐกอปรกจิวิจิฉัย
 จะพัฒนาประชากรราษฎร์ทั้งชาติไทย
 ต้องฝึกให้ความรู้คู่คุณธรรม

ความสำคัญของธรรมในการบริหารตนเอง

การนำธรรมมาบริหารตนเองตามแนวทางของศาสนา ซึ่งทุกศาสนามีจุดมุ่งหมายเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม มีคุณค่า และมีความสุข ทางพุทธศาสนาได้กล่าวถึงหลักธรรมพื้นฐานให้ยึดมั่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นการอบรมบริหาร กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ตามแนวทางคำสอนของพระพุทธศาสนาโดยสรุปเป็นหลักใหญ่ 3 ประการ คือ

1. สพพปาปสส อกรรม ไม่ทำความชั่วทั้งปวง
2. กุสลสสุปสมปทา ทำแต่ความดี
3. สจิตตปริโยทปน ทำจิตให้บริสุทธิ์

หลักธรรมในการบริหารตนเองเพื่อสร้างคุณภาพชีวิต

หลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา เป็นหลักความจริงที่ควรรู้และเป็นหลักความดีที่ควรประพฤติปฏิบัติ เพื่อการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพในทุกด้าน ได้แก่ การพัฒนาตนเอง พัฒนาครอบครัว พัฒนาการงาน และพัฒนาสังคม โดยมีหลักธรรมพื้นฐานในการพัฒนาต่าง ๆ ดังกล่าว ได้แก่

1. สติ สัมปชัญญะ

ธรรมมีอุปการะมาก คือนำประโยชน์เกื้อกูลในสิ่งทั้งปวง

สติ ความระลึกได้ ความระมัดระวัง ความตื่นตัว ภาวะที่พร้อมอยู่เสมอ รับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้อง การตระหนักว่าควรปฏิบัติต่อสิ่งนั้นอย่างไร การระมัดระวังป้องกันยับยั้งตนเองไม่หลงไปในความชั่ว เตือนตนให้ยึดมั่นในความดีงาม

ในพุทธธรรม เน้นความสำคัญของสติอย่างมาก การดำเนินชีวิตโดยมีสติ คือ ความไม่ประมาท ไม่ขาดสติ ไม่ถลำไปในทางเสื่อม ไม่พลาดโอกาสในความก้าวหน้า ตระหนักถึงสิ่งที่ต้องทำและไม่ทำ ไม่ปล่อยปละละเลย ทำด้วยความจริงจัง พยายามเพื่อพัฒนาในความดีงาม

สัมปชัญญะ ความรู้ชัด ความรู้ตัว ความตระหนัก ความเข้าใจตามความเป็นจริง กล่าวคือ รู้ชัดในประโยชน์ และไม่เป็นประโยชน์ รู้ชัดในกุศลธรรมและอกุศลธรรม รู้ชัดในกิจของตน และรู้ชัดในสมมติสังขะ (ความจริงโดยสมมติทางโลก) และ ปรมัตตสังขะ (ความจริงแท้โดยสภาวะธรรม)

2. ขันติ ไสรัจจะ ธรรมทำให้งาม

ขันติ ความอดทน อดกลั้น เพื่อบรรลुकุศลธรรมและจุดมุ่งหมายอันชอบ

ไสรัจจะ ความสงบเสงี่ยม ความมีอิทธาศัย ความประณีต งดงาม

3. สัมปปริสสธรรม 7

สัมปปริสสธรรม คือ ธรรมของผู้ดี คุณสมบัติของคนดี

3.1 ฆัมมัญญตา คือ รู้จักเหตุ รู้หลักการ กฎเกณฑ์ รู้เหตุที่ทำให้เกิดผลรู้สาเหตุความเป็นไปในการดำเนินชีวิต

3.2 อัถถัญญตา คือ การรู้จักผล รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ รู้จักผลที่สืบเนื่อง จากการกระทำ รู้ว่าการดำเนินชีวิตอยู่นั้นประสงค์ประโยชน์ใด

3.3 อัตถัญญตา คือ รู้จักตน รู้ความเป็นจริงของตน เป็นใคร มีความรู้ ความสามารถ ความถนัด ความมีคุณธรรม เช่นใด เพื่อการปฏิบัติที่เหมาะสม และการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องถูกต้องต่อไป

3.4 มัตถัญญตา คือ รู้จักประมาณ รู้จักพอดี พอเหมาะ พอควร

3.5 กาลัญญตา คือ ความรู้จักกาล รู้เวลาอันเหมาะสม เช่น ตรงเวลา เป็นเวลา ทันเวลา และพอเวลา เป็นต้น

3.6 ปรีชาญาณ คือ รู้จักชุมชน รู้จักการประพฤติต่อชุมชน รู้จักการวางตัว การแต่งกาย และกริยามารยาทให้ถูกต้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี

3.7 บุคคลลัญญา คือ การรู้จักบุคคล เข้าใจลักษณะของบุคคล รู้จักการปฏิบัติต่อบุคคลได้เหมาะสม

4. ฆราวาสธรรม 4

ฆราวาสธรรม เป็นข้อปฏิบัติสำหรับผู้ครองเรือน เป็นข้อปฏิบัติของบุคคลทั่วไปเพื่อที่มความสำเร็จและความเจริญก้าวหน้า เป็นธรรมที่เปรียบเสมือนอาหารประดับกายทำให้เกิดความน่าเชื่อถือไว้วางใจประกอบด้วย

1. **สัจจะ** ความจริง ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง ความจริงใจ จริงวาจาและการกระทำจริง
2. **ทมะ** การรู้จักข่มจิตของตน การควบคุมจิตใจ ฝึกหัด ฝึกฝน การปรับตัว การปรับปรุงตนให้เจริญก้าวหน้า
3. **ขันติ** อุดทน มีจิตใจเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อ อุดทนต่อความเหน็ดเหนื่อย ลำบากตรากตรำ ฝ่าฟันอุปสรรค มั่นในจุดหมาย
4. **จาคะ** เสียสละ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สละประโยชน์ส่วนตน

5. อิทธิบาท 4

อิทธิบาท 4 คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จในกิจทั้งปวง

1. **ฉันทะ** ความพอใจในการทำงาน ความต้องการที่จะทำใฝ่ใจรักที่จะทำ ประารถนาที่จะทำ ให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป
2. **วิริยะ** ความเพียร ความขยันหมั่นเพียร ประกอบการทำงานด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อุดทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย
3. **จิตตะ** ความเอาใจใส่ในการทำงาน เอาจิตในฝักใฝ่ในสิ่งที่ทำและทำด้วยความตั้งใจ
4. **วิมังสา** การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง ใคร่ครวญ หาเหตุผล ข้อบกพร่อง ข้อขัดข้องเพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไข

6. จักร 4

จักรธรรม ธรรมนำชีวิตไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ธรรมอันเสมือนล้อรถที่นำผู้ปฏิบัติไปสู่ที่หมาย ความเจริญก้าวหน้า

6.1 ปฏิรูปเทวฐานะ อยู่ในถิ่นที่ดีมีสิ่งแวดล้อมเหมาะสม อำนวยแก่ความดีงามและความเจริญก้าวหน้า

6.2 สัมปยุตตบิณฑิมา คบคนดี ผู้รู้ ผู้ทรงคุณ และผู้เกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงาม

6.3 อุตตสัมมาฉิธา ตั้งตนไว้ชอบ ตั้งจิตมุ่งหมายนำตนไปสู่ความดีงาม

6.4 ปุพเพกตปุญญตา ทำความดีไว้ก่อน เพื่อเป็นหนทางนำไปสู่ความเจริญในอนาคต

7. อริยสัจ 4

อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ หลักคำสอนเรื่องอริยสัจ 4 เป็นคำสอนที่สำคัญที่สุด และเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ได้แก่

7.1 ทุกข์ คือ การปราศจากความสุข ความพอใจ เนื่องจากความไม่สมหวังในชีวิตทั้งทางกายและทางจิตใจ ซึ่งแบ่งแยกออกได้เป็น 2 ประการใหญ่ ๆ คือ

สภาพทุกข์ คือทุกข์ประจำตัวหรือทุกข์ประจำสังขารมี 3 อย่างคือ การเกิด การแก่ การตาย ทั้ง 3 อย่างนี้ทุกคนได้รับเหมือนกันหมดส่วนความเจ็บรวมอยู่ในลักษณะทั้ง 3 ดังกล่าว

ปภินทกทุกข์ คือทุกข์จรมา ทุกคนจะได้รับมากน้อยแตกต่างกันไปแล้วแต่เหตุการณ์ที่จรมา 8 ประการ

7.2 สมุทัย คือ สาเหตุของความทุกข์ ความทุกข์ที่แท้จริงเกิดจากความอยากเกินพอดีซึ่งเรียกว่า “ตัณหา” ตัณหา มี 3 ประการ ได้แก่

กามตัณหา คือ ความอยากได้วัตถุสิ่งของที่ตนปรารถนา เช่น ความอยากได้ในรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส

ภวตัณหา คือ ความอยากเป็นนั่นเป็นนี่ เช่น อยากเป็นเศรษฐี อยากเป็นนักแสดง อยากมีบ้านสวย ๆ เมื่อไม่ได้ตั้งใจปรารถนาก็เป็นทุกข์

วิภวตัณหา คือ ความไม่อยากเป็น ความไม่อยากมี เช่น ไม่อยากเป็นคนพิการ ไม่อยากถูกไล่ออกจากงาน ไม่อยากอยู่ในตำแหน่งงาน

ความอยากทั้ง 3 ประการเมื่อมีเกินความพอดี โดยไม่คำนึงถึงความเป็นจริงว่าเป็นไปได้หรือไม่ เหมาะสมหรือไม่การไม่คำนึงถึงความเป็นจริงย่อมเป็นต้นตอของความทุกข์ทั้งหมด

7.3 นิโรธ ความจริงอันประเสริฐข้อที่ 3 คือ ความดับทุกข์ ความทุกข์ดังกล่าวแล้วนั้น สามารถดับได้โดยการพิจารณาถึงสาเหตุของความทุกข์ ถ้าเราดับสาเหตุของความทุกข์นั้นก็ย่อมดับไปด้วย ดังพุทธดำรัสว่า “เมื่อสิ่งนี้ไม่มี สิ่งนั้นไม่มี เพราะสิ่งนี้ตั้ง สิ่งนั้นก็ดับ”

7.4 มรรค คือ ข้อปฏิบัติของการดับทุกข์ ในการดับทุกข์ทุกคนสามารถทำได้ หากใคร ปฏิบัติตามก็จะลดความทุกข์ หรือปัญหาได้มากน้อยตามแต่กรณี ทางที่จะดับทุกข์นั้นมีองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

สัมมาทิฐิ หมายถึง ความเห็นชอบ คือ การรู้ การเห็น อริยสัจ 4 อย่างถูกต้อง รู้ ว่าอะไรเป็นความทุกข์ ความทุกข์มีสาเหตุมาจากอะไร และรู้ทางดับทุกข์โดยอริยมรรค

สัมมาสังกัปปะ หมายถึง ความดำริชอบ คือ การมีความคิดออกจากกิเลส ตัณหา ไม่หลงไหลกับรูป รส กลิ่น สัมผัส ไม่คิดพยาบาทปองร้ายผู้อื่น และไม่คิดเบียดเบียนผู้อื่น

สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีพชอบ คือ การทำมาหากินด้วยอาชีพสุจริตไม่ หลอกลวงหรือคดโกงใคร

สัมมาวายามะ หมายถึง ความพยายามชอบ หรือความเพียรชอบ คือการเพียรละความชั่ว ทั้งปวง และเพียรสร้างคุณธรรมทั้งการรักษาความดีที่เกิดขึ้นแล้วให้คงอยู่ตลอดไป

สัมมาสมาธิ หมายถึง ความระลึกรู้ชอบ คือ การมีสติไม่หลงลืม รู้ตัวอยู่เสมอว่ากำลัง เห็นสิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง

สัมมาสมาธิ หมายถึง ความตั้งจิตมั่นชอบ คือ การทำจิตใจให้จดจ่ออยู่กับสิ่งหนึ่ง ใดนาน โดยการฝึกสมาธิ

การนำหลักธรรมไปปฏิบัติเพื่อการบริหารตนเองในชีวิตประจำวัน

1. ฝึกคิดดี มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองโลกในแง่ดี เข้าใจ และรู้เท่าทันความเป็นไปทั้งทางโลก และทางธรรม รู้ตามความเป็นจริงของชีวิต เข้าใจในสิ่งที่เป็นสมมติในทางโลก (สมมติสัจ) และสิ่งที่เป็นความจริงแท้ (ปรมัตถ์สัจ)

2. ฝึกทำดี ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น มีความ پاکเพียร ช่วยเหลือเกื้อกูล ประพฤติปฏิบัติตนยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม

3. ฝึกรอบรมจิตใจให้บริสุทธิ์ แจ่มใส มีจิตปรารถนาดี และให้อภัย ไม่ผูกพยาบาทจองเวร
มีเมตตากรุณา มีจิตใจที่เปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรม

ใบงานเรื่อง การนำหลักธรรมมาใช้ในการบริหารตนเอง

ชื่อกลุ่ม/กลุ่มที่..... ห้อง.....

ชื่อสมาชิก 1..... 2.....

3..... 4.....

5..... 6.....

- คำชี้แจง
1. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม อภิปรายกลุ่ม ในประเด็นที่กำหนดข้างล่าง
  2. เขียนรายงานผลการอภิปรายกลุ่มในรูปของแผนผังความคิด (Mind Mapping)

“หลักธรรมกับการบริหารตนเอง ผู้นำนักศึกษาที่ดี
มีคุณธรรมและจริยธรรมของมหาวิทยาลัย”

แผนการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

วิชา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม

เรื่อง การพัฒนาตนเอง

ระดับ นักศึกษาชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

เวลา 3 คาบ 180 นาที

สาระการเรียนรู้

การพัฒนาตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว บุคคลต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย การพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตไปอย่างประสบความสำเร็จและมีชีวิตที่ปกติสุข

จุดประสงค์การเรียนรู้

นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ เรื่องการพัฒนาตนเอง

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อนักศึกษา ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการสอน โดยการอภิปรายกลุ่ม บทนี้แล้วนักศึกษสามารถ

1. บอกความหมาย ความสำคัญของการพัฒนาตนเองได้
2. บอกแนวทางการพัฒนาตนเองที่สามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ 4 ข้อ
3. อธิบายคุณลักษณะของการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้

สาระสำคัญ

การพัฒนาตนเอง ความหมาย ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง แนวทางในการพัฒนาตนเองกระบวนการวิเคราะห์ห้มนุษย์ คุณลักษณะของบุคคลที่ได้รับการพัฒนาแล้ว คุณลักษณะของการเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

ขั้นนำ (10 นาที)

1. แบ่งกลุ่มนักศึกษา ออกเป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 6 คน โดยครูเตรียมฉลาก จำนวน 5 สี ให้นักศึกษาจับฉลากสีใครได้สีอะไรเหมือนกันอยู่กลุ่มเดียวกันจะได้ 5 กลุ่ม
2. แจงจุดจุดประสงค์การเรียนรู้ การเรียนเรื่อง การพัฒนาตนเอง
3. อธิบายทบทวน เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ การทำกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มที่ได้ศึกษาจากคาบที่แล้ว

ขั้นสอน (30 นาที)

1. ให้นักศึกษาดู VDO เรื่อง การพัฒนาตนเอง ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เป็นผู้ผลิต เป็นการพัฒนาทางกาย ความสามารถในการผลิตสินค้า มาให้นักศึกษาดูแล้วช่วยกันบอกว่า จากเรื่องที่คุณ นักศึกษามีข้อสรุป ความคิดเห็นอย่างไร
2. สนทนา และถามคำถามนักศึกษา เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาตนเอง โดยใช้คำถาม ดังนี้
  - 2.1 นักศึกษาคิดว่า คำว่า การพัฒนาตนเอง คืออะไร
  - 2.2 นักศึกษามีวิธีการ การพัฒนาตนเอง อย่างไร
3. อธิบายเนื้อหาบทเรียน เรื่องการพัฒนาตนเองและมอบหมายงานกลุ่ม และมอบใบความรู้ที่ 1 เรื่องการพัฒนาตนเองโดยให้เวลาให้ในการศึกษากลุ่ม 20 นาที

ขั้นกิจกรรม (40 นาที)

1. นักศึกษา ศึกษาใบความรู้ที่ 4 เรื่องหลักการพัฒนาตนเอง โดยใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที
2. กำหนดหัวข้อการอภิปรายให้กับนักศึกษาทุกกลุ่ม โดยหัวข้อการอภิปรายดังนี้

“ การพัฒนาตนเอง ของนักศึกษามหาวิทยาลัย สู้บัณฑิตที่ดี มีคุณภาพของสังคมไทย ” โดยครูให้เวลาในการทำงาน กลุ่มละ 30 นาที ครูแจกกระดาษให้นักศึกษาเขียนรายงานผลการอภิปรายกลุ่ม ให้เขียนเสนอมาในรูปแบบผังความคิด (Mind Mapping) ในกระดาษปฐพีแผ่นใหญ่ โดยใช้ปากกาไวน์บอร์ด (ครูผู้สอนจัดเตรียมไว้ให้)
3. สังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรมการอภิปรายกลุ่มและให้คำแนะนำช่วยเหลือนักศึกษาในแต่ละกลุ่ม

ขั้นอภิปราย/วิเคราะห์ (40 นาที)

1. ให้ตัวแทนกลุ่มนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม ออกมาอภิปรายหน้าชั้นเรียน เกี่ยวกับเรื่องการทำงานในกลุ่ม การอภิปรายในหัวข้อ “ การพัฒนาตนเอง ของนักศึกษามหาวิทยาลัย สุโขทัยที่ดี มีคุณภาพของสังคมไทย ” ว่าการทำงานภายในกลุ่มเป็นอย่างไร มีปัญหา อุปสรรคใด ในการทำงานบ้าง โดยการจับฉลาก จัดลำดับการนำเสนองาน

2. ให้นักศึกษารายงานผลการอภิปรายกลุ่ม ในหัวข้อเรื่อง “ การพัฒนาตนเอง ของนักศึกษามหาวิทยาลัย สุโขทัยที่ดี มีคุณภาพของสังคมไทย ” ให้เสนอเขียนผังความคิด(Mind Mapping) โดยใช้เวลาการนำเสนอกลุ่มละประมาณ 10 นาที

ขั้นสรุปบทเรียน และประเมินผล (60 นาที)

1. นักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่องการพัฒนาตนเอง โดยแจกแบบประเมินพฤติกรรม การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มให้นักศึกษา ทั้ง 5 กลุ่ม

2. ให้ดู VCD เรื่อง ทางแก้อุทิศ เป็นการพัฒนาทางจิต มาให้นักศึกษาดูแล้วช่วยกันบอกได้ว่า เราสามารถนำหลักการพัฒนาตนเอง ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร

3. ชมชมผลการทำงานของนักศึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องในการนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนของตัวแทนกลุ่มพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลงาน เช่น บุคลิกภาพในการนำเสนอผลงาน เช่น การแต่งกาย การพูด การรักษาเวลา

4. ให้ตัวแทนกลุ่มทั้ง 5 กลุ่ม รายงานผลการทำงานกลุ่มที่ตนเองรับผิดชอบ โดยใช้ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

5. สรุปผลการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มของนักศึกษาทั้ง 5 กลุ่ม และชมชมแก้ไขข้อบกพร่อง และให้ข้อเสนอแนะ

6. ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

สื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. VDO เรื่อง การพัฒนาตนเอง
2. ใบความรู้เรื่อง การพัฒนาตนเอง
3. ใบงานเรื่อง หัวข้อการอภิปรายกลุ่ม และผลการอภิปรายกลุ่ม (Mind Mapping)
4. ฉลากจัดลำดับการนำเสนอผลงาน
5. VCD เรื่อง ทางแก้อุทิศ

6. แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

7. แบบทดสอบหลังเรียน 30 ข้อ

การวัดและประเมินผล

การวัด

วิธีการ	เกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ (K)	1.ตอบคำถามได้ 2.สรุปเนื้อหาได้อย่างครอบคลุม
2. ด้านทักษะกระบวนการ (P)	1.การร่วมกิจกรรมกลุ่ม 2.ทักษะการอภิปรายกลุ่ม
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม (A)	1.การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม

การประเมินผล

- 1.วิเคราะห์คำตอบของนักเรียนสามารถตอบคำถามถูกหรือผิด
2. ผลจากการสรุปเนื้อหาสาระที่นักเรียนสรุปได้สรุปได้ตรงประเด็นหรือไม่
3. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกอบการสอน ประเมินจากความตั้งใจ การทำงานงาน และความรู้ความคิดที่ได้ในกิจกรรม

ใบความรู้ เรื่องการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการดำรงชีวิตในปัจจุบัน เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว บุคคลต้องปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงนั้นด้วยการพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตและมีชีวิตที่ปกติสุข

องค์ประกอบของการพัฒนาตนเอง

การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Development ซึ่งหมายถึงการทำให้ดีขึ้น เจริญขึ้น ความก้าวหน้า

ดังนั้น คำว่า การพัฒนาตนเอง จึงหมายถึงการที่บุคคลได้นำตนเองให้เจริญขึ้นดีขึ้น ก้าวหน้าขึ้น ซึ่งในการทำให้ตนเองดีขึ้น หรือเจริญขึ้นนั้น เป็นการพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจ การพัฒนาตนเองจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของการมีคุณภาพชีวิต

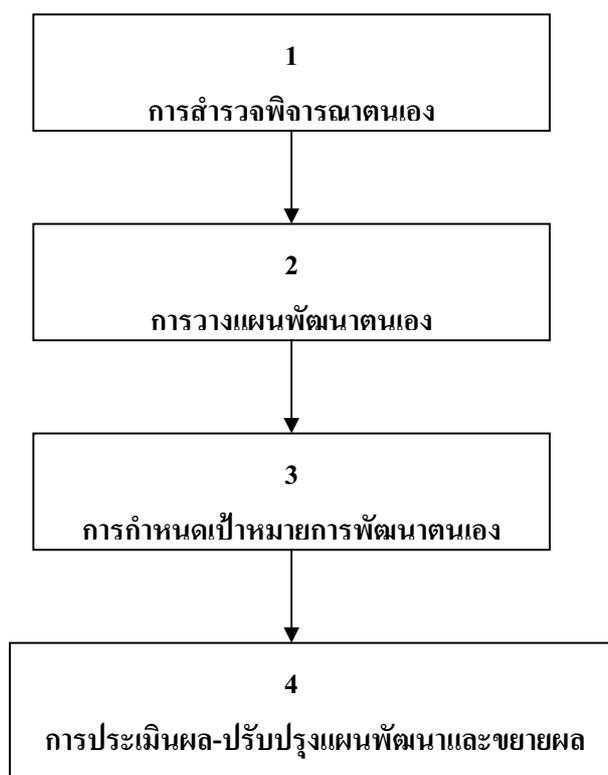
ความสำคัญของการพัฒนาตนเอง

บุคคลที่พัฒนาแล้วจึงเป็นผู้มีสุขภาพกายที่แข็งแรงปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ และมีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตใจแจ่มใส มีกำลังใจ และมีจุดหมายในชีวิต บุคคลที่พัฒนาตนเองจะมีการควบคุมการแสดงออกได้เหมาะสม เป็นผู้อยู่เหนืออำนาจของความเคยชิน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีจริยธรรม มีบุคลิกภาพดี ตลอดจนเป็นคนมีเหตุผล ซึ่งจะนำมาซึ่งความสำเร็จในชีวิตส่วนตัว และชีวิตการทำงานต่อไป

แนวทางในการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองนั้นต้องอาศัยความมุ่งมั่น ตั้งใจจริง และมีขั้นตอนการปรับปรุงพัฒนาอย่างเหมาะสม โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การสร้างความสำเร็จในชีวิตของตนเอง เพื่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี แนวทางการพัฒนาตนเอง มีหลักอยู่ 4 ประการ คือ

1. การสำรวจ พิจารณาตนเอง
2. การวางแผนพัฒนาตนเอง
3. กำหนดเป้าหมายการพัฒนาตนเอง
4. การประเมินผล การปรับปรุงแผนพัฒนาและการขยายผล

แผนภูมิที่ 12 แสดงแนวทางการพัฒนาตนเอง

ขั้นที่ 1 การสำรวจพิจารณาตนเอง การรับรู้สภาพการดำรงชีวิตในปัจจุบันรู้ข้อดี ข้อบกพร่องของตนเอง ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นประโยชน์ในการพัฒนาตน มีความปรารถนาที่จะปรับปรุงแก้ไข โดยระบุลักษณะเด่นและข้อบกพร่องในตนเอง ในด้านต่าง ๆ เพื่อแยกคุณลักษณะที่ส่งเสริมชีวิตที่ดี และลักษณะที่เป็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินชีวิต โดยมีจุดมุ่งหมายจะรักษาลักษณะที่ดีอยู่แล้ว และเสริมแต่งให้ดียิ่งขึ้น ในส่วนลักษณะที่ไม่ดีให้ตั้งเป้าหมายว่า จะลด หรือ จะหยุด หรือ จะฝึกหัดพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น

ขั้นที่ 2 การวางแผนพัฒนาตนเอง เมื่อวิเคราะห์ตนเองแล้วให้กำหนดให้ชัดเจนว่า สิ่งที่ต้องการปรับปรุงมีอะไรบ้าง เช่น ลักษณะทางกาย สุขภาพ บุคลิกภาพ อุปนิสัย ทัศนคติ กริยามารยาท การแต่งกาย เป็นต้น

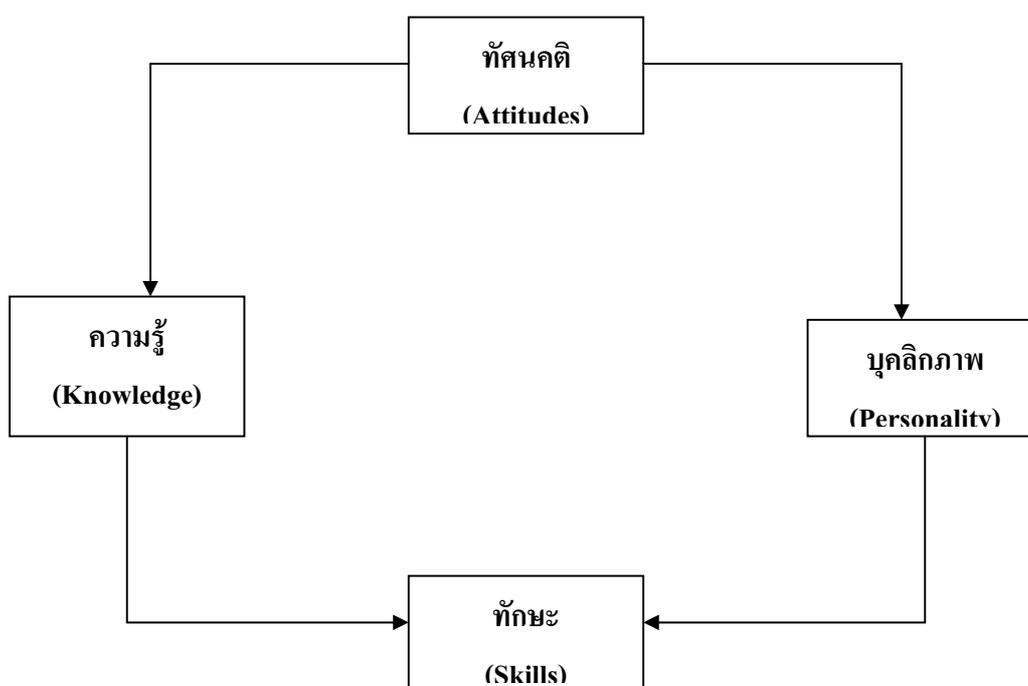
หลักการนั้นให้จัดลำดับความสำคัญสิ่งที่ต้องการจะปรับปรุง โดยลำดับลักษณะที่ส่งผลเสียต่อตนเองมากที่สุด และเป็นลักษณะที่ขัดขวางการพัฒนาชีวิตของตนเอง

ขั้นที่ 3 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาตนเอง การกำหนดลักษณะที่ต้องการพัฒนาโดยคาดการณ์ผลที่จะได้รับหลังจากการพัฒนาแล้ว กำหนดกิจกรรมหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ โดยเขียนกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่จะปฏิบัติไว้เป็นข้อ ๆ แล้วปฏิบัติตาม

ขั้นที่ 4 การประเมินผล การปรับปรุงแผนพัฒนาและการขยายผล เป็นการบันทึกกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่กำหนดไว้เมื่อได้ปฏิบัติตามแล้วมีกิจกรรมใดบ้างที่ไม่สามารถทำได้ เพราะเหตุใดในกรณีที่มีอุปสรรค ไม่สามารถปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดไว้ได้ ให้ทบทวนเป้าหมายอีกครั้งหนึ่ง หรืออาจย้อนไปประเมินตนเองใหม่ แล้วใช้ความเพียรพยายามในการฝึกปฏิบัติอย่างตั้งใจจริง เพื่อจะได้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

ถ้าการประเมินผลประสบความสำเร็จ ต้องพิจารณาว่าจะทำให้ลักษณะที่พึงประสงค์นั้นคงอยู่ได้อย่างไร และอาจขยายผลไปพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์อื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ ในการพัฒนาตนเอง มีเทคนิควิธีการที่เป็นกระบวนการ หรือเรียกว่า กระบวนการพัฒนามนุษย์ อันประกอบด้วย การพัฒนาด้านทัศนคติ การพัฒนาด้านทักษะการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ และการพัฒนาด้านความรู้ หรือ เรียกว่า **วัฏจักร QPC (Quality Person Cycle)** บุคคลที่สามารถผ่านกระบวนการพัฒนาตนเองทั้ง 4 ด้านดังกล่าวแล้วย่อมถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีการพัฒนา (Quality People)

แผนภูมิที่ 13 แสดงวัฏจักร QPC (Quality Person Cycle)

1. ทักษะ หรือเจตคติ (Attitudes)

ทัศนคติ หรือ **เจตคติ** หมายถึง ความรู้สึก ความเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งใด สิ่งหนึ่ง หรือต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ซึ่งอาจเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ทัศนคติเกิดจากการมีประสบการณ์ ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์ที่สร้างความประทับใจหรือสะท้อนใจ และส่งผลให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ทัศนคติแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ทัศนคติทางบวก (Positive Attitudes)

เป็นการมองโลกในแง่ดี มีลักษณะพฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางที่ดีงามพร้อมที่จะให้การสนับสนุน ให้ความร่วมมือ มีความกระตือรือร้น มีความมั่นใจ เลื่อมใสและศรัทธาแน่นแฟ้น มั่นคง และจริงใจ เป็นทัศนคติในทางสร้างสรรค์

1.2 ทัศนคติทางลบ (Negative Attitudes)

เป็นการมองโลกในแง่ร้าย มีลักษณะพฤติกรรมโน้มเอียงไปในทางต่อต้านขัดขวาง มุ่งทำร้ายทำลาย ขัดแย้ง ไม่ให้ความร่วมมือ

2. ความรู้ (Knowledge)

ความรู้ในโลกนี้อาจแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

2.1 ความรู้ทางโลก เป็นความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในโลกเพื่อการประกอบ

อาชีพ

2.2 ความรู้ทางธรรมะ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่าและดีงามอยู่บนพื้นฐานของศีลธรรม

3. ทักษะ (Skills)

ทักษะ คือความเชี่ยวชาญ ความคล่องแคล่วเจนจัด เนื่องจากการได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี จึงเกิดความรู้ ความชำนาญ ทักษะ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

3.1 ทักษะทางเทคนิค (Technical skills) คือ การดำเนินงานตามลำดับขั้นตอน (Step by step)

3.2 ทักษะทางความคิด (Conceptual skills) คือ การจัดระบบความคิดเป็นระเบียบ ไม่สับสน ไม่วกวน มีลำดับขั้นตอนในการคิด

3.3 ทักษะทางมนุษย์ (Human skills) คือ การมีความเข้าใจในสภาพจิตใจคนเข้ากับผู้อื่นได้

4. บุคลิกภาพ (Personality)

บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมของความประพฤติ ของแต่ละบุคคล ลักษณะที่สม่ำเสมอ ในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ท่าทาง ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ การพูด การกระทำของ บุคคล ๆ หนึ่ง ซึ่งเป็นแบบฉบับ เป็นลักษณะประจำ สม่ำเสมอ อันเป็นแก่นหรือเนื้อแท้ของบุคคลนั้น ที่ผู้อื่นสื่อความเข้าใจมองเห็น การศึกษาบุคลิกภาพจะช่วยให้เราเข้าใจการแสดงออกของผู้อื่น และของ ตนเอง นอกจากนี้จะช่วยให้สามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้การทำงาน ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

การพัฒนาบุคลิกภาพ อาจแบ่งออกเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพใน 2 ด้าน ได้แก่

1. **การพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก** ได้แก่ รูปลักษณะของร่างกาย ท่าทาง การพูด การแต่งกาย กิริยา มารยาท มนุษย์สัมพันธ์ การปรับอารมณ์ และควบคุมการแสดงออก

2. **การพัฒนาบุคลิกภาพภายใน** หมายถึง บุคลิกภาพทางด้านอารมณ์และจิตใจ ได้แก่ ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะ เป็นต้น

คุณลักษณะของบุคคลที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

การมีความรู้ ความเข้าใจในวัฏจักรของกระบวนการพัฒนามนุษย์ 4 ด้าน คือ ทักษะ ความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนับได้ว่าเป็นการสร้างสรรคให้เกิดกระบวนการพัฒนา มนุษย์ และมีความเกี่ยวพันต่อเนื่องกันโดยตลอด ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลทุกคนได้ อย่างเป็นประจำสม่ำเสมอกล่าวคือ

1. **เก่งคิด** เกิดจากการพัฒนาให้มีเจตคติดี และมีความรู้ดี มีลักษณะคือ คิดในสิ่งที่สร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ทั้งส่วนตนและส่วนรวม ลักษณะของบุคคลที่มีความคิดดี ได้แก่ มีเหตุผล มีปฏิภาณ ไหวพริบ มีการสังเกตละเอียดรอบคอบ การตัดสินใจ การวินิจฉัยรวดเร็ว จับใจถูกต้องแม่นยำ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2. **เก่งงาน** เกิดจากการมีความรู้และทักษะดี ได้แก่ การมีทักษะในการทำงานมีความรอบคอบ มีความอดทนขยันหมั่นเพียร กระตือรือร้นใฝ่หาประสบการณ์เพื่อพัฒนางานอยู่เสมอ

3. **เก่งคน** เกิดจากการมีทักษะดี และมีบุคลิกภาพดี การเป็นคนเก่งคนสามารถมีสัมพันธภาพ ที่ดีกับผู้อื่น เข้าใจธรรมชาติของคนรวมทั้งมีการวางตัวการแสดงออกอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับ ทุกกาลเทศะและบุคคล ดังสำนวนทางการบริหารที่ว่า **ดูคนออก บอกคนได้ ใช้คนเป็น** อันนำมาซึ่ง ความสำเร็จในชีวิตและก้าวหน้าทั้งงานส่วนตนและหน่วยงาน

นอกจากนี้การที่มนุษย์จะมีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อให้เกิดทักษะทางด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วมนุษย์จะต้องสร้างประสบการณ์ชีวิตไว้และนำประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นมาประสานสัมพันธ์กัน โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นในชีวิตของตน ซึ่งได้แก่

1. ความรู้ใหม่ (New knowledges)
2. แนวความคิดใหม่ (New concepts)
3. ประสบการณ์ใหม่ (New experiences)
4. ทักษะใหม่ (New attitudes)
5. ทักษะใหม่ (New skills)

ผู้นำ (Leadership)

ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งหรือได้รับการยกย่องเป็นหัวหน้าและได้รับการไว้วางใจให้เป็นผู้ตัดสินใจ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม และยังหมายถึงบุคคลที่สามารถชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ความเป็นผู้นำ (Leadership) คือ กระบวนการใช้อำนาจหรือบารมีในการจูงใจให้สมาชิกในกลุ่ม หรือทีมงานปฏิบัติตามคำสั่งเพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

ความสำคัญของความเป็นผู้นำ คือ การจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามคำสั่งของผู้นำได้ คือ หัวใจของความเป็นผู้นำอันแสดงถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของผู้นำ ซึ่งมีหลักการพิจารณาจากความหมายของอักษร LEADERSHIP เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อความเป็นผู้นำดังนี้

L = Lead	คือ มีความสามารถในการนำ
E = Earnest	คือ มีความกระตือรือร้น
A = Authority	คือ การรู้จักใช้อำนาจ
D = Decisiveness	คือ มีความกล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ
E = Education	คือ มีความรู้ได้รับการศึกษาอบรม
R = Responsibility	คือ มีความรับผิดชอบ
S = Sincerity	คือ มีความจริงใจ
H = Honesty	คือ มีความซื่อสัตย์
I = Intelligence	คือ มีความเฉลียวฉลาด มีปฏิภาณไหวพริบดี
P = Personality	คือ มีบุคลิกภาพดี เป็นที่น่าเชื่อถือไว้วางใจ

คุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี

คีธ เดวิส (Keith , Davis 1957 : 103) กล่าวว่า “ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นปัจจัยสำคัญในการรวมกลุ่ม และจงใจคนไปยังเป้าหมายประการใดประการหนึ่งภาวะผู้นำทำให้ศักยภาพ (Potential) เป็นความจริง เพราะถือว่า ภาวะผู้นำเป็นภาวะแห่งการปฏิบัติที่จะทำให้ศักยภาพในตัวคนบังเกิดความสำเร็จ ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเป็นผู้นำทั้งหมดที่ว่า ผู้นำย่อมทำให้เกิดผลผลิตก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติ และความก้าวหน้าแก่ผู้ร่วมปฏิบัติงาน ผู้นำที่ดีจะช่วยเพิ่มพูนพัฒนาผู้ร่วมงานให้ดีขึ้น เสริมสร้างองค์การหรือหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น”

ประเภทผู้นำ

หากพิจารณาพฤติกรรมของผู้นำ และวิเคราะห์โดยใช้องค์ประกอบของพฤติกรรมผู้นำ คือ แนวคิด (Cognitive) ความรู้สึก (Affective) และพฤติกรรมหรือการกระทำ (Behavior) ประกอบกับหลักทฤษฎีของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องจะได้ประเภทของผู้นำดังนี้

1. ลักษณะของผู้นำ แบ่งตามลักษณะการทำงานของผู้นำเป็น 3 ลักษณะคือ

1.1 ผู้นำแบบเผด็จการ (Autocratic leader)

1.2 ผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative leader)

1.3 ผู้นำแบบเสรี (Free-rein leader)

การแบ่งผู้นำในลักษณะเช่นนี้เป็นการแบ่งตามลักษณะการทำงานที่มีผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งอธิบายรายละเอียดได้ดังนี้

2. ผู้นำแบบเผด็จการ จะยึดอำนาจในการมอบหมายหน้าที่และการวินิจฉัยสั่งการไว้กับตัวเองจะเป็นผู้สร้างสภาพการณ์ การทำงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้ใต้บังคับบัญชาไม่มีส่วนร่วม เป็นการทำตามความคิดเห็นของตนเองและใช้อำนาจหน้าที่อย่างเต็มที่ มีลักษณะการเป็นผู้นำแบบนิเสธ (negative) เพราะผู้ใต้บังคับบัญชาไม่ค่อยได้รับข่าวสาร เกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย และเกรงกลัวอำนาจของผู้นำ

3. ผู้นำแบบมีส่วนร่วม จะกระจายอำนาจในการจัดการ การตัดสินใจ จะไม่ทำเองคนเดียวแต่จะประชุมปรึกษา ในหมู่ของผู้ใต้บังคับบัญชา และให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าร่วมในการตัดสินใจด้วย ผู้ใต้บังคับบัญชาจะได้รับข่าวสารอย่างกว้างขวาง ผู้นำชนิดนี้จะฝึกให้ผู้ใต้บังคับบัญชาควบคุมตนเองโดยใช้อำนาจภายในกลุ่ม

4. **ผู้นำแบบเสรี** การตัดสินใจขึ้นอยู่กับกลุ่มเป็นอย่างมาก ผู้นำเป็นเพียงทำหน้าที่ติดต่อกับบุคคลภายนอก เพื่อนำข่าวสารต่าง ๆ มาสู่กลุ่ม และนำทรัพยากรต่าง ๆ ที่ต้องการมาสนองให้กับกลุ่มเพื่อความสำเร็จของงาน

การศึกษาถึงลักษณะของผู้นำแบบต่าง ๆ ทั้ง 3 ลักษณะ เป็นการศึกษาในวงกว้าง เพื่อให้เห็นความแตกต่างในการทำงาน แต่ผู้นำที่ดีควรพิจารณาเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับกาลเทศะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน และเหมาะสมต่อบุคลากรผู้ใต้บังคับบัญชาโดยมีการพิจารณาที่ดีว่า ควรจะนำลักษณะใดไปใช้ในโอกาสใดงานจึงจะบรรลุเป้าหมายบางสถานการณ์ผู้นำอาจพิจารณาใช้ลักษณะของผู้นำควบคู่กันไปทั้ง 3 ลักษณะ เพื่อความเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

2. ผู้นำตามทฤษฎี X และ Y

1. **ผู้นำแบบเผด็จการตามทฤษฎี X** เพราะผู้นำแบบนี้มีแนวคิดและความรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานหรือผู้ตามเป็นมนุษย์ที่เกียจคร้าน ขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ

2. **ผู้นำแบบประชาธิปไตยตามทฤษฎี Y** เพราะผู้นำแบบนี้มีแนวคิดและความรู้สึกว่าเพื่อนร่วมงานหรือผู้ตามเป็นมนุษย์ที่มีเกียรติ เชื้อถือได้ ขยัน มีความกระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบ

3. ผู้นำตามรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert's Model)

เรนซิส ลิเคิร์ต (Rensis Likert) ได้นำแนวคิดจากทฤษฎี x และ y ของแมคเกอร์เกอร์ มาพัฒนาเป็นผู้นำตามรูปแบบของตนเอง ได้จำแนกผู้นำเป็น 4 ประเภท

1. **ผู้นำเผด็จการแบบจ้านาย (Exploitive Authority)** มีพฤติกรรม เช่น ชอบออกคำสั่งโดยไม่สอบถามก่อนชอบทำอะไรเป็นความลับใช้การติดต่อสื่อสารทางเดียว เป็นต้น

2. **ผู้นำเผด็จการแบบนิกบุญ (Benevolent Authoritative)** มีพฤติกรรม เช่น ออกคำสั่งแต่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ตามบ้าง ชอบทำอะไรแบบปกปิด ใช้การติดต่อสื่อสารทางเดียวเป็นหลัก อาจจะมีการติดต่อสื่อสารสองทางบ้างในบางโอกาส มีการจูงใจบ้างตามความเหมาะสม เป็นต้น

3. **ผู้นำแบบมีการปรึกษา (Consultative)** มีพฤติกรรม เช่น การกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงาน มีการปรึกษากับเพื่อนร่วมงานหรือผู้ตามบ้างตามความเหมาะสม มีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบปฏิบัติแทนบ้าง การติดต่อสื่อสารเป็นแบบสองทางเป็นหลัก มีการสร้างแรงจูงใจและมอบหมายการตัดสินใจโดยกลุ่มหรือคณะบุคคลบ้าง เป็นต้น

กำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงาน มีการปรึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนร่วมงานหรือผู้ตามมีการมอบหมายงานและอำนาจการตัดสินใจตามความรับผิดชอบ (One stop job)

การติดต่อสื่อสารเป็นแบบสองทาง มีการทำงานเป็นทีม มีการสร้างแรงจูงใจเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้ตาม เป็นต้น

4. ผู้นำตามรูปแบบตาข่ายการจัดการของเบลคและมูตัน (Blake and Monton's Managerial Grid)

จำแนกประเภทของผู้นำหลัก ๆ เป็น 5 ประเภท คือ

1) **แบบมุ่งงานเป็นหลัก (Authority Compliance Management)** เป็นผู้นำที่เน้นผลงานมากกว่าตัวบุคคล จัดได้ว่าเป็นผู้จัดการแบบเผด็จการ

2) **แบบมุ่งตัวบุคคลเป็นหลัก** เป็นผู้นำที่เน้นตัวบุคคลมากกว่าผลงาน จัดได้ว่าเป็นผู้จัดการแบบเชิงประชาธิปไตย

3) **แบบมุ่งผลงานและตัวบุคคลต่ำ (Improvised Management)** เป็นผู้นำที่ไม่เน้นทั้งผลงานและตัวบุคคล เป็นผู้นำประเภทที่ขาดความจริงจังในการทำงานจัดได้ว่าเป็นผู้นำแบบเช้าชามเย็นชาม หรือผู้นำที่ทำให้องค์กรล่มสลายได้

4) **แบบมุ่งผลงานและตัวบุคคลปานกลาง (Middle of the Road Management)** เป็นผู้นำที่เน้นผลงานและตัวบุคคลระดับปานกลาง จัดได้ว่าเป็นผู้นำทางสายกลาง (Pendulum Management) ส่วนใหญ่จะเป็นผู้นำในองค์กรและองค์กรทั่วไปของรัฐบาล และผู้นำในองค์กรธุรกิจขนาดเล็ก

5) **แบบมุ่งทั้งผลงานและตัวบุคคล (Team Management)** เป็นผู้นำที่เน้นทั้งผลงานและตัวบุคคล คือให้ได้ผลผลิตหรือบริการที่มีคุณภาพและให้ได้รับความพึงพอใจและน้ำใจจากบุคลากรด้วย ผู้นำประเภทนี้จะทำงานร่วมกับกลุ่มเป็นทีมงาน ใช้เทคนิคการจัดการแบบเน้นคุณภาพรวม ที่เรียกว่า TQM หรือ Total Quality Management

คุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี

ผู้นำที่ดี ควรมีลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. ความรู้ (Knowledge)

การเป็นผู้นำนั้น ความรู้เป็นสิ่งจำเป็นที่สุดเพราะจะเป็นเครื่องมือช่วยรักษาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ฉะนั้น ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาจึงต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ ยิ่งรอบรู้มากเพียงใด ฐานะแห่งความเป็นผู้นำก็จะยิ่งมั่นคงมากขึ้นเพียงนั้น

2. ความริเริ่ม (Initiative)

ความริเริ่ม คือ ความต้องการที่จะปฏิบัติสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยไม่ต้องมีคำสั่งและแสดงข้อคิดเห็นที่จะแก้ไขสิ่งใด ให้ดีขึ้นหรือเจริญขึ้น เป็นลักษณะอย่างหนึ่งที่ผู้นำจะต้องมี และในการที่ริเริ่มทำอะไรทุกอย่างนั้นจะต้อง “คิดก่อนทำ” เสมอ เพราะจะทำให้มีเหตุผลในการทำงานมากขึ้น เป็นที่ไว้วางใจของผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างดี

3. ความกล้าหาญ (Courage)

ความกล้าหาญ คือ ลักษณะอาการที่ไม่กลัวต่ออันตราย ความลำบาก หรือความเจ็บปวดใด ๆ โดยสามารถควบคุมความกลัวไว้ได้ ความกล้าหาญนี้จะต้องมีทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ จึงจะปฏิบัติการอันเป็นผู้นำที่ดีได้ เพราะผู้นำที่มีความกล้าหาญนั้นจะสามารถผจญต่องานต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้ทุกอย่าง โดยไม่กลัวต่อการต้านทานหรือสิ่งขัดขวางใด ๆ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดความมั่นใจในสิ่งที่จะกระทำลงไปและมีความมั่นคงในความคิดของตัวเอง

4. ความเด็ดขาด (Decisiveness)

ความเด็ดขาด คือ ความสามารถที่จะตัดสินใจได้ทันที เมื่อตกลงสั่งการใด ๆ แล้ว จะสั่งได้อย่างเด็ดขาด สั้น และชัดเจน ความเด็ดขาดนั้นขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจทันทีและเวลาที่ต้องการอีกด้วย ซึ่งเป็นลักษณะอันหนึ่งในการที่จะเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา

5. ความแนบเนียน (Tact)

ความแนบเนียน คือ ความสามารถที่จะติดต่อเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ด้วยกิริยาอาการ วาจาที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยไม่ทำให้ผู้ที่ติดต่อด้านนั้นเกิดความกระด้างกระเดื่อง หรือไม่พอใจความแนบเนียนนี้สามารถศึกษาได้ โดยต้องหมั่นศึกษาถึงขนบธรรมเนียมประเพณี มารยาทในการเข้าสังคม ตลอดจนวัฒนธรรมของผู้ที่เราจะติดต่อด้านนี้ ทั้งนี้เพื่อให้การคบค้าสมาคมเป็นไปโดยราบรื่นและเรียบร้อย

6. ความยุติธรรม (Justice)

ความยุติธรรม คือ การปฏิบัติตนให้ถูกต้องความยุติธรรม และศีลธรรมวางตนเป็นกลางไม่เอนเอียง ในการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ หรือเป็นโทษต่อผู้หนึ่งผู้ใดความยุติธรรมที่กล่าวถึงนี้ คือ ความเที่ยงธรรมนั่นเอง และไม่เกี่ยวกับความยุติธรรมในแง่กฎหมายพลิกแพลงได้ เพราะกฎหมายที่ตราไว้นั้นย่อมมีทางหลีกเลี่ยงได้เสมอ ฉะนั้นในการเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชานั้นจะต้องยึดหลักแห่งความยุติธรรมไว้เป็นอย่างดี เพราะถ้าผู้นำขาดความยุติธรรมแล้ว จะทำให้ส่วนรวมเสื่อมเสียได้ง่ายที่สุด

7. ท่าทาง (Bearing)

ท่าทาง คือ การแสดงออก ซึ่งรูปร่างลักษณะของร่างกายที่ต้องประสงค์ มีกิริยาอาการ และเครื่องแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้นำจะต้องระมัดระวังให้มาก ผู้ที่เป็นผู้นำที่คนนั้นจำเป็นต้องมีลักษณะท่าทางที่ดี จึงจะทำให้ผู้อื่นหรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในตัวเอง

8. ความอดทน (Endurance)

ความอดทน คือ ความสามารถของร่างกายและความคิดจิตใจที่จะทนต่อการปฏิบัติกิจการ หรือหน้าที่อย่างหนึ่งอย่างใดที่สมเหตุสมผล ให้ต่อเนื่องและบรรลุความสำเร็จได้ ความอดทนนี้เป็นพลังอันหนึ่งที่จะผลักดันการทำงานให้ไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้อย่างแท้จริง

9. ความกระตือรือร้น (Enthusiasm)

ความกระตือรือร้น คือ การมีใจจดจ่อที่ดี และมีความพอใจต่อหน้าที่ หรือกิจการที่จะต้องปฏิบัติอยู่เสมอ ซึ่งเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งที่ทำให้ติดต่อกับผู้อื่นได้ง่าย นอกจากนี้ความกระตือรือร้นยังช่วยให้กิจการต่าง ๆ ของหน่วยงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

10. ความไม่เห็นแก่ตัว (Unselfishness)

ความไม่เห็นแก่ตัว คือ การขจัดซึ่งความสุขหรือผลประโยชน์แห่งตน โดยที่คนอื่นกลับได้ผลประโยชน์ ซึ่งก็หมายความว่า เป็นการข่มหรือบังคับ ความโลภ ความหลง และความอยากได้ของตัวเอง คนที่ไม่เห็นแก่ตัวนั้นย่อมเป็นคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมา และไม่ทำลายล้างผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะอันหนึ่งที่ผู้นำจะต้องมีไว้ เพราะจะทำให้สามารถคุ้มครองรักษา และให้สิทธิแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เป็นอย่างดีและอย่างเป็นธรรม

11. ความตื่นตัว (Alertness)

ความตื่นตัว คือ ความระมัดระวัง ความสุขุมรอบคอบ ความไม่ประมาท ทำอะไรทันทีทันควัน และมีความว่องไวปราดเปรียวอยู่เสมอ ซึ่งหมายความว่า ไม่เป็นคนใจลอยหรือหลับใหล ทั้งนี้เพื่อจะได้นำหรือชักจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาให้ตามโดยอัตโนมัติ

12. คุณพิณิจ (Judgment)

คุณพิณิจ คือ อำนาจแห่งความคิดที่สามารถจะพิจารณาเหตุต่าง ๆ อย่างถูกต้องโดยชั่งน้ำหนักเหตุผลนั้น ๆ และสรุปเป็นข้อ ลงความคิดเห็นหรือข้อตกลงใจอันเฉียบแหลมได้เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความมั่นใจในคุณพิณิจ และมีความเชื่อถือเกิดความไว้วางใจในการตัดสินใจของผู้นำ

13. ความสงบเสงี่ยม (Humility)

ความสงบเสงี่ยม คือ ความไม่หยิ่งยโส ไม่จองหอง และไม่มี ความภูมิใจในสิ่งที่ไร้เหตุผล ลักษณะอันนี้เหมาะกับผู้บังคับบัญชาโดยตรง และเป็นลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งจะคอยบังคับบัญชาไม่ให้เป็นคนเห็นแก่ตัว นอกจากนั้น ยังจะคอยควบคุมบุคลิกภาพอื่น ๆ ให้อยู่ในขอบเขตที่พึงามอีกด้วย ฉะนั้น ความสงบเสงี่ยมนี้ถ้ามีอยู่ในบังคับบัญชาคนใดแล้ว ก็จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความนับถือ และให้ความร่วมมือ

14. ความเห็นอกเห็นใจ (Humanity)

ความเห็นอกเห็นใจ คือ คุณสมบัติประจำตัวอันเป็นแบบอย่างของมนุษยชาติ คือ ต้องประกอบไปด้วยความเมตตา ปรานี ความกรุณา ความสงสาร และความเห็นใจผู้อื่นในลักษณะที่ไม่เสียผลประโยชน์ของส่วนรวม อันเป็นการแบ่งเบาความรู้สึกของผู้ที่อยู่ร่วมกัน ฉะนั้นผู้บังคับบัญชาจะต้องคอยเอาใจใส่ในเรื่องทุกข์สุข ตลอดจนความเดือดเนื้อร้อนใจของผู้ใต้บังคับบัญชาให้มาก เพราะจะเป็นเครื่องคอยผูกมัดจิตใจซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดีที่สุด และผลที่ได้นั้นก็คือ จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างมาก อันจะทำให้ผลงานของส่วนรวมสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

15. ความจงรักภักดี (Loyalty)

ความจงรักภักดี คือ สภาพหรือคุณสมบัติประจำตัวของการเป็นบุคคลที่ซื่อสัตย์สุจริต และซื่อตรงต่อหน้าที่นั่นเอง การเป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชานั้น จำเป็นต้องมีความจงรักภักดีต่อหมู่คณะหรือส่วนรวม ทั้งนี้ก็เพื่อจะได้เป็นที่ไว้วางใจของผู้ใต้บังคับบัญชาว่าเราจะซื่อสัตย์ต่อเขา แล้วเขาก็จะมี ความจงรักภักดีต่อเรา เมื่อเรามีความซื่อสัตย์ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เขาย่อมจะรู้สึกว่าได้มาอยู่ในความปกครองที่ปลอดภัยและอบอุ่นยิ่งขึ้น อันจะเป็นผลให้เราได้รับความร่วมมือร่วมใจอย่างเต็มที่

16. การสังคมดี (Sociability)

การสังคมดี คือ การมีบุคลิกภาพที่จะเข้าสังคมได้อย่างถูกต้อง หมายความว่า การที่จะเป็นผู้นำที่ดีนั้น จะต้องปรับตัวเองให้คบค้าสมาคมกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างถูกต้องแนบเนียน ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาที่ดีจะต้องพยายามศึกษาและปรับตัวเองให้เข้ากับสังคมต่าง ๆ ที่จะไปติดต่อกันได้และให้ถูกต้องอีกด้วย

17. การบังคับตัวเอง (Self - control)

การบังคับตัวเอง คือ การบังคับจิตใจโดยผ่านทางอารมณ์ซึ่งรับมาจากประสาททั้งห้า อันได้แก่ รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส เพื่อมิให้แสดงออกซึ่งกิริยาอาการต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้อื่นได้ การบังคับตัวเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับผู้บังคับบัญชา เพราะมักจะเป็นเป้าสายตา

ของผู้ได้บังคับบัญชาอยู่เสมอ อาทิปฏิกิริยาต่าง ๆ ที่แสดงออกนั้นจะถูกลมอง ถูกสังเกต และบางทีอาจกลายเป็นแบบอย่างของผู้ได้บังคับบัญชา

ผู้ตาม

ผู้ตาม คือ บุคคลที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม หรือทีม มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำร้องขอของผู้นำในกลุ่มหรือทีม นั้น ๆ

ศิลปะในการเป็นผู้ตาม

ผู้นำเป็นตัวละครสำคัญเป็นหัวใจของความสำเร็จของทีมงานหรือหน่วยงาน แต่ผู้นำไม่อาจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ถ้าขาดผู้ตามที่ดีมีคุณภาพ ศิลปะการเป็นผู้ตามที่มีคุณภาพมีดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ ผู้ตามที่ดีมีคุณภาพต้องมีความรับผิดชอบ โดยทำงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้นำไว้วางใจ ไม่ต้องคอยเร่งรัด หรือควบคุมตลอดเวลาและมีเวลาในการวางแผนงานด้านอื่น ๆ ได้

2. มีความสามารถในการรับรู้ ผู้ตามที่ดีมีคุณภาพต้องมีความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งตัวผู้นำและสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น ผู้ร่วมงาน ความเคลื่อนไหวทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และเป้าหมายของทีมงานหรือหน่วยงาน ผู้ตามต้องรับรู้ถึงธรรมชาติต่าง ๆ ของผู้นำ ความรู้ ความสามารถ ศักยภาพด้านต่าง ๆ ตลอดจนรสนิยม ความชอบ ภูมิหลังต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับงาน ผู้ตามต้องเรียนรู้ ความรู้สึกและอารมณ์ของผู้นำจะได้ปรับตัวได้เหมาะสม และปฏิบัติงานได้ราบรื่น

3. มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ผู้ตามต้องมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ นับแต่ผู้นำขององค์กร เพื่อนร่วมงาน และบุคคลทั่วไปที่มาติดต่อกับหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อความสัมพันธ์อันดี เกิดความเข้าใจกัน มีความสามัคคีขึ้นในบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ศิลปะในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่มีประสิทธิภาพ

ต้องประกอบด้วยหลัก HURA คือหลักมนุษยสัมพันธ์และความรับผิดชอบในการทำงาน

H คือ Happy ผู้นำต้องทำให้สมาชิกมีความสุขในการทำงานและการดำเนินชีวิต

U คือ Utilization ผู้นำจะต้องทำให้สมาชิกได้รับผลประโยชน์ตามความเหมาะสม

R คือ Responsibility ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบต่อสมาชิก

A คือ Acceptant ผู้นำต้องให้การยอมรับและให้เกียรติแก่สมาชิก

ในส่วนของผู้ตามจะต้องทำให้ผู้นำสบายใจ ด้วยการตั้งใจทำงานอย่างเต็มความสามารถและเกิดประโยชน์สูงสุดในทุกด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่ความพึงพอใจของผู้นำผู้ตามต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย และผู้ตามต้องยอมรับ ให้เกียรติ ให้มีความเคารพยำเกรงต่อผู้นำ การประพฤติปฏิบัติต่อผู้นำด้วยความเหมาะสมทั้งในด้านส่วนตัวและหน้าที่การงาน

ใบงานเรื่อง การพัฒนาตนเอง

ชื่อกลุ่ม/กลุ่มที่.....ห้อง.....

ชื่อสมาชิก 1..... 2.....

3..... 4.....

5..... 6.....

- คำชี้แจง**
1. ให้นักศึกษาแต่ละกลุ่ม อภิปรายกลุ่มในประเด็นที่กำหนดข้างล่าง
  2. เขียนรายงานผลการอภิปรายกลุ่มในรูปของแผนผังความคิด (Mind Mapping) ในกระดาษที่จัดเตรียมให้ แล้วนำมาแสดงประกอบการรายงานหน้าห้อง

“การพัฒนาตนเอง ของนักศึกษามหาวิทยาลัย
อุบลราชธานี มีคุณภาพของสังคมไทย”

แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษา

เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง

คำอธิบาย แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักศึกษานี้ ใช้ดำเนินการสังเกตในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน โดยกำหนดการสังเกตจำนวน 8 ข้อ ให้ผู้สังเกตประเมินว่าพฤติกรรม แต่ละข้อของกลุ่มเกิดขึ้นในระดับใด แล้วทำเครื่องหมายลงในช่อง 3, 2, 1

มีความหมายดังนี้

3	หมายถึง	ประเมินว่ามีลักษณะเช่นนั้นในระดับมาก
2	หมายถึง	ประเมินว่ามีลักษณะเช่นนั้นในระดับปานกลาง
1	หมายถึง	ประเมินว่ามีลักษณะเช่นนั้นในระดับน้อย

ประเมินโดยครู

ประเมินโดยหัวหน้ากลุ่มนักศึกษา

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับพฤติกรรม			รวมคะแนน
		3	2	1	
1.	การวางแผนการทำงานร่วมกัน				
2.	ความร่วมมือในการเรียน				
3.	ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม				
4.	ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม				
5.	ให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น				
6.	ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป				
7.	ตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่ม				
8.	ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด				

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมในการอภิปรายกลุ่ม
เรื่องกลยุทธ์การบริหารตนเอง

รายการ	เกณฑ์การประเมิน
1. การวางแผนการทำงานร่วมกัน	3 หมายถึง มีการวางแผนการทำงานร่วมกันทุกครั้ง 2 หมายถึง การวางแผนการทำงานร่วมกัน 3-4 ครั้ง 1 หมายถึง การวางแผนการทำงานร่วมกัน 1-2 ครั้ง
2. ความร่วมมือในการเรียน	3 หมายถึง มีความร่วมมือในการเรียนทุกครั้ง 2 หมายถึง มีความร่วมมือในการเรียน 3-4 ครั้ง 1 หมายถึง มีความร่วมมือในการเรียน 1-2 ครั้ง
3. ความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม	3 หมายถึง มีความรับผิดชอบในการทำงานทุกครั้ง 2 หมายถึง มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม 3-4 ครั้ง 1 หมายถึง มีความรับผิดชอบในการทำงานกลุ่ม 1-2 ครั้ง
4. ความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม	3 หมายถึง มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่มทุกครั้ง 2 หมายถึง มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม 3-4 ครั้ง 1 หมายถึง มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานกลุ่ม 1-2 ครั้ง
5. ให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น	3 หมายถึง มีการให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็นทุกครั้ง 2 หมายถึง มีการให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น 3-4 ครั้ง 1 หมายถึง มีการให้โอกาสแก่สมาชิกในการร่วมแสดงความคิดเห็น 1-2 ครั้ง
6. ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป	3 หมายถึง มีการยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุปทุกครั้ง 2 หมายถึง มีการยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป 3-4 ครั้ง 1 หมายถึง มีการยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและการหาข้อสรุป 1-2 ครั้ง

รายการ	เกณฑ์การประเมิน
7. ตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่ม	3 หมายถึง มีการตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่มทุกครั้ง 2 หมายถึง มีการตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่ม 3-4 ครั้ง 1 หมายถึง มีการตรวจสอบคุณภาพและความเรียบร้อยของงานกลุ่ม 1-2 ครั้ง
8. ทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด	3 หมายถึง มีการทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนดทุกครั้ง 2 หมายถึง มีการทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด 3-4 ครั้ง 1 หมายถึง มีการทำงานเสร็จทันเวลาที่กำหนด 1-2 ครั้ง

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา
ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม วิชาพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม
เรื่องกลยุทธ์บริหารตนเอง ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขา.....

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา ที่มีต่อการสอนแบบอภิปรายกลุ่ม
 ขอให้นักศึกษาพิจารณาข้อความที่แสดงความคิดเห็นแต่ละข้อแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง 5, 4, 3, 2, 1 ที่ตรงกับความคิดเห็นเพียงข้อเดียว

ตัวเลขในช่องมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง	นักศึกษามีความเห็นต่อข้อนี้ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	นักศึกษามีความเห็นต่อข้อนี้ในระดับมาก
3	หมายถึง	นักศึกษามีความเห็นต่อข้อนี้ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	นักศึกษามีความเห็นต่อข้อนี้ในระดับน้อย
1	หมายถึง	นักศึกษามีความเห็นต่อข้อนี้ในระดับน้อยที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
1. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ					
2. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษากล้าแสดงความคิดเห็น					
3. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ส่งเสริมให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ					
4. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม กระตุ้นให้นักศึกษาใช้ความคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผลมากขึ้น					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
5. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม จะช่วยให้ นักศึกษาค้นพบความรู้ด้วยตนเอง					
บรรยากาศในการเรียนรู้					
1. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้นักศึกษา สนใจและกระตือรือร้นในการเรียน					
2. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษามี ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น					
3. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้นักศึกษาทุก คนมีส่วนร่วมในการเรียน					
4. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ทำให้ นักศึกษาสนุกสนาน เป็นกันเองระหว่างเพื่อน					
5. การเรียนรู้แบบอภิปรายกลุ่ม ช่วยให้เรียนอย่าง มีความสุข					
ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้					
1. ช่วยพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ ของ นักศึกษา					
2. ช่วยให้นักศึกษาเกิดความรับผิดชอบต่อ บทบาทหน้าที่ของตน					
3. ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของ กระบวนการทำงานกลุ่มมากขึ้น					
4. ช่วยให้นักศึกษาสามารถแสดงศักยภาพในการ วางแผนการปฏิบัติงานด้วยตนเอง					
5. ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนและเกิด ความมั่นคงในการเรียนรู้					

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง กลยุทธ์การบริหารตนเอง

ก่อนเรียนและหลังเรียน

คำชี้แจง ให้นักศึกษาเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว

1. สุทธิใช้วิธีการทำงาน เพื่อให้งานต่างๆ สามารถดำเนินไปโดยมีการประสานงานกันอย่างดีเขาใช้หลักการใด (ความเข้าใจ)

- ก. การวางแผน Planning
- ข. การสั่งการ Directing
- ค. การควบคุม Controlling
- ง. การจัดองค์การ Organizing

2. หัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานต่าง ๆ คืออะไร (ความรู้-ความจำ)

- ก. การบริหาร
- ข. บุคลากร
- ค. ทุน
- ง. ทรัพยากร

3. เกิดปัญหาต่างๆ หรือข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานสิ่งแรกที่จะต้องพิจารณา คือข้อใด (ความเข้าใจ)

- ก. การดำเนินงานของสมาชิก
- ข. แผนการปฏิบัติงาน
- ค. ผู้ร่วมงาน
- ง. ตัวเรา

4. สุภานำวิธีการแบ่งเวลาให้กับการเรียน การทำงาน ได้อย่างเหมาะสม รู้ว่าจะต้องทำอะไร ที่ไหนอย่างไร แสดงว่าสุภานำใช้หลักการใด ในการจัดการบริหารตนเอง (การนำไปใช้)

- ก. งานสำคัญและเร่งด่วน
- ข. การสั่งการ
- ค. การวางแผน
- ง. การประสานงาน

5. การบริหารงานข้อใดไม่ได้ใช้หลักการ “ Put the right man on the right job ”(การวิเคราะห์)

- ก. ยอดครีมีการวางแผน การทำงานล่วงหน้าก่อนเสมอ
- ข. พงศธร กำหนดตำแหน่งงาน จัดกลุ่มงานเป็นแผนก กอง ก่อนจัดคนเข้าทำงาน
- ค. รณภพ จบทรัพยากรมนุษย์ จึงได้ทำงานฝ่ายบุคคล
- ง. มณีจบสาขาการบัญชีมา จึงได้ทำงานอยู่ฝ่ายทะเบียน

6. ขั้นตอนการบริหารตนเองประกอบด้วยขั้นตอนใดบ้าง (ความรู้- ความจำ)

- ก. วิเคราะห์ ขอมรับ วางแผน ปรับปรุง
- ข. ขอมรับ วางแผน ปฏิบัติ ประเมินผล
- ค. วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล ปรับปรุงแก้ไข
- ง. วิเคราะห์ ปรับปรุง ปฏิบัติตามแผน ประเมินผล

7. การที่บุคคลกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในชีวิตของตนเองไว้ล่วงหน้าและพยายามหาวิธีการดำเนินชีวิตให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เรียกว่า (ความเข้าใจ)

- ก. การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง
- ข. การเคารพตนเอง
- ค. การบริหารตนเอง
- ง. การพัฒนาตนเอง

8. การที่จะทำให้ การปฏิบัติงานเหมาะสมที่สุดเพื่อให้การบริหารงาน ภายในองค์กรเกิดความสามัคคีกลมเกลียวและสร้างผลงานให้เป็นที่ยอมรับต่อสังคมภายนอก ควรปฏิบัติอย่างไร (การนำไปใช้)

- ก. ให้ความสำคัญทั้งในด้านของคนและด้านของงานเท่าๆ กัน
- ข. ให้ความสนใจทั้งกลุ่มที่เป็นทางการและกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ
- ค. ให้ความเอาใจใส่วิธีการปฏิบัติ และความเป็นอยู่ของสมาชิกในองค์กร
- ง. มีการวางแผนการทำงาน การแบ่งงาน การมอบหมายงาน ติดตามการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด

9. คำกล่าวที่ว่า “ใครก็ตามที่คิดจะเป็นคนฉลาดแต่ถ้ามีการวางแผนดีจะเป็นคนฉลาดกว่า และหากนำแผนนั้นมาทำให้เกิดผลได้จริง จะเป็นคนฉลาดที่สุด” มีความหมายตรงกับข้อใด (การวิเคราะห์)

- ก. คนที่วางแผนดี จะประสบความสำเร็จในชีวิต
- ข. คนที่คิดดี พุคดี ทำดี จะประสบความสำเร็จในชีวิต
- ค. คนที่คิดดี วางแผนดี ปฏิบัติดี จะประสบความสำเร็จในชีวิต
- ง. คนที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ต้องมีการพัฒนาเทคนิคการบริหารงาน

10. วิธีการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ คือข้อใด (ความรู้- ความจำ)

- ก. การทำอะไร ต้องคิดถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
- ข. ทำงานโดยใช้เวลาให้เกิดประโยชน์
- ค. รู้จักควบคุมอารมณ์
- ง. อย่าเพิ่งคิดว่าทำไม่ได้ ต้องคิดเสมอว่าเราทำได้

11. การบำรุงรักษาร่างกาย ให้มีสุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง และทำให้จิตใจมีศีลธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถในงานอาชีพ เรียกว่าเป็นหลักการของข้อใด (ความเข้าใจ)

- ก. การพัฒนาตนเอง
- ข. การพัฒนาทางกาย
- ค. การพัฒนาทางใจ
- ง. การบริหารตนเอง

12. คุณสุนิษา ใช้หลักธรรมใดในการปฏิบัติงาน ทำให้ลูกน้องรักและพร้อมที่จะทำงานที่มอบหมายด้วยความเต็มใจ (การนำไปใช้)

- ก. มีความเมตตา กรุณา และยอมรับในความสามารถของบุคคล
- ข. มีความขยัน และคอยแก้ไขปัญหาลูกน้อง
- ค. มีคุณธรรมที่ดีต่อลูกน้องเสมอ
- ง. มีความ ศรัทธา และเชื่อมั่นในการทำ ความดี

13. บุคคลในข้อใดที่นำหลักธรรม อิทธิบาท 4 มาใช้ได้อย่างถูกต้อง (การวิเคราะห์)

- ก. กนกใช้เพื่อนทำงานแทนแล้วได้คะแนนเต็ม
- ข. มานพมีปัญหาติจึงเรียนได้เกรด A
- ค. สมศักดิ์ใช้วิชาที่เรียนมาทำระเบิดขายนักเรียน
- ง. นิกรชื่นชมภาพวาดที่ตนเองวาดเสร็จ

14. สัมปชัญญะ เป็นหลักธรรม ที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเป็นเช่นไร (ประเมินค่า)

- ก. มีความระลึกรู้ได้
- ข. มีความรู้ตัว
- ค. มีความอยากมีอยากได้
- ง. มีความอดทนอดกลั้น

15. “โอบอ้อมอารี วิจิไพเราะ สงเคราะห์เกื้อกูล ” ข้อความนี้หมายถึงหลักธรรมในข้อใด (ความเข้าใจ)

- ก. ฌราวาสธรรม
- ข. สัมปปริสธรรม
- ค. สังคหวัตถุ
- ง. อิทธิบาท

16. เราจะประสบความสำเร็จในการเรียน และหน้าที่การงานต้องใช้หลักธรรมข้อใด (ความรู้- ความจำ)

- ก. สังคหวัตถุ 4
- ข. ฌราวาสธรรม 4
- ค. อิทธิบาท 4
- ง. พรหมวิหาร 4

17. การบริหารตนเองในข้อใด ที่แสดงถึงการนำหลักธรรมไปปฏิบัติ (ความเข้าใจ)
- ปิ่นมณี เป็นคนที่มีมองโลกในแง่ดี รู้สึกตนมีคุณค่า มีความเมตตา
  - สุนิษา รู้จักใช้คำพูด ไม่ทำตนให้ใครตำหนิรับผิชอบสูง
  - วรรณมา เห็นประโยชน์ของหมู่คณะรักเพื่อนฝูงไม่พูดทำร้ายจิตใจผู้อื่น
  - จิตตา มีความคิดกว้างไกล ทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
18. ปกรณ์ เป็นผู้บริหารระดับสูง พนักงานที่บริษัทรักและให้ความเคารพมาก ปกรณ์ควรใช้หลักธรรมข้อใด (การนำไปใช้)
- อิทธิบาท 4
  - สังคหวัตถุ 4
  - พรหมวิหาร 4
  - หิริ - โอตตัปปะ
19. การพัฒนาตนเองเพื่อให้เป็นผู้ที่สามารถดำรงชีวิต อยู่ในสังคมปัจจุบันได้นั้น ควรนำหลักคุณลักษณะในข้อใดไปใช้ (การวิเคราะห์)
- มีวินัย กระตือรือร้น มองโลกในแง่ดี
  - คล่องแคล่ว ให้บริการดี พุดไพเราะ
  - มีการศึกษา พุดจริง ทำจริง
  - พุดจาไพเราะ มีมารยาท ยุติธรรม
20. บุคคลในข้อใดขาดหลักธรรมในการบริหารตนเอง (ประเมินค่า)
- ยรรยงเป็นคนคิดดี ทำดี
  - วรเดชเป็นคนที่มีความรอบคอบ ระมัดระวังในการใช้ชีวิต
  - อุเทนมีเงินเท่าไรหาก็มักให้ทานแก่ผู้ตกทุกข์ลำบาก จนเงินของตนหมด
  - วิรัตน์มักมีการวางแผนการทำงานล่วงหน้าเสมอ

21. ปัจจัยในข้อใด ที่มีผลต่อการพัฒนาตนเอง (ความรู้- ความจำ)
- ก. เจตคติ ความรู้ ทักษะ และบุคลิกภาพ
  - ข. การรับรู้ ความเชื่อ ค่านิยมและแรงจูงใจ
  - ค. ค่านิยม วัฒนธรรม ความสามารถและเชาวน์ปัญญา
  - ง. ความเชื่อมั่น การวิเคราะห์ ความพยายามและมั่นใจ
22. วิธีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ดีที่สุดตรงกับวิธีในข้อใด (ความเข้าใจ)
- ก. การให้การศึกษาดี
  - ข. การสร้างครอบครัวที่ดี
  - ค. การสร้างงานให้ประชากรมีงานทำ
  - ง. การมีสาธารณสุขและโภชนาการที่ดี
23. การมองโลกในแง่ดี มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างไร (ความเข้าใจ)
- ก. ทำให้มีสุขภาพดี
  - ข. ทำให้คนมีเสน่ห์
  - ค. ทำให้ผู้อื่นมองว่าเป็นคนดี
  - ง. เป็นการนำความสุขมาให้แก่ตนเองและผู้อื่น
24. ผู้ที่จะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตใจ ที่ดีควรปฏิบัติตนอย่างไร (การนำไปใช้)
- ก. นั่งสมาธิ
  - ข. มีมนุษยสัมพันธ์
  - ค. มองโลกในแง่บวก
  - ง. ประพฤติ ปฏิบัติดี

25. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงาน ท่านพึงปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับคำกล่าวในข้อใด จึงจะเหมาะสมกับฐานะและหน้าที่ (การวิเคราะห์)

- ก. ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี
- ข. มีสติพึงบรรจบให้ครบบาท อย่าให้ขาดสิ่งของต้องประสงค์
- ค. ตนแลเป็นที่พึ่งของตน
- ง. อยู่บ้านท่านอย่างนิงดูตาย ปีนวัวปีนควายให้ลูกท่านเล่น

26. บุคคลในข้อใดที่น่า หลัก QPC มาใช้ได้อย่างถูกต้อง (การสังเคราะห์)

- ก. มานิตใช้งานลูกน้องมากแต่ค่าแรงดี
- ข. สันติมีความสุขและพอใจในรายได้
- ค. ศิริช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทุกคน
- ง. กิจาทำงานหนักเพื่อให้ได้ผลงานปรากฏ

27. ข้อใดไม่ใช่ลักษณะของการเป็นผู้ตามที่ดี (ความเข้าใจ)

- ก. มีความรับผิดชอบ
- ข. มีความสามารถในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร
- ค. มีความสามารถในการติดต่อ สื่อสาร
- ง. มีความรู้ ความกล้าหาญมาก และกล้าเสี่ยง

28. ผู้บริหารควร ยึดหลักธรรมใดในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ลูกน้องรักและพร้อมที่จะทำงานที่มอบหมายด้วยความเต็มใจ (การนำไปใช้)

- ก. มีคุณธรรมต่อลูกน้อง
- ข. มีศรัทธา เชื่อมั่นในการทำความดีเสมอ
- ค. มีความขยันคอยแก้ไขปัญหาของลูกน้อง
- ง. มีเมตตา และยอมรับในความสามารถของบุคคล

29. บุคคลในข้อใดถือได้ว่าประพฤตินเป็นผู้นำในทางลบ (การวิเคราะห์)

- ก. ใช้ความรู้ คูลพินิจ อย่างถูกต้อง เหมาะสม
- ข. ใช้ความกล้าหาญ เด็ดขาด ในการตัดสินใจ
- ค. ใช้ความยุติธรรม ในการปฏิบัติหน้าที่
- ง. ใช้ความสนิทสนม และการพูดจาอ่อนหวาน ในการสมาคม

30. พฤติกรรมใด จะเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่พนักงานในองค์กรได้ดีที่สุด (ประเมินค่า)

- ก. ผู้จัดการให้ความเป็นธรรมแก่พนักงานทุกคน
- ข. ผู้จัดการทำตัวเป็นกันเองกับพนักงานทุกระดับ
- ค. ผู้จัดการจัดสวัสดิการอาหารกลางวันให้แก่พนักงาน
- ง. ผู้จัดการพิจารณาความดีความชอบให้กับพนักงานดีเด่น โดยไม่ลำเอียง

ตาราง 17 เกลยแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง ก่อนเรียนและหลังเรียน

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ง	16	ค
2	ก	17	ง
3	ง	18	ค
4	ค	19	ก
5	ง	20	ค
6	ค	21	ก
7	ค	22	ก
8	ง	23	ง
9	ค	24	ค
10	ค	25	ง
11	ก	26	ง
12	ก	27	ง
13	ง	28	ง
14	ข	29	ง
15	ค	30	ข

ภาคผนวก ง
รูปภาพแสดงกิจกรรมการเรียนการสอน

การจัดกิจกรรม โดยใช้การสอนแบบอภิปรายกลุ่ม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล
ที่อยู่

นางสาวณัฐรินทร์ ศรีวิโชติธนกุล
42 / 2 ม. 7 ต. หนองงูเหลือม อ.เมือง จ.นครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537

สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนบ้าน
หนองงูเหลือม (ประชารัฐบำรุง)

ต. หนองงูเหลือม อ.เมือง จ.นครปฐม

พ.ศ. 2540

สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนบ้าน
หนองงูเหลือม (ประชารัฐบำรุง)

ต. หนองงูเหลือม อ.เมือง จ.นครปฐม

พ.ศ. 2543

สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
จากวิทยาลัยเทคนิคนครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม

พ.ศ. 2547

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาศึกษา ครุศาสตร์บัณฑิต
สาขาสังคมศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อ.เมือง จ.นครปฐม

พ.ศ. 2552

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา
การสอนสังคมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร